

DIENSTGEHEIM

VS 2-1392 KONINKLIJKE LANDMACHT

VOORSCHRIFT nr 2-1392, 2e DRUK
(Hiermede vervalt de 1e druk)

VELDZAKBOEK VOOR OFFICIEREN

Dit voorschrift is geclassificeerd overeenkomstig het gestelde in artikel 6, 2e lid, van het classificatievoorschrift VS 2-1111, alsmede overeenkomstig het gestelde in richtlijn 6.- F van dat voorschrift.

Vastgesteld bij beschikking van de Minister van Defensie dd 8 januari 1971
Chef van de Generale Staf nr OPN/10.098/2/Q/ongecf.

STAAT VAN WIJZIGINGEN

Wijziging		Gewijzigd door:	datum	paraaf
nr.	datum			

VOORWOORD

Dit zakboek is een verzameling van uittreksels uit bestaande voorschriften.

In voorkomend geval prevaleert de inhoud van een afzonderlijk voorschrift boven het gestelde in dit verzamelvoorschrift. Gebruikers van dit voorschrift wordt verzocht gemotiveerd commentaar en voorstellen ter verbetering in te dienen bij de Directeur van de Hogere Krijgsschool.

Y-CHE.MI

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK I – TACTIEK

	Blz.	Ptn
Afd. A : Algemeen	I-1	1 en 2
B : Opmars	3	3 t/m 5
C : Aanval	9	6 t/m 10
D : Verdediging	14	11 t/m 17
E : Vertraging	20	18 t/m 22
F : Afbreken van het gevecht	24	23 en 24
G : Aanvragen en leiden van artillerie- en mortiervuur	27	25 t/m 27
H : Luchtsteun	31	28 t/m 32

HOOFDSTUK II – STAFDIENST

Afd. A : Tekens en Afkortingen.	II-1	1 t/m 5
B : Stafdienst	26	6 t/m 17

HOOFDSTUK III – VELDDIENST

Afd. A : Legering.	III-1	1 t/m 3
B : Verplaatsingen	3	4 en 5
C : Veldversterkingen	9	6 t/m 8
D : NBC strijdmiddelen	13	9 t/m 12
E : Gravendienst	22	13 t/m 15
F : Oorlogsregelen	26	16 t/m 19
G : Ontwijken, ontsnappen, overleven.	31	20 t/m 22

**HOOFDSTUK IV – LOGISTIEKE ONDERSTEUNING VAN
DE BRIGADE**

IV-1 1 t/m 4

HOOFDSTUK V – KAARTLEZEN

V-1 1 t/m 6

**HOOFDSTUK VI – GEZONDHEIDSZORG EN EERSTE
HULP**

Afd. A : Gezondheidszorg	VI-1	1 en 2
B : Zelfhulp en Kameradenhulp	VI-3	3 t/m 10
C : Gevechtsuitputting	VI-9	11 t/m 13

MODELLEN, RAPPORTEN EN TABELLEN

- Bijlage
1. Operatiebevel
  2. Situatierapport
  3. Patrouillerapport
  4. Beschietingsrapport
  5. Luchtsteunaanvraag
  6. Marstabel
  7. Route - Tijd - Tabel
  8. Laadtabel
  9. Orders voor de c-veiligheidsbezetting
  10. Orders voor de c-vernielingsploeg
  11. Soorten mijnevelden
  12. Tactisch mijneveldrapport
  13. Technisch mijneveldrapport
  14. Bijlage Verzorging bij Operatiebevel
  15. Gegevens Klasse I
  16. Brandstofvoorraad en -verbruik motorvoertuigen
  17. Brandstofverbruik van onderdelen van de Painfbrig.
  18. Gegevens belangrijkste munitiesoorten.

HOOFDSTUK I**TACTIEK****AFDELING A – ALGEMEEN****1. Grondbeginselen van het gevecht***a. Doelgerichtheid*

Nadat het doel - in overeenstemming met de beschikbare middelen - is bepaald, moet alle inspanning worden gericht op het bereiken van dit doel.

b. Offensief handelen

Slechts een offensief handelen kan tot een beslissing leiden.

In een defensieve gevechtvorm moet het initiatief worden herwonnen door aanvallend optreden.

c. Eenvoud van optreden

Om verwarring zo veel mogelijk te beperken, moet zowel bij het ontwerpen van plannen als bij de uitvoering hiervan eenvoud van optreden worden nagestreefd.

d. Eenhoofdige leiding

Eenhoofdige leiding op elk niveau bevordert de noodzakelijke coördinatie en voorkomt het geven van tegenstrijdige aanwijzingen.

e. Concentratie

Daar waar de beslissing wordt gezocht moet op de juiste tijd de vereiste concentratie van middelen plaatsvinden.

f. Economisch gebruik van middelen

Voor de onderscheiden taken dient een verantwoord minimum aan middelen - naar soort en hoeveelheid in de juiste verhouding tot het doel - te worden ingezet.

g. Beweeglijk optreden

Beweeglijk optreden maakt het mogelijk de vijand op een onverwachte plaats aan te grijpen en hem daardoor verhoudingsgewijs in het nadeel te brengen.

Snelle aanpassing aan gewijzigde situaties vereist voorts beweeglijkheid van geest.

h. Verrassing

Verrassend optreden kan bij overigens gelijke krachtsverhoudingen tot een beslissend succes leiden. Snelheid van denken en handelen, geheimhouding en misleiding zijn daartoe onmisbare voorwaarden.

i. Beveiliging

Het behoud van de eigen middelen en van de vrijheid van handelen dient te worden bewerkstelligd door zodanige maatregelen, dat verrassing door de vijand wordt voorkomen.

2. Kenmerken van het gevecht

a. Vuur en beweging vormen de hoofdelementen van de gevechtskracht. Het is daarom de belangrijkste taak van de commandant om bij de beoordeling van de toestand de mogelijkheden van vuur en beweging af te wegen tegen de invloeden van: opdracht - terrein en weer - vijand - eigen mogelijkheden.

b. Massavernietigingswapens oefenen grote invloed uit op de gevechtskracht en dwingen tevens tot verspreiding.

c. Het gebruik van vijandelijke luchtmobiele eenheden dwingt tot beveiligingsmaatregelen in de diepte van het eigen gebied.

d. Als gevolg van de noodzakelijke verspreiding enerzijds en de vereiste concentratie voor de aanval anderzijds zal het gevecht een sterk beweeglijk karakter bezitten.

e. Hoge eisen worden gesteld aan de bevelvoering, in het bijzonder met het oog op de voortdurend mogelijk zijnde overgang naar een gevecht onder nucleaire omstandigheden. De snelle opvolging van wisselende gevechtssituaties zal in vele gevallen nopen tot decentralisatie, hetgeen resulteert in een grote mate van verantwoordelijkheid van de ondercommandanten.

f. De verzorging, nodig voor de handhaving van een continu en hoog prestatievermogen, is omvangrijk.

De tactische mogelijkheden zijn sterk afhankelijk van de verzorging.

g. Ononderbroken communicatie is noodzakelijk. Rekening moet worden gehouden met het onderscheppen en storen van verbindingssystemen. Deze zgn. elektronische oorlogvoering kan ernstig afbreuk doen aan de bevelvoering.

h. Verspreide opstelling en decentralisatie versterken het gevaar van psychologische oorlogvoering. Om verspreiding van geruchten en andere ondermijnende activiteiten tegen te gaan moeten alle eenheden voortdurend op de hoogte worden gehouden van de daadwerkelijke situatie.

i. Demoraliserende invloeden zoals onzekerheid, angst en vermoeidheid, die het gevolg zijn van de voortdurende vij dreiging en van snel wisselende en onoverzichtelijke situaties bij dag en bij nacht, stellen zware eisen aan de individuele gevechtsvaardigheid.

De houding van de enkele man en vooral van de leider is in hoge mate bepalend voor het groepsmoreel en kan daardoor beslissend zijn voor het welslagen van een gevechtsactie.

AFDELING B – OPMARS

3. Algemeen

a. De opmars is een tac verpl in de rg van de vij.

Voor de regeling hiervan kan worden gebruik gemaakt van:

- marsvakken
- marsdoelen
- assen van beweging en opmarswegen/ -routes
- faselijnen
- contrptn
- contactptn

b. Beveiliging van de troepen kan o.m. bereikt worden door:

- (1) oordeelkundige groepering;
- (2) uitzenden van verkorganen;
- (3) uitzenden van bevorganen.

- c. Voorwaartse beweging handhaven door agressief optreden.
- d. Elke commandant dient zich zo ver naar voren te bevinden als noodzakelijk is voor een snelle en doeltreffende bevelvoering.

4. Voorste echelon en spits

a. In het alg zal de c-voorhoede de c-voorste ech opdragen een opmarsweg te volgen. Verlaten van de aangegeven opmarsweg is slechts mogelijk met toestemming.

b. Na ontvangst van zijn opdracht volgt de c-voorste ech de procedure voor de troepenaanvoering (zie hfdst II).

In zijn bvt besteedt hij bijzondere aandacht aan:

(1) terrein:

- hindn
- wrnpn
- gebn, die de opmarsweg beheersen;

(2) vijand:

- mogelijke opstn
- vij nadmogn op de fl.

c. Vuursteun

Onmiddellijke vust is niet beschikbaar daar art en mrn eerst in stg komen als vuur afgegeven moet worden.

Het is daarom noodzakelijk een der pels mrn (en/of de bt va in rs van de voorhoede) zodanig te verpl dat deze steeds binnen steunafst van de spits is.

d. Pantserbestrijding

De bij de spits ingedeelde tks zijn mede belast met de pab.

De eventueel bij het voorste ech ingedeelde tlvn 106 mm verzorgen de pab bij het gros voorste ech, in het bijzonder tegen vij avn op de fln.

e. De verplmethoden van de spits, welke afhankelijk van beschikbare tijd, terrein, eigen middelen en te verwachten vij activiteit kunnen worden toegepast, worden aangeduid met Groen, Geel of Rood.

- (1) Groen: alle vtgn rijden, houden gezichtsverband en moeten elkaar met vuur kunnen steunen.
  - (2) Geel: voorste twee vtgn verpl sprongsgewijs (overlappend of aansluitend), overige vtgn rijden met (zo veel mogelijk) constante snelheid.
  - (3) Rood: vtgn verpl twee à twee sprongsgewijs met aansluitende sprongen.
- f. Meestal zal een c-tpkel worden aangewezen als c-spits. Bij een sterk gemengde samenstelling van de spits eventueel de plv ec belasten met de leiding over de spits.
- g. De painfcie krijgt doorgaans o(o)b: pel tks, gngp met tkdozer, gp tlv 106 mm, pavtggwt. Bovendien verpl zich meestal bij het voorste ech een pel mrn, de gnverkgp en eventueel de btogp.
- h. Mogelijke groepering van het voorste ech, bestaande uit een versterkte painfcie (zie pag. I-6).

5. Het pantserinfanteriebataljon als voorhoede

a. Taak

- (1) Beschermen van de hoofdmacht tegen vij verk en verrassende avn in fr.
- (2) Opruimen van vij weerstanden en hindn, welke de opmars belemmeren.
- (3) Bij aanraking met sterkere vij: het verschaffen van tijd en ruimte aan c-hoofdmacht door de vij te binden en zo mogelijk tac beheersend terrein te bezetten.
- (4) Verschaffen van inln over vij en terrein.
- (5) Verk van mogelijkheden om onoverkomelijke hindn te omtrekken (uitvoering slechts met toestemming van c-hoofdmacht).

I-6

DIENSTGEHEIM

vcp

in rs voorste ech

(-)

cp
+ gevtn

prco-cc
prco-wrn/art
mot ord

prco-plvcc
motord
jeepcc
(jeep tkpel)
jeep artwrn
pr gwt
3t ad
1t onh

spits
tussen de vtgn
± 200 m afst

± 1500 m afst tussen
spits en gros voorste ech

gros
voorste ech

tussen de vtgn
± 100 m afst

b. Beoordeling van de toestand

bijzondere aandacht besteden aan	van invloed op
vij: – bekende opstn – mogelijke opstn – nadmogn op de fln terrein: – waterhind – begaanbaar- heid – beheersend ter- rein in fr/op fl	wijze van verpl ontplooiing vast opmars weg/ - route verk door ltvltg(n) uitzenden flbev inzet pabmiddelen plaats brl tk opmarsroute eigen ontplooiings- mogelijkheden en av. flbev evt aanv verkn

c. Versterkingen

Voorhoedeabat wordt gewoonlijk versterkt met/gesteund door:

- (1) tkesk;
- (2) pagnpel met tkdozer, brl tk, rijspbr;
- (3) pel atbt;
- (4) bt va (rs);
- (5) ltvltg(n).

d. Vuursteun

- (1) Alle mrpels en de bt va rijden.
- (2) Zodanig indelen dat één pel mrn en de bt va binnen steunafst van de spits rijden.

- (3) Zodra het pel mrn rs voorste ech in stg staat, komt een tweede pel naar voren om bij hervatting van de voorwaarde beweging in rs voorste ech te komen.

e. Pantserbestrijding

- (1) Bij voorste ech:
 – door tkpel en evt gp tlv 106 mm.
- (2) Bij voorhoederes:
 – door tkesk (minus)
 – door pel tlvn 106 mm (minus)
 meestal gpgewijs op fl en in de rug
 – door pel atbt meestal op fl.
- (3) nauwe coord tussen tks en atwpm.

f. Verzorging

- (1) Bevo : kl III en V in gevtn
- (2) Diensten : lt berging (locaties melden)
- (3) Gnkafv : gwt bij voorste ech,
 gwt inzetten bij acties van andere cien,
 alleen zw gw afv,
 lt gw vzg langs opmarsweg.

g. Optreden

- (1) De bc vormt zich doorlopend een beeld van de toestand door inln van de S2 (brig verknet: verkesk - ltvltgn - nevenehdn). Zonodig beveelt hij aanv verk.
- (2) Mogelijkheden:
 (a) vij vastgesteld door verkehdn, bc besluit:
 – av door voorste ech of
 – av door voorhoede;
- (b) voorste ech vastgelopen op vij, bc beveelt:
 av door voorhoederes met voorste ech als vuurbasis.
- (3) Bev fln ook tijdens de av.
- (4) Partiële rdbevelen aan ondercn.

h. Groepering

Teneinde lange, kwetsbare cols op de wegen te voorko-

men, moeten de ehdn van de voorhoederes zo veel mogelijk sprongsgewijze verplaatsen met intervallen van 5 à 10 min naar tevoren vastgestelde terreingedeelten, die z.m. enige dekking bieden tegen vij luwrn.

AFDELING C – AANVAL

6. Vuur en beweging

Voor de av is nodig een plaatselijk overwicht aan gevkracht, dat moet worden verkregen door de combinatie van vuur en beweging.

Het avplan bevat een plan voor de manoeuvre en een plan voor de vust.

In het ontmoetingsgevecht staat snelheid van handelen op de voorgrond. Het overwicht moet dan in eerste instantie worden bevochten door het uitbuiten van de stootkracht van tk (zware) ehdn.

Bij de av op een vij, welke zich ter verd heeft ingericht is een grondige voorb noodzakelijk.

Nauwkeurige afstemming van vuur en beweging en conc op de juiste tijd en plaats vormen de voorwaarden voor een gecoördineerd optreden.

7. Manoeuvre vormen

De manoeuvre kan worden uitgevoerd als een doorbreking, een omvatting of een omtrekking.

Bij de *doorbreking* wordt fr aangevallen en zo diep mogelijk in het vij wgeb doorgedrongen.

Max vust en groepering in de diepte zijn noodzakelijk voor:

- de inbraak in het vij wgeb
- de doorbraak door de verd
- de voortzetting van de av ter vermeerstering van het avdoel.

Van een *omvatting* is sprake, wanneer de hoofdav is gericht tegen één van de fln of tegen de rug van de vij tr, terwijl gelijktijdig een fr nevenav wordt uitgevoerd om de vij te binden. Een dubbele omvatting beweegt zich langs beide fln van de vij. De *omtrekking* vindt plaats op grote afst van vij tr

en is gericht op het vermeesteren van doelen in de diepte, teneinde die tr te isoleren en daarna gemakkelijker buiten gev te kunnen stellen.

Ter misleiding wordt een fr schijnnav ingezet of - indien een grotere binding is vereist - een nevenav uitgevoerd.

Zowel bij de omvatting als bij de omtrekking kan een deel van de hoofdmacht door de lucht worden vervoerd.

8. Vuursteun

a. Indien kwsteun beschikbaar is, kan deze al naar gelang van de omvang ervan voor de betrokken ehd de basis van het avplan vormen.

b. Zie voor luchtsteun Afd G

c. Voorts dient een max vust aan de manoeuvreehdn te worden bewerkstelligd door een veelvuldig gebruik van sterke vuconcs, afgegeven door art en mrrn. Het plan voor de vust kan omvatten:

- (1) de voorbereidende beschieting
- (2) vuren ter ost van de av (op tijdschema of op oproep)
- (3) vuren ter bescherming van de consolidatie en voor het afslaan van tegenavn
- (4) vuren op aanvraag op zich voordoende gelegenheidsdoelen
- (5) gebruik van rook.

9. Coördinatie

De av dient in de breedte en in de diepte te worden gecoördineerd, door het vaststellen van:

- een avvak en/of avrg c.q. route
- een sl
- uur U
- het avdoel.

Naar behoefte wordt gebruik gemaakt van:

- een vzgeb
- een ugs
- contrptn en faselijnen
- tussengelegen avdoelen.

10. Pantserinfanterie en tanks

a. Inzet

Tks en painf zijn bij uitstek geschikt voor de av over grote diepte.

De specifieke eigenschappen van de tks komen het best tot uiting, indien zij in massa worden ingezet. Hiertoe is ruimte nodig, dus overzichtelijk terrein met weinig hindrn.

Bedekt terrein en hindrn die niet kunnen worden omtrokken, vereisen de inzet van inf.

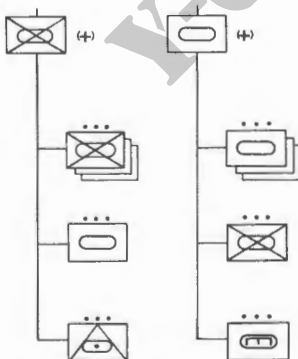
Teneinde het avtempo in verschillende soorten terrein zo veel mogelijk te handhaven, wordt als regel opgetreden met combinaties van tks en painf, waarbij de samenwerking kan berusten op onderlinge steun van de afzonderlijke ehdn of op wederzijdse o(o)b stelling binnen deze ehdn.

b. Groepering

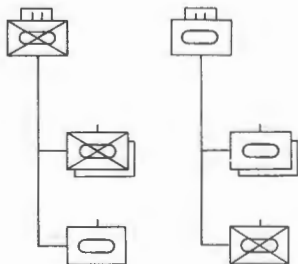
Een doelmatige groepering kan veelal op snelle en eenvoudige wijze worden verkregen door gebruik te maken van versterkte en/of gemengde ehdn.

Voorbeelden:

Versterkte eenheden

Gemengde eenheden

Gemengde ehdn zijn tkzwaar, infzwaar of evenwichtig sa-

mengesteld. Vermeden dient te worden, dat een ehd ob wordt gesteld van een ehd van dezelfde grootte.

De uitwisseling van pels tussen painfcien en tkesks leidt tot de vorming van inf/tk teams resp. tk/inf teams.

c. Optreden binnen versterkte of gemengde eenheden

(1) Tks vóór, painf volgt binnen steunafst:

- in terrein met weinig begroeiing of bebouwing
- wanneer vij tks en at geschut met grote dracht moeten worden bestreden.

(2) Painf vóór, tks volgen en steunen:

- in onoverzichtelijk terrein
- bij de nadering van hindn, bossen en oorden
- bij vij in goed voorb opstn.

(3) Tks en painf geïntegreerd, als één geheel:

- bij duisternis of slecht zicht
- in uitgestrekte gebn met wisselende begroeiing
- bij de stormav.

d. Bereden en uitgestegen gevechtsacties

In principe blijft de inf zo lang mogelijk in de pavtgn, omdat dan de beweeglijkheid en snelheid ten volle worden benut.

Voorwaarde is echter dat de vij pab voldoende is geneutraliseerd door art, mrn, tks, vltgn of na inzet kw.

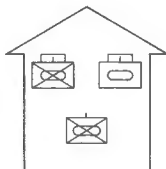
Vij actie en/of terreinomstandigheden, alsmede de opgedragen wijze van optreden kunnen de painf tijdelijk of plaatselijk dwingen de vtgn te verlaten en met steun van de boordwpm het uitgestegen gev te voeren.

Zodra de omstandigheden zulks toelaten wordt wederom ingestegen en de actie bereden voortgezet. Voor pavtgn ondoorschrijdbaar geb of nachtelijk optreden, waarbij geheimhouding vereist is, kan de inf nopen een actie geheel te voet uit te voeren, zonder steun van de pavtgn.

e. Aanvalsmethoden van een gemengd painfbat

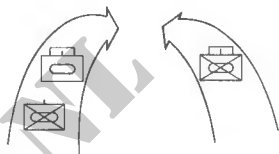
- (1) Tks en painf langs één avrg.

Toepassing:
open terrein,
zonder
mogelijkheden tot
omvatting.

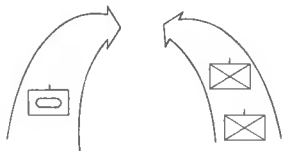
- (2) Tks en painf langs twee (convergerende) avrgn.

Toepassing:
afwisselend terrein,
met mogelijkheden
tot omvatting.

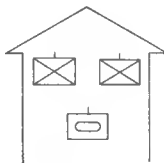
- (3) Tks langs één avrg en inf te voet langs andere avrg.

Toepassing:
langs één van de
twee avrgn terrein
slecht of
ondoorschrijdbaar
voor pavtgn.

- (4) Tks steunen alleen met vu.

Toepassing:
aanwezigheid van
pa stoppende hindn
over de gehele
breedte van het
toegewezen vak.

AFDELING D - VERDEDIGING

11. Kenmerken

- optimaal gebruik van terrein
- beveiliging
- groepering in de diepte
- beweeglijk optreden met toepassing van verschillende gevechtsacties, zoals vertragend teruggaan, standhouden in bepaalde essentiële terreindelen en tegenav.
- max gebruik van vuur.

12. Weerstandsgebied

Het verd gev wordt door een grote ehd gevoerd in een nauwkeurig begrens d wgeb (zie fig 1), zodanig gekozen, dat het eigen optreden wordt begunstigd door:

- goede wrnmogelijkheden en schvn
- mogelijkheden voor gedekte opstn en verpln
- hindn
- ruimte, om de vij zonodig in de diepte van het wgeb af te remmen en tot staan te brengen, teneinde hem vervolgens door de tegenav uit te schakelen.

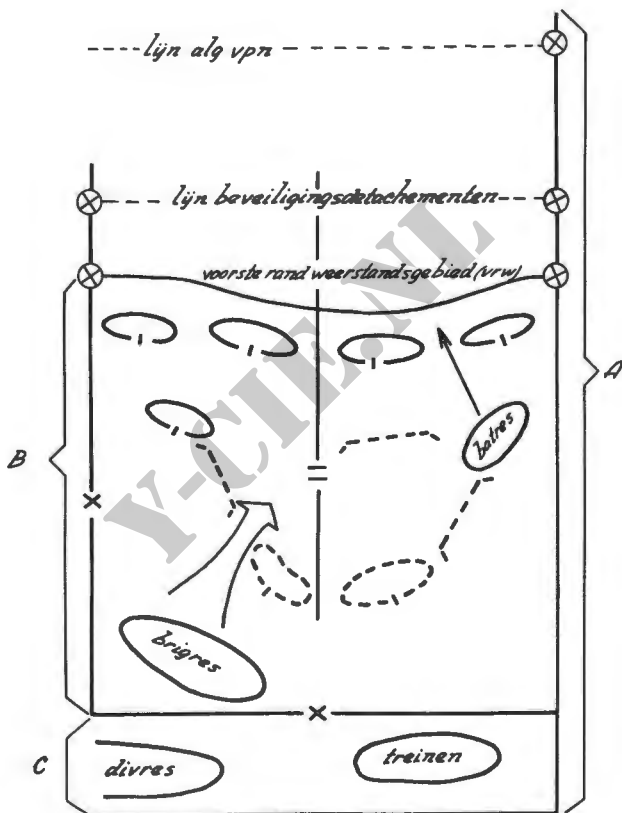
De hogere c stelt de tac belangrijke gebn vast en bepaalt de eigen wijze van optreden. Dit kan resulteren in een accent op het standhouden in bepaalde terreindelen dan wel een vertragend teruggaan tot een tevoren vastgestelde lijn (grendel), waarachter relatief sterke ress worden gereed gehouden voor de tegenav.

Op basis hiervan wordt de beschikbare gevkracht verdeeld en worden brig- en batvakken aangewezen.

De vakgrenzen worden zover doorgetrokken als de verantwoordelijkheid van de betrokken c reikt en i.v.m. de noodzaak van vustcoörd gewenst is.

Afmetingen van een brig wgeb 10 - 20 km breedte en veelal 15 à 20 km diepte. In het kader van het verd gev van een brig voeren de bats de gevacties: verd in een vak of av; bovendien kunnen door(delen van) de bats meer in de diepte van het wgeb gelegen opstn worden ingenomen d.m.v. gevacties van vertragende aard.

Uitgebreide bev maatregelen moeten worden getroffen, om het verrassende karakter aan de vij av te ontnemen.

figuur 1.

A = (deel van) div vak
C = achtergeb

B = brig weerstandsgeb

13. Beveiliging

a. *De beveiligende strijdmacht* wordt als regel uitgezonden door de lkc op grote afst van het wgeb, met als taak:

het vertr van de vij en het verkrijgen van inln omtrent de vij. Door het voeren van het vertr gev dient de vij nadering zoveel mogelijk te worden belemmerd, waardoor tijd wordt gewonnen voor de voorb van het verd gev in het wgeb. De lkc bepaalt waar de taak van de bev strijdmacht wordt overgenomen door de div(s) in voorste lijn en of deze div(s) al dan niet alg vpn moeten uitzenden.

b. *Algemene voorposten* nemen opstn in op 10 à 20 km van de vrw, teneinde de vij tot ontplooiing te dwingen, hem te misleiden t.a.v. de ligging vrw en zo mogelijk het zwpt van zijn av vast te stellen. Vust is noodzakelijk. Alg vpn dekken het teruggaan van de bev strijdmacht en nemen daarna diens taak over.

Indien geen bev strijdmacht is aangewezen moeten de alg vpn het contact met de vij reeds op grotere afst tot stand brengen.

c. *Gevechtsbeveiliging* moet voorzien in tijdige waarschuwing van de ehdn in het wgeb en omvat:

- (1) bev detn (versterkte gp tot versterkt pel), 2 à 3 km vóór de vrw op de meest waarschijnlijke nadmogn van de vij;
- (2) weerstandsnesten (van 2 man tot een gp) in het wgeb op ptn tussen verd opstn om infiltratiepogingen tegen te gaan;
- (3) patr tussen de opstn;
- (4) waarnemings- en luisterposten.

In de regel bepaalt de brigg de lijn van de bev detn, terwijl bcn in hun vak de overige elementen van de gev bev vaststellen.

d. *Nabijbeveiliging* is een verantwoordelijkheid van iedere c, beperkt tot ca 500 m rondom de opst en uitgevoerd door wachten, posten en zonodig contactpatr.

14. Vuursteun

Het vuur wordt reeds op grote afstand geopend op de naderende vij, o.m. door het verlenen van vuur aan de bevtr, waartoe art en mrn stelling nemen op te voren verkende gebn nabij de vrw. Naarmate de vij opdringt, zal de intensiteit van de vuren toenemen en culmineren in de afstand te geven stormvuren. Tijdens gevn in het wgeb wordt vuur verleend bij de daar plaats vindende gevacties. Voorts worden vij vustmidelen onder vuur genomen (artb en mrb).

Nadat vij tr tot staan zijn gebracht, dient ter voorb en ost van de tegenav alle beschikbare vuurkracht te worden geconcentreerd voor het verkrijgen en behouden van het vuuroverwicht (zie vuur bij de av, afd C pt 8).

De behoefte aan vuur over de gehele breedte en diepte van het wgeb vereist een groot aantal afdn art van verschillend kaliber en dracht, een groot aantal stggebgn en snel optreden om het eigen zwpt te kunnen verleggen. In het vuurplan worden de stgveranderingen zodanig aangepast aan het manoeuvreplan, dat max vuur wordt verzekerd bij de afgrendeling en bij de tegenav.

Zo enigszins mogelijk dient voorts gebruik te worden gemaakt van lus.

Indien over kws wordt beschikt, vervult het conventionele vuur een meer aanvullende rol. Al naar gelang de omvang van het nucleaire vuur dient de manoeuvre daaraan te worden aangepast.

15. Pantserbestrijding

a. De pab vormt in feite de ruggespraak van de verd.

Daarom moet bijzondere aandacht worden besteed aan het gecoördineerd gebruik van de beschikbare middelen.

b. Middelen

Gpniveau : rkw 66 mm

Pel/cieniveau : tlv 84 mm

Batniveau : tlv 106 mm

Brigniveau : bt va at en tks

Alle niveaus : mijnen en geïmproviseerde middelen

Naast deze middelen ook: art, mrn, lsk, kwn, hindn.

c. *Beginnelsen*

- (1) Onderken vij tknadmogn.
- (2) Org de pab in breedte en diepte, rekening houdend met vormen van zwpt.
- (3) Tks zoveel mogelijk bestemmen voor offensieve taak (tegenav).
- (4) Max gebruik hindn.
- (5) Tks zo mogelijk uit fl bestrijden (kwetsbaarheid groter).
- (6) Eenzelfde schootsvak toewijzen aan verschillende pabwpns.
- (7) Coörd met andere ehdn.
- (8) Tijdige waarschuwing
  - aantal, soort vtgn
  - rg/snelheid
  - formatie.
- (9) Vuuropening op max schootsafst.
- (10) Agressief en beweeglijk optreden.
- (11) Gelijktijdige bestrijding van tks en pavtgn.

16. Verdediging in een vak, door een pantserinfanteriebataljon

Vakbreedte ca 5 km, diepte 4 à 5 km.

Veelal twee cien in voorste lijn, één cie in res.

Zwpt daar, waar de hoofdav van de vij wordt verwacht (aangegeven door hogere c).

Pab primair. Wanneer geen tks zijn ingedeeld, is beschikbaarstelling of steun van brig at wpn regel.

Cien richten steunptn en/of grendelstgn in.

Een ciesteunpt moet normaal een terreingedeelte beheersen ter breedte van 1500 m en diepte van 1000 m, verd naar alle zijden mogelijk maken en elk binnendringen van de vij ten koste van alles voorkomen.

Hoofdinspanning gericht op meest waarschijnlijke vij nadering; verwisselopstn voorb tegen vij optreden uit andere rgn. Terrein door versperringen, vernn en mijnevelden zoveel mogelijk verst, op basis van het brig-hindnplan.

Inr van de opstn (graafwerkzaamheden e.d.) afhankelijk van beschikbare tijd.

Boordwpm van pavtgn maken een belangrijk deel uit van de vuurkracht. Indien vij kwinzet dreigt, bezetting steunt tijdelijk in afwachtingsopstn. Ontruiming steunt slechts op bevel van bc. Zonodig een **grendelstelling** innemen om een vij nadering af te grendelen. In een ciegrendelstg meestal de drie pels naast elkaar, zonder nochtans de fl- en rugdekking te verwaarlozen. Indien het terrein dit toelaat, kan het aanbeveling verdienen de voorste lijn over de gehele breedte met een geringe sterkte te bezetten en het gros verder achterwaarts voor inzet gereed te houden. Ontruiming eveneens slechts op bevel bc.

De **cie in reserve** (batres) kan belast worden met één of meer van de volgende taken:

- voorb van verd opstn in de diepte of op een fl
- bev van rug en fln
- leveren van tr voor de gevbev
- innemen van een vufr
- overnemen taak van een voorcie
- uitv van een tegenav (waarvoor veelal indeling van tks noodzakelijk).

17. De tegenaanval

Door de hogere c wordt een max toelaatbare penetratie in het wgeb aangegeven. Door het optreden van tr in voorste lijn moet de vij av worden afgeremd en gekanaliseerd om tenslotte tot staan te worden gebracht vóór de zgn. **grendel**, waarin de daar opgestelde tr moeten standhouden, gesteund door geconcentreerd vuur. Vervolgens wordt de tegenav ingezet, overeenkomstig de beginselen van de aanval (zie afd C).

De belangrijkste slagkracht voor tegenavn, in handen van de brigg, is het versterkte c.q. gemengde tkbat.

AFDELING E - VERTRAGING

18. Algemeen

a. Doel van de vertr is het opleggen van max oponthoud aan een oprukkende, plaatselijk sterkere vij, ten koste van een aanvaard verlies aan terrein. Onder zoveel mogelijk behoud van eigen gevracht moet worden getracht de vij zoveel mogelijk verliezen toe te brengen.

b. De vertr wordt bv opgedragen aan:

- (1) tr welke de voorb van een voorgenomen verd of av elders moeten bev;
- (2) tr die in het kader van een in de diepte gevoerde verd, gunstige omstandigheden moeten scheppen voor het uitv van de tegenav.

In geval (1) staat tijdwinst voorop. Door de vij herhaaldelijk te dwingen de wegen te verlaten en zich te ontplooiën voor het gev, kan reeds een aanmerkelijke tijdwinst worden verkregen.

In geval (2) is het toebrengen van verliezen primair. De vij heeft zijn tr reeds ontplooid en moet over een breed fr worden afgeremd, gekanaliseerd en onder geconcentreerd vuur genomen.

c. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de pab. Deze dient te worden geconcentreerd op de meest waarschijnlijke vij nadmog.

Painf dient te worden versterkt met tks en/of mech atvmdn.

19. Wijze van optreden

a. De vertr kan worden gevoerd door:

- (1) de deelnemende tr opstn te doen innemen waarna in een beweeglijk optreden sprongsgewijs terug wordt gegaan op achterwaarts gelegen opstn (manoeuvrevorm: in opeenvolgende opstn);
- (2) de deelnemende tr te verdelen over twee achter elkaar gelegen lijnen, waarna in een beweeglijk optreden sprongsgewijs wordt teruggegaan achter de reeds door eigen tr ingenomen lijn op verder achter-

waarts gelegen opstn (manoeuvrevorm: in overlappende opstn);

(3) een combinatie van beide manoeuvrevormen.

De lijnen waarin tijdelijk wordt stand gehouden worden bij voorkeur gekozen achter hindn.

b. Bij de eerste methode wordt de vij met het vuur van de gehele ehd gestopt, waarna een deel van de ehd verpl naar achterwaarts gelegen opstn en daar de noodzakelijke maatregelen treft om wederom stand te houden.

Het andere deel van de ehd houdt contact met de vij en vertr door beweeglijk en agressief optreden. Vervolgens neemt het opstn in bij het gereed staande deel van de ehd.

In het kader van het verd gev biedt deze methode de beste mogelijkheden op te treden tegen een ontplooid vij, wie het wederom vormen van marscols moet worden ontzegd.

c. Bij de tweede methode moeten de tr in voorste lijn de vij stoppen en bij het teruggaan de tr in tweede lijn doorschrijden en daarbij het contact met de vij overdragen. Vervolgens zo snel mogelijk verpl naar verder achterwaarts gelegen opstn en aldaar opnieuw hindn en dekkingen aanleggen, vuur voorb e.d. Evenals bij de eerste methode dienen de tr in voorste lijn de beschikking te hebben over een mbl res, terwijl de tr in tweede lijn tevens optreden als res van de naasthogere ehd. Deze methode vergt meer tr dan de eerste methode, doch garandeert meer tijd van voorb in de diverse opstn.

d. Bij toepassing van de derde methode wordt:

(1) over de gehele breedte van het vak aanvankelijk in opeenvolgende opstn en vervolgens in overlappende opstn standgehouden of omgekeerd, afhankelijk van het terrein en de vakbreedte;

(2) dan wel, in de breedte gezien, over het ene deel van het toegewezen vak in overlappende en in het andere deel in opeenvolgende opstn opgetreden.

Deze methode biedt de mogelijkheid tegen een onderkend vij zwpt sterker weerstand te bieden, terwijl in het resterende deel van het vak door een geringere hoeveelheid ma-

noeuwremiddelen over grote diepte beweeglijk wordt opgetreden.

e. Schematisch kunnen deze methoden als volgt worden weergegeven voor een brig bestaande uit 2 painfbats en 1 tkbat (zie fig. op pag. I-23):

In het li deel van het brig vak wordt de vertr gevoerd door twee painfbats (beide minus een cie), die elkaar beurteilungen overlappen.

(faselijnen A, B, C, enz)

Het bat, dat het gevechtscontact overneemt, wordt versterkt met een esk tks en een bt atgeschut.

In het re vak opereert het tkbat (gemengd) in opeenvolgende opstn. Dit bat heeft één esk geruild tegen een painfcie, terwijl de batres is versterkt met een pel van de painfcie, welke is belast met de bewaking van twee bruggen in lijn C.

20. Voor coördinatie en leiding

wordt gebruik gemaakt van:

- vertvakken
- vertrassen
- aslptn
- faselijnen
- contrptn.

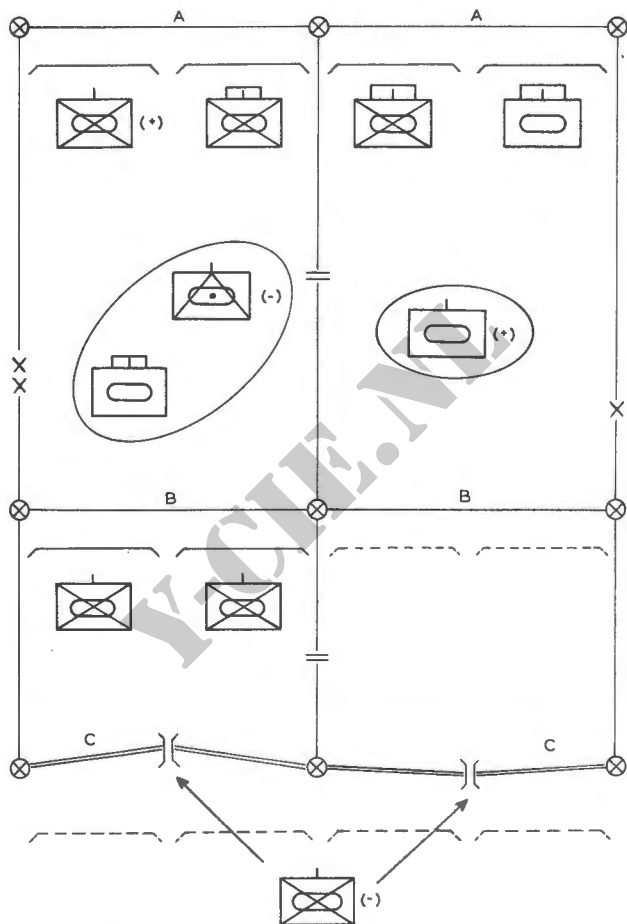
21. Vuursteen

Vij tr dienen op max effectieve afstand onder vuur te worden genomen door art en mrrn, terwijl gestreefd moet worden naar ononderbroken vust. Deze vustmiddelen zullen derhalve zo ver mogelijk naar voren, geëchelonneerd, worden opgesteld. Speciale aandacht moet worden besteed aan de voorb van vuren om het losmaken van eigen ehdn te vergemakkelijken.

22. Verzorging

Vzgelementen, welke niet direct voor het gev benodigd zijn, worden vroegtijdig teruggenomen.

De met het voeren van de vertr belaste ehdn moeten tot hun max capaciteit zijn bevoorrad.

Herbevo (kl III en kl V) dient te zijn geregeld in de meer in de diepte gelegen faselijnen, waarin tijdelijk zal worden standgehouden.

De gnk afv moet tot in details worden geregeld.

Waar nodig dienen gw ook met niet-gnkvtgn te worden afgevoerd, terwijl tevens de inzet van helis moet worden overwogen.

Ten behoeve van lt bergwerkzaamheden is indeling van bergvtgn noodzakelijk.

AFDELING F - ABREKEN VAN HET GEVECHT.

23. Algemeen

Veel voorkomende gevhandeling bij de verd en bij de vertr, met het oogmerk:

- de ehd elders in te zetten,
- vernietiging te voorkomen, of
- eigen kw inzet mogelijk te maken.

Uitv bij voorkeur bij duisternis, wanneer de vij **niet** aanvalt.

Rekening houden met gedwongen afbreken van het gev door av van de vij.

24. Uitvoering door pantserinfanteriebataljon

a. *Vij waarmee vuurcontact bestaat, valt niet aan* (zie fig. 2)

- (1) Vij misleiden door achterlating van een scherm en afgeven van art - en mrvu, mede om het geluid van pavtgn te cam. Langs verkende routes, via cie vztpt en batapt naar nieuwe bestemming.

Respels (van de voorciem) en rescie (van bat) verpl tegelijkertijd met het gros.

- (2) Het scherm verplaatst, zodra de voorciem(minus) hun cievtpt zijn gepasseerd.

Geheimhouding en misleiding staan op de voorgrond.

b. *Vij valt aan* (zie fig. 3)

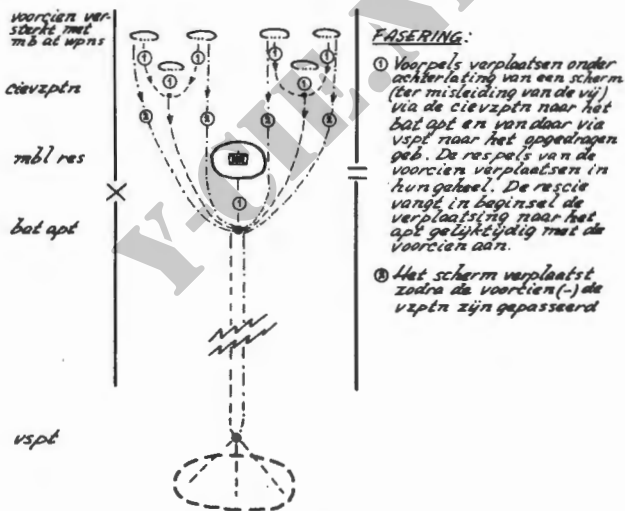
- (1) Nabijgev voorkomen door achterlating van tks en pabwpt voor mb afstand (tlv 106 mm en atgeschut),

gedekt door enige mitrs. De rest van de voorciën verplaatst zo snel mogelijk via cievzptn, gelegen achter dekkingstr van het bat (batres) naar de nieuwe locatie, welke als regel wordt beveiligd door dekkingstr van de brig.

(2) Z.s.m. hierna trekt het achtergebleven bev element terug, waarbij de mb atwpsn zich voegen bij de batres.

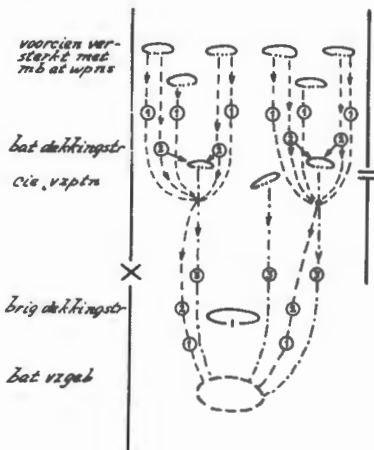
(3) Daarna gaat de batres, zonodig vertragend tot het passeren van de brigdekkingstroepen, naar de nieuwe locatie.

Snelheid van optreden staat hier op de voorgrond.

figuur 2.

Afbreken van het gev door een versterkt painbat, in vuurcontact met de vij, indien deze niet aanvalt.

FASERING:

- ① Voorpels verplaatsen onder achterlating van een bevalen met, waarbij mb at wpns (c.g. zks), via cie, vzptn, galingen achter dekkingstr (bat res) naar vgeb (c.g. moelwa opstgn) achter brig dekkingstr; de respels van de voorcien verplaatsen in hun geheel
- ② Zsm hierna trekken de bev elementen terug, waarbij de mb at wpns zich voegen bij de bat dekkingstr
- ③ De bat dekkingstr gaan - zo nodig verterug - naar het bat vgeb

figuur 3

Afbreken van het gev door een versterkt
painsbat, in geval de vij aanvalt

c. Vuursteun

- (1) Mrn dragen zorg voor vast aan bev element en batdekkingstr.
- (2) Art zorgt voor max vast tijdens het losmaken van de vij en neemt vuur over zodra laatste mrcpel het gev afbreekt.

d. Verzorging

- (1) niet benodigd mat tevoren afv
- (2) tijdig voor afbreken KL III en V bevo
- (3) aanwezige gw tijdig afv en gwt indelen bij bv element en batdekkingstr
- (4) bergingsvtn stationeren op vzptn; niet te bergen mat vernietigen.

e. *Practische aanwijzingen*

- (1) verk terugtochtswegen en alternatieve wegen
- (2) gebruik contrptn om omleidingen te kunnen bevelen
- (3) zorg voor gidsen en zonodig wit lint (tape) bij slecht zicht en onoverzichtelijk terrein
- (4) vermijd opstoppingen, hergroepeer eerst achter dekkingstr
- (5) beperk het gebruik van licht en iroapp
- (6) maak z.m. gebruik van art - en mrvu voor het cam van verpln
- (7) maak gebruik van hindn (vernn, mijnen) om de achtervolgving te belemmeren.

AFDELING G - AANVRAGEN EN LEIDEN VAN
ARTILLERIE- EN MORTIERVUUR

25. Algemeen

Bij vuuraanvraag en vuurleiding worden vaste uitdrukkingen gebruikt; voor de wrn zijn van belang:

„Vuuraanvraag” = één aanvraag om vuur volgt.

„Kaarthoek (kompashoek)” = de rechtsom gemeten hoek tussen kaartnoorden en de rg naar doel.

„Ga links (rechts)...” = zijdelingse rg in meters t.o.v. de wrnlijn wijzigen.

„Vooruit (terug)...” = vergroten (verkleinen) van de afst langs de wrnlijn.

„Omhoog (omlaag)...” = hoogteverschil tussen uitgangspunt en doel aangeven.

„Niet waargenomen” = laatste schot(en) niet waargenomen.

„Correctie” = verbeteren van een fout.

„Zelfde afstand” = schieten op zelfde afst.

„Eigen troepen nabij” = zodra eigen tr binnen 600 m van doel zijn (voor mrn 400 m).

„Uitwerkingsvuur” = uitwerkingsvuur kan worden afgegeven.

„Stop, stop, stop” = het vuren onderbreken.

„Vuur geëindigd” = doel voldoende onder vuur genomen, wrn moet resultaat van het vuur melden.

26. Het aanvragen van vuur

- a. Iedereen mag art (mr) vuur aanvragen, doch alleen indien het doel niet met lichtere wapenen kan worden uitgeschakeld.
- b. De vuuraanvraag van de wrn moet voldoende geg bevatten, waarop het vrc kan beslissen of aan een aanvraag wordt voldaan.

Elke vuuraanvraag moet de volgende elementen bevatten:

Gegevens:	Voorbeeld:
(1) oproep van de wrn	(1) --- hier ---
(2) waarschuwing	(2) vuuraanvraag
(3) coord doel of uitgangspunt	(3) van merkpunt 4
(4) kaarthoek van de wrn-lijn (kompashoek lijn wrn-doel)	(4) kaarthoek 2500
(5) correctie t.o.v. uitgangspunt (of bij poolkoord de afst)	(5) ga rechts 200, vooruit 300
(6) korte omschrijving	(6) cie inf in ugs
(7) aanwijzingen vuurleiding.	(7) inschieten.

De plaats van het doel (3) kan worden aangegeven:

- in kaartcoördn
- met behulp van merkpunt, bekend bij art en wrn
- t.o.v. juiste plaats wrn en afst tot doel.

Ook kan „markeren” (met schot of serie schoten) worden toegepast.

Voor het meten van hor hoeken (in duizendsten) met de hand bij gestrekte arm: zie figuur 4.

De aanwijzingen voor de vuurleiding kunnen o.m. zijn „inschieten”; „uitwerkingsvuur”; „op mijn bevel inschieten (uitwerkingsvuur)”. „waarneming niet mogelijk”.

Na ontvangst vuuraanvraag beslist het vrc of aan de aanvraag zal worden voldaan en of de art zelf het gevraagde vuur kan wrn; in bevestigend geval wordt de vuurleiding aan een artwrn opgedragen.

Wordt aan de aanvraag niet voldaan, dan meldt het vrc:
„WORDT NIET AFGEGEVEN”.

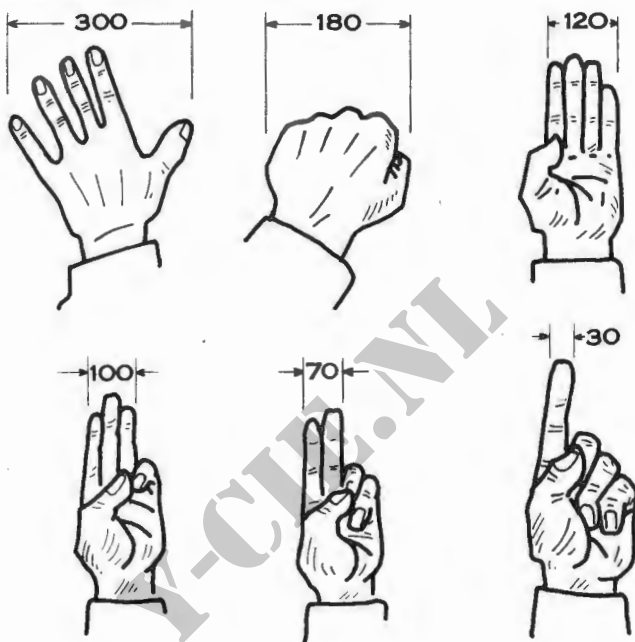

Fig. 4
Het meten van de horizontale hoeken (in duizendsten) met
de hand (arm gestrekt)

Wordt aan de aanvraag wel voldaan, dan geeft het vrc o.a.
aan de wrn het volgende op:

Gegevens:

- (1) hoeveel art het vuur zal af-
geven
- (2) projectielsoort en/of
buis

Voorbeeld:

- (1) afdeling
- (2) bg, tijdbuis (Vt-buis)

(3) wijze waarop uitwerkingsvuur zal worden afgegeven	(3) 3 x snelvuur
(4) tijd vuuropening	(4) tijd 1205 uur
(5) nr dat aan dit vuur wordt gegeven.	(5) doel 30.

27. Het leiden van vuren

a. Aan uitwerkingsvuur gaat dikwijls het inschieten vooraf om de nodige schietgegevens te verkrijgen.

Onderscheid kan worden gemaakt tussen:

- juistheidsvuren: tegen stilstaande (kleine) doelen o.a. kazematten, wpn, etc.
- oppervlaktevuren: tegen pers en mat over een bepaalde oppervlakte verspreid.

b. Het inschieten omvat:

- het brengen van de schoten in de waarnemingslijn
- het grensschieten.
- evt. het nauwkeurig afst. bepalen (juistheidsvuren).

Eerst de schoten brengen in de waarnemingslijn door het geven van zijdelingse correctie (in m).

Daarna correcties voor de afst.

De zijdelingse afwijking t.o.v. de waarnemingslijn schatten (of meten) in ‰; gewenste correcties aangeven met: „Ga links. . .” of „Ga rechts. . .”

Ligt het schot in de waarnemingslijn, dan volgt „Richting”.

De afwijking in afst kan zijn:

het schot valt te ver: plus (+), springwolk achter doel;

het schot valt te kort: min (-), springwolk vóór doel;

het schot valt op (in) het doel: treffer (T) ($\pm$).

Het doel wordt eerst „ingesloten” tussen twee banen, waarvan de ene (-) en de andere (+) schoten geeft. Als regel volgt dan een sprong van 400 m t.o.v. het (-) schot, derhalve „vooruit 400”, enz. totdat hieruit een (-) en een (+) schot volgen.

Daarna halveren „Terug 200”. De wrn gaat hiermee door, tot het doel is ingesloten binnen grenzen, welke 100 m verschillen. Afhankelijk van de laatste wrn, volgt daarop „Terug (vooruit) 50, Uitwerkingsvuur”. Wordt tijdens grensschieten

een ($\pm$) schot waargenomen, dan commandeert de wrn: „zelfde afstand, Uitwerkingsvuur”.

Voor juistheidsvuren dient afst nauwkeurig te worden bepaald.

Nadat de grenzen van 100 m verschil zijn bepaald, geeft de wrn het co:

„Vooruit (terug) 50, Nauwkeurig afstand bepalen”. De wrn geeft daarna geen correcties op, doch meldt alleen zijn waarnemingen.

Het vrc bepaalt op grond hiervan, wanneer uitwerkingsvuur zal worden afgegeven.

c. Uitwerkingsvuur wordt afgegeven, nadat zijdelingse rg en afst bepaald zijn.

Tijdens het uitwerkingsvuur moet worden waargenomen en de ligging van het vuur zonodig door correcties worden verbeterd. Is de uitwerking onvoldoende en het gewenste resultaat niet bereikt, dan kan het uitwerkingsvuur nogmaals worden aangevraagd.

Zodra vuur niet meer nodig, geeft wrn het co: „Vuur geëindigd” alsmede het resultaat van het vuur.

AFDELING H - LUCHTSTEUN

28. Algemeen

a. Onder luchtsteun (lus) wordt verstaan: alle vormen van de door de tac lsk verleende steun ten behoeve van de opn van de lask.

b. Lus kan o.m. verleend worden in de vorm van:

(1) Nabijlus (Close Air Support CAS):

Luchtacties gericht op vij doelen (meestal gelegenhedsdoelen) in de nabijheid van voorste lijn eigen tr (vlet), waarvan de uitwerking van directe invloed is op het gev.

(2) Verklus (air reconnaissance):

Luchtacties ter verkrijging van geg over de vij door middel van visuele verkn en lufo's.

- c. Onderscheiden worden:
- aanvragen voor voorb lus (preplanned air requests); hierbij is de uitv steeds de volgende dag.
  - aanvragen voor niet-voorb lus (immediate air requests); hierbij is de uitv zo spoedig mogelijk.

29. Het land/luchtoperatiesysteem

- a. De samenwerking tussen lsk en lask en de coord van hun gezamenlijke opn is geregeld in het voorschrift luchtsteun (VS 2 - 1388).
- b. Nabijlus wordt altijd geleid door een Air Control Team (ACT), bestaande uit een Forward Air Controller (FAC) en een ch met jeep, waarin rdtsln voor grond - luchtbdn.

30. Taak van de FAC

a. Algemeen

- (1) Verschaffen van aanv geg aan de vlieger over locatie van doel en eigen tr i.v.m. het verschil tussen tijdstip van aanvraag en tijdstip van uitv van de opdracht (mission).
- (2) Assisteren en dirigeren van de vlieger m.b.t.:
  - doelomschrijving
  - koers, snelheid en vliegrg
  - doelmarkering
  - veiligheid eigen tr
  - coord met grondtr, lua - en andere vust.
- (3) Ontvangst van „inflight report” van vlieger.
- (4) Adviseren van cn omtrent mogelijke inzet van lsk.
- (5) Contact onderhouden met Air Liaison Officier (ALO) en Air Support Centre (ASOC).

b. Voorbereiding en uitvoering van de luchtsteun

- (1) De FAC vz op het brig-vscg geg betreffende:
  - locatie en activiteiten van eigen vustmiddelen
  - locatie en activiteiten van eigen en vij luchtafweer
  - panel- en pyrotech codes
  - locatie te steunen ehd
  - locatie, soort en toestand doel.

(2) De FAC bereidt de mission voor aan de hand van de verkregen geg:

- coördineert met het brig-vscc
- begeeft zich naar de voorste lijn via de cp van de te steunen ehd
- neemt contact op met de artiso, cc en wrns van art en mrn in de te steunen sector
- coördineert de doelaanduiding en vuuronderbreking met de wrns van art en mrn en de „flaksuppression” („guns tight”) met de lua
- begeeft zich naar een opstelling van waaruit zowel het doel als de aanvliegrg goed zichtbaar zijn.

De FAC blijft in de voorste lijn tot de mission is uitgevoerd en het inflight report door de vlieger is afgegeven. Bij immediate missions tijdens het gev kunnen de voorb werkzaamheden vanuit de voorste lijn geschieden d.m.v. rd - of ftncontact met het brig-vscc.

31. Taak van de S3-lucht

a. Bataljon

- (1) plannen van lus in coörd met c-ostcie, de artiso en de FAC
- (2) indienen van lusaanvragen bij de brig (zowel immediate als preplanned)
- (3) inzet van het ACT coörd
- (4) opst lusdeel van batvustplan
- (5) doorgeven van de vlet (FLOT message) aan S3 van de brig.

b. Brigade

- (1) plannen voor lus in coörd met brig-vscc, de FAC en van toeg vustelementen
- (2) indienen van immediate air requests via het lusvbdnet (air request net) en van preplanned air requests via het conet
- (3) beoordelen en doorzenden c.q. afwijzen van air requests van de bats en zelfst cien/esks/btn

- (4) toezicht houden op de aan de brig toegevoegde lus-elementen
- (5) inzetten van aan de brig toegewezen ACTs
- (6) opst van het lusdeel van het brigvustplan
- (7) doorgeven van de vlet aan de G3 lu van de div (FLOT message).

32. Aanvragen nabijlus

a. Nabijlus kan worden aangevraagd op gronddoelen waarop de wpn van de lask geen of onvoldoende uitwerking hebben.

b. Ingeval voorb lus wordt aangevraagd, wordt op elk niveau bezien of evt. met eigen middelen aan deze aanvraag kan worden voldaan.

De aanvrager ontvangt bericht over toe- of afwijzing (accept/refuse message). Indien lus wordt toegezegd, ontvangt de aanvrager bericht omtrent aantal en soort vlgtn, bewapening, geschatte tijd boven doel en eventuele wensen voor doelaanduiding.

c. In geval niet - voorb lus wordt verzocht, gaat de aanvraag van bat c.q. brig op de snelste wijze via het lusaanvraagnet naar Lk-ASOC. Div kan „veto” uitspreken indien op andere wijze in steun kan worden voorzien.

Wordt de aanvraag toegewezen, dan ontvangt de aanvrager terstond bericht met dezelfde geg als bij voorb lus. De aanvrager ontvangt ook bericht indien geen lus wordt verleend. Tijdsduur tussen verzenden aanvraag en aankomst vltgn is afhankelijk van vele factoren.

d. Nabijlus wordt aangevraagd volgens een vaste procedure en in vastgestelde vorm. De aanvraag moet in de Engelse taal worden opgesteld.

Voor model lusaanvraag zie bijlage 5.

HOOFDSTUK II**STAFDIENST****AFDELING A – TEKENS EN AFKORTINGEN****1. Terminologie**

- a. Gebruik de juiste afkortingen in bevelen en bern en de juiste tekens + afkortingen bij het maken van oleaten en schetsen.
- b. Rgn aanduiden met windstreken en kompasstanden.
- c. Gebn aangeven door eerst het meest n pt te noemen, vervolgens met de wijzers van de klok meegaand de overige begrenzingsptn.
- d. Wegen aangeven door de naam of door een aantal opeenvolgende ptn te noemen in de rg van de verpl.
- e. Aardrijkskundige namen schrijven met hfdletters.
- f. De eerste keer in een bevel achter de benaming van plaatsen of terreinkenmerken de kaartcoördn tussen haakjes vermelden.

2. Intergeallieerde tekens**a. Algemeen**

Deze worden door de sk van de NATO-landen gebruikt op:

- alle soorten op- en planningskaarten
- schetsen, oleaten behorende bij opbevelen, enz
- lufos.

De volgende kleuren worden gebruikt:

- BLAUW voor eigen geallieerde ehdn, innn en activiteiten
- ROOD voor vij ehdn, innn en activiteiten
- GEEL voor besmette gebn (eigen of vij)
- GROEN voor vernn, mijnenvelden en hindn (eigen of vij).

Wanneer slechts één kleur wordt gebruikt, worden voor de basistekens van vij ehdn dubbele lijnen gebezigd.

Te gebruiken letters ter onderscheiding van de nationaliteit (NATO-landen):

BE - België

CA - Canada

DA - Denemarken

FR - Frankrijk

GE - Westduitsland

GR - Griekenland

IT - Italië

LU - Luxemburg

NL - Nederland

NO - Noorwegen

PO - Portugal

TU - Turkije

UK - Verenigd Koninkrijk

US - Verenigde Staten

b. Tekens voor WAPENS EN DIENSTEN en functionele tekens

Inf

Cav, tks of pa ehd

Verk

Va

Lua

At, pab

Gn

Vbdd

Td

Int

Aat

Gnkd

Kmar

Li

Amf

Nbc

gel wpn

Onh en hrst

Painf (rvtgn)

painf (wvtgn)

Li Inf

Paverk

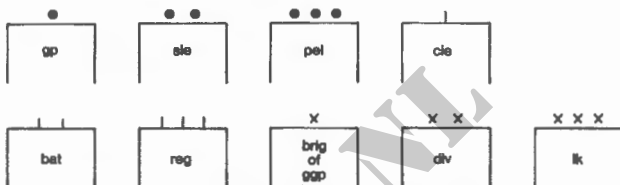

Pabart (mech)

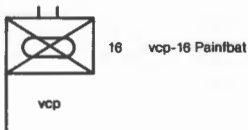
Pagn

c. Tekens ter aanduiding van ehdn

d. Combinaties

Letters (cijfers) ter benoeming van ehdn mogen li, re of gedeeltelijk li en re van het basisteken worden geplaatst. Verdere aanduidingen kunnen onder het basisteken worden aangegeven. Voorbeelden:

e. Tekens voor vzinrn en functionele vztetekens

Basisteken voor een vzinrn in gebruik met juiste locatie.

Toekomstige globale locatie.

mun
(alle soorten)mun
voor artmun
voor ft vuwprn

lvm

bos

hosp

grd

vk

f. Tekens voor wapens, enz

wapen	licht	middelbaar	zwaar
mitr	↑	↑	↑
mr	↑	↑	↑
ludoelmitr	↑	↑	↑
atrkn	↑	↑	↑
kn of knhw			

wapen	licht	middelbaar	zwaar
hw			
atkn			
tv			
rkicnr			
ludoelkn			
gel rk			
gel rk tl			
atrk			
lplaats voor grondgel rkn			
in stg			
2 zw mitrs .50 in stg			
schijnopstg (dummy)			

g. Tekens voor het aangeven van vuur, kernwapenexplosies en besmette gebieden

Schootssector en sos vuln van een zw mitr

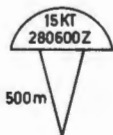
conc met doelnr

Lineaire conc

1201

soovu

Kernwapenexplosies.
Pt van de steel geeft nu het nulpt aan.
In de kop het vermogen en de dtg.
De ht van de explosie in m.

Indien fall-out, wordt de steel gearceerd. Pijl vanaf nulpt geeft de overheersende windrg aan. De gebn, waarbinnen de verschillende maten van vorm teweeq worden gebracht, kunnen d.m.v. concentrische cirkels worden aangegeven, met het nulpt als middelpt. Voorgenomen explosies worden met onderbroken lijnen aangegeven.

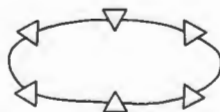
Besmette gebn
Terrein dat op een bepaalde datum gedurende een bepaalde tijd aan wrn zal worden onttrokken:

Terrein blootgesteld aan lubombardement

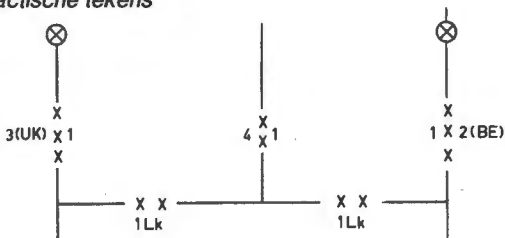

Door gas of andere niet radio-actieve middelen besmet
terrein, geel gearceerd.

Radio-actief terrein

h. Tactische tekens

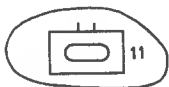
De schets geeft weer 1 Lk met 3 (UK) Lk li en 2 (BE) Lk re.
1 Lk heeft in voorste lijn van li naar re 4 Div en 1 Div; de
achtergrenzen van beide divs zijn eveneens aangegeven.

= aansluitingspunt (aaspt)

Een door een cie ter verd ingericht en bezet steunpt

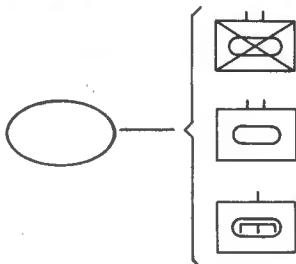

geb waarin 11 Tkbat verblijft.

geb door een cie ter verd voorb c.q. voor te bereiden (niet bezet).

Wanneer een bepaald geb aan een aantal ehdn is toegewezen kan dit meestal het gemakkelijkst als volgt worden aangegeven:

= kwetsbaar pt

= kwetsbaar geb

= avdoel te nemen door 2 Indiv

doel

= as van beweging;
geeft alg rg aan

doel

= opmarsroute waarbij pijl de route aangeeft, die zal worden gevolgd

j. Tekens voor veldversterkingen, enz:

schuttersput
of wponpstg

loopgravenstelsel

kazemat

verstgeb

fort

terreingedeelte, waar-
in vernin aan-
gebracht

tkhind

atwal

atgracht

voorb vern
(nog te passeren)wegversperring aangebracht
of
vern gesteldontworpen
brugverndraadversperring
(type niet bepaald)

in blauw

inund

①
mijnen
(soort onbekend)

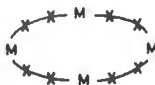
●
mijnen ap

●
mijnen at

●
mijnen at
met valstrik

Gemengd mijneveld (600 st) met doorgang

Met draad afgezet schijn mijneveld

k. Tekens voor tanks, voertuigen en colonnes

pwvtg (bv. YP 408)

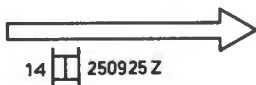

pr of half rvtg

3-1 wvtg, geladen met mun

3 ton

Een rijdende col van 14 mz tks, waargenomen de 25e om 0925 uur Zoeloe.

De pt van de pijl geeft de plaats van de kop van de col aan.

Een stilstaande col wordt aangegeven door de pt van de pijl achterwaarts te doen wijzen.

1. Verbindungstekens

rdrstat

rdstat

rdpeilstat

rdintcepstat

tv

Optisch stat

slrzstat

3. Afkortingen

A			
aan- en afvoertroepen	aat	bataljon	bat
aanhangwagen	ahw	bataljonscommandant	bc
aansluiten,		bataljonshulppost	bhp
aansluitings	asl	batterij	bt
aanval, aanvallen,		begraafplaats	begrpl
aanvaller	av	benzine, olie,	
aanvangspunt	apt	smeermiddelen	bos
aanvullen, aanvulling	aanv	benzineauto	benzau
aanvullingsplaats	avpl	beoordeling van	
adjutant	adj	de toestand	bvt
adjutant-generaal	ag	bergen, berging	berg
adjutant-onderofficier-		bericht	ber
administrateur	aooa	berichtenkantoor	bk
adjutant-onderofficier-		beschikbaar	
instructeur	aooi	munitierantsoen	bmr
administratie,		beveiliging,	
administratief	adm	beveiligen	bev
afdeling	afd	bevoorraden,	
afdelingshulppost	ahp	bevoorrading	bevo
afstand	afst	bewaken, bewaking,	
afstandbedienings-		bewaker	bew
apparatuur	aba	biologisch	biol
afvoeren	avf	bombardementsrapport	bomrap
air control team	act	bommenwerper	bow
air liaison officer	alo	brigade	brig
algemeen	alg	brigade-generaal	bgen
algemene dienst	ad	brisantgranaat	bg
algemene steun	as	brisantpantsergranaat	bpg
amfibisch	amf	brug	br
anti personeel	ap	bruggehoofd	brhfd
anti tank	at	bruglegend, bruglegger	brl
apparaat, apparatuur	app	bureau	bur
artillerie	art	bureau-auto	bau
artillerie-beschietings-		bijlage	bijl
rapport	artrap	bijvoegsel	bjv
artilleriebestrijding	artb		
artilleriemeetafdeling	ama	C	
artilleriemeetbatterij	ambt	camouflage,	
		camoufleren	cam
B		cavalerie	cav
baileybrug	bbr	centraal, centrale,	
		centralist	ctr

centrum	cen	draaggolf	dgf
chauffeur	ch	driesprong	drs
chef van de staf	cs		
chemisch	chem		
civil	civ		E
classificatie	cl		
colonne	col	echelon	ech
commandant	c	eenheid	ehd
commando	co	electrisch, electro,	
commandopost	cp	electricien	el
compagnie	cie	electrotechnisch	eltech
compagnies- commandant	cc	electronisch	eltro
compleet	cpl	oorlogvoering	eov
concentratie, concentreren	conc	eskadron	esk
confidentieel	conf	eskadronscommandant	ec
contra-inlichtingen	ci	evacuatie, evacueren	evac
contra-inlichtingendienst	cid	evaluatie, evalueren	eval
		exemplaar	ex
		explosief	expl
controle, controleren, controleur	contr		
coördinaat, coördinatie, coördineren, coördinator	coord		F
		flank	fi
		formulier	form
		forward air controller	fac
		fosforgranaat	fg
		frequentie	freq
		front, frontaal	fr
	D		
datum/tijdgroep	dtg		
depot	dep		
detachement, detacheren	det		G
dienstdoend	dd		
dienstgeheim	dg	garnizoen	garn
dienstplicht, dienstplichtig(e)	dpl	garnizoenscommandant	gc
distributiecentrum	discen	gebied	geb
divisie	div	geestelijke verzorger, - verzorging	gv
divisie-artillerie	da	gegevens	geg
divisiecommandant	dc	geheim	geh
divisiegeniecommandant	dgc	geleid, geleiden, geleider	gel
divisiemunitiekantoor	dmk	geluidmeetdienst	gmd
document	doc	gemechaniseerd	mech
draagbaar	drbr		

kanon	kn	lucht	lu
kanonnier	kan	luchtdoelartillerie	lua
kapitein	kap	luchtfoto	lufo
kazerne, kazernerij	kaz	luchtfoto-onderzoek(er)	lufoz
kennisgeving van ontvangst	kvo	luchtlanding	ll
kernwapen	kw	luchtmacht vrouwen- afdeling	luva
kiloton	kt	luchtsteun	lus
kipauto	kau	luchtstrijdkrachten	lsk
klasse	kl	luisterpost	lp
klein verlof	kv	luitenant	lnt
knooppunt	knppt	luitenant-generaal	lgen
kolonel	kol	luitenant-kolonel	lkol
kornet	knt		
korporaal	kpl		
korpsadministrateur	ka		
kritiek punt	kpt		
krijgsgevangen(e)	kgv		
krijgsgevangenenkamp	kgvnk		
krijgsraad	kr		
kunsweg	kwg		

L

lanceren, lancering	lc	magazijn	mag
landstrijdkrachten	lask	majoor	maj
landweg	lwg	marechaussee	mar
leger	lr	materieel, materiaal	mat
legerkorps	lk	maximaal, maximum	max
legerkorpsartillerie	lka	maximum toelaatbare	
legerkorpsartillerie- commandant	lkac	penetratie	mtp
legerkorpsgenie- commandant	lkgc	mechanisch, mechanisme, mechanisatie	mech
legerplaats	lpl	mechanische uitrusting	mu
levensmiddelen	lvm	medisch	med
liaison	ls	middelbaar	mb
liaisonofficier	lso	middelzwaar	mz
lichamelijke opvoeding	lo	militair	mil
licht	lt	militaire administratie	ma
lichtmeetdienst	lmd	militaire inlichtingen- dienst	mid
lichte mitrailleur	lm	militaire politie	mp
links	li	militaire vrouwen- afdeling	milva
logistiek	log	militair geneeskundige dienst	mgd
		militair gezag	mg
		militair juridische dienst	mjd
		minimaal, minimum	mim
		minuut, minuten	min
		mitrailleur	mitr

mobiel	mbi	onderofficier	oo
mobilisatie, mobiliseren	mob	onder (operationeel)	
monteur	mnt	bevel	o(o)b
mortier	mr	ondersteunen,	
mortierbeschietings-		ondersteuning	ost
rapport	mortrap	ondervragen, ondervrager,	
mortierbestrijding	mrh	ondervraging	ondvr
motor, motoriseren,		oorlogvoering	ov
motorisatie	mot	oorlogsvoorbereiding	ovoorb
motorrijwiel	motrijw	oost, oosten	o
motortransport	mt	operatie, operationeel	op
motortransport (onder)		operationele code	opc
officier	mt(o)	op mijn bevel	omb
munitie	mun	operationele verbinding-	

N

naderingsmogelijkheid	nadmog	instructeur	owi
NATO stocknummer	nsn	opstellen, opstelling	opst
(door) neutronen geïndu-		opruimen, opruiming	opr
ceerde gamma		opvangen	opvg
activiteit	niga	ordergroep	ogp
niet inbegrepen	ninb	ordonnans	ord
niets te rapporteren	ntr	organiek, organisatie,	
nihil	nil	organiseren	org
noord, noorden	n	organieke munitie	
nucleair	nucl	uitrusting	omu
nucleair, biologisch,		organisatietabel	ot
chemisch	nbc	organisatietabel en	
nummer	nr	autorisatiestaat	otas

O

oefening	oef	pantser	pa
officier	off	pantserbestrijding	pab
officier van dienst	ovd	pantserripsvoertuig	pr
omgeving	omg	pantserripsvoertuig-	
onbruikbaar	onb	artillerievuurmond	pra
onder bevel	ob	pantserripsvoertuig-	
onderdeel	odl	anti-tank	prat
onderdeelsaanvullings-		pantserripsvoertuig-	
stelsel	ondas	berging	prb
onderhoud	onh	pantserripsvoertuig-	
		commandovoertuig	prco

P

pantserrijsvoertuig		pontonplaatbrug	pontplbr
gewondentransport	prgwt	preventief	prev
pantserrijsvoertuig		proces-verbaal	pv
mortierdrager	prmr	projectiel	proj
pantserrijsvoertuig		punt	pt
personeelvervoer	pri		
pantserrijsvoertuig			R
tegenluchtdoelen	prtl		
pantserrijsvoertuig			
verkenning	prverk	radar	rdr
pantserrijsvoertuig		radio(s)	rd
vrachtovervoer	prv	radioauto	rau
pantserwagen	paw	radiologisch, radioloog	rdl
pantserwielvoertuig	pw	radiologische meting	rdlm
pantserwielvoertuig		radiotelefonie,	
commandovoertuig	pwco	radiotelefonisch,	
pantserwielvoertuig		radiotelefonist	rtfn
gewondentransport	pwgwt	radiotelegrafie,	
pantserwielvoertuig		radiotelegrafist,	
mortierdrager	pwmr	radiotelegrafisch	rtgf
pantserwielvoertuig		radiotelex, radiotelexist	rtx
personeelvervoer	pwi	raket	rk
pantserwielvoertuig		raketwerper	rkw
vrachtovervoer	pwv	rampenbestrijding	rb
parachute, parachutist	para	rantsoen	ran
paragraaf	par	rechts	re
passeertijd	pst	rechtstreekse instroming	
patrouille, patrouilleren		in mobilisabele	
	patr	eenheden	rim
peloton	pel	rechtstreekse steun	rs
pelotonscommandant	pc	refereren, referate	ref
pelotonssergeant	ps	regiment	reg
personeel	pers	registratie, registreren	rgs
personeelszaken	persz	registratienummer	rn
personenauto	pau	reglement	regl
persoonlijke standaard-		reparatie, reparateur	rep
uitrusting	psu	reserve	res
pionier	pn	reserveden	resdin
pistool	ptl	richting	rg
pistoolmitrailleur	pm	ritmeester	ritm
plaatsvervangend,		rivier	riv
-vervanger	plv	riverovergang	rivovg
ploeg	plg	röntgen absorbered dose	rad
ponton, pontonnier	pont	rijsvoertuig	rvtg
pontondekliggerbrug	pontdeklbr	rijsporenbrug	rijspbr

uitgave, uitgifte,		verwisselopstelling	wwopst
uitgeven	uitg	verwistelstelling	wwstg
uitrusting	uitr	verzame(en),	
uitvoering, uitvoeren	uitv	verzameling	vz
		verzamelplaats	vzpl
		verzenden	verz
	V	verzoek, verzoeken	vzk
		verzorgen, verzorging	vzg
vaandrig	vdg	vierkant	vt
vakdiensten	vakd	viersprong	vrs
vaste order(s)	vo	vlammenwerper	vlmw
vaste order verbinding-		vliegbasis	vlb
dienst	vov	vlieger	vl
vaste verbindingsoorder(s)		vliegtuig	vltg
	vvo	voertuig	vtg
veiligheidsbezetting	vbez	voorbereide	
veiligheidslijn	vln	berichtencode	vbc
veldartillerie	va	voorbereiden,	
veldpost	vldp	voorbereiding	voorb
verbandplaats	vbpl	voorbereidende	
verbinding	vbd	beschieting	voorbbesch
verbindingdienst	vbdd	voorlichting,	
verbindingsofficier	vbdo	voorlichter	voorl
vercijferen, vercijferaar	cvf	voorlopig technisch in-	
verdedigen, verdediging		lichtingenrapport	pretechrep
	verd	voorpost	vp
verdeelplaats	vdpl	voorraad	vrđ
verkeer	vk	voorrang	vrg
verkeersconrôlepost	vkcontrp	voorschrift	vs
verkeersleiding	vkl	voorstel eigen	
verkennen, verkenning	verk	troepen	vlet
vernielen, vernieling	vern	voorstel rand weerstands-	
verplaatsen, verplaatsing		gebied	vrw
	verpl	vooruitgeschoven	
verpleging, verplegen,		commandopost	vcp
verpleger, verpleeg-		voorwaartse waarnemer	vwrn
ster	vpl	vrachtauto	vau
verspreidingspunt	vspt	vrijwillig,	
versterken, versterking	verst	vrijwilliger	vw
verstrekken,		vuur	vu
verstrekking	verstr	vuurleiding	vul
verticaal	vert	vuurmond	vmd
vertragen(d), vertraging		vuurregeling	vr
	vertr	vuurregelingscentrum	vrc
vervoer	vrv	vuurregelingsofficier	vro

vuursteun	vust	weerstandsgebied	wgeb
vuursteuncoördinatie	vsc	wegtransport	wgt
vuursteuncoördinatie- centrum	vssc	welzijnszorg	wzz
vuursteuncoördinatie- lijn	vscl	werkplaats	wkpl
vuursteuncoördinator	vscr	werkplaatsauto	wkplau
vuurversterking	vv	werktroepen	wktr
vuurwapens	vwpn	west, westen	w
vijand, vijandelijk	vij	wielvoertuig	wvtg
		wijzigen, wijziging	wijz

Z

	W	zeer geheim	zg
waarmerken,		zeestrijdkrachten	zsk
waarmerking	wmk	zelfhulp-kameradenhulp	zhkh
waarnemen, waarnemer,		zelfstandig	zelfst
waarneming	wrn	zieken	zk
waarnemingspost	wp	ziekenauto	zau
waarschuwingsnet	wanet	ziekentransport	zt
wachtmeester	wmr	ziekenverzorging, -verzorger	zvzg
wapen(s), wapenen	wpn	zuid, zuiden	z
waterpunt	wpt	zwaar	zw
watervoorziening	wvz	zwaartepunt	zwpt

PERSOONLIJKE AANVULLING OP DE LIJST

Y-CHE.NL

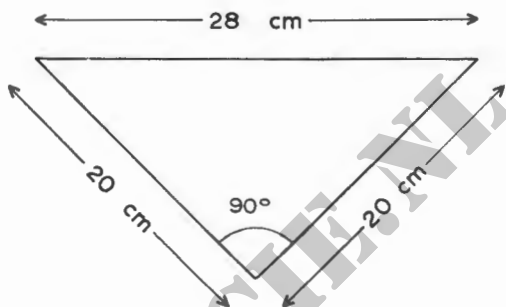
PERSOONLIJKE AANVULLING OP DE LIJST

Y-CHE.NL

4. Aanduidingen in het terrein

a. Besmette terreingedeelten

Mijnenvelden en terreingedeelten, besmet door chem, bio - of rdl strijdmiddelen en **niet** bestemd om aan de vij te worden prijsgegeven, worden aangeduid met behulp van driehoekige merktekens, als hieronder aangegeven.

Plaatsen van de merktekens geschiedt met de rechte hoek naar beneden aan draadafrasteringen, bomen, steenbrokken enz.

In noodgevallen kunnen de merktekens met de rechte hoek in de grond worden gestoken.

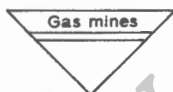
De voorzijde is steeds afgekeerd van het aan te duiden terreingedeelte.

Zowel **voor-** als **achterzijde** van de borden zijn voorzien van een hoofdkleur, terwijl de voorzijde in bepaalde gevallen is voorzien van een aanduiding. Opschriften in een kleur afhankelijk van de aard van de besmetting of gevaar en gesteld in de taal van de strijdkrachten die de borden aanbrengen, kunnen als extra veiligheidsmaatregel worden aangebracht op de voorzijde.

b. Kleuren van de merktekens (borden)

Soort veld of aard der besmetting	Hoofdkleur voor- en achterzijde	Aanduiding voorzijde	Opschrift (facultatief) op de voorzijde
Mijnenvelden	ROOD	–	WIT
Chem mijnenvelden	ROOD	Gele streep	GEEL
Terrein met valstrikken	ROOD	Witte streep	WIT
Niet ontplofte mun	ROOD	Witte bom	–
Besmetting met chem strijdmiddelen	GEEL	–	ROOD
Besmetting met biol strijdmiddelen	BLAUW	–	ZWART
Besmetting met radio-actieve strijdmiddelen	WIT	–	ZWART

Voorbeelden:

Chem mijnenveld
rood bord
gele streep
evt geel opschrift

Booby-traps
rood bord
witte streep
evt. wit opschrift

Niet ontplofte
mun
rood bord
witte bom

Biol
besmetting
blauw bord
zwarte letters

Rdl
besmetting
wit bord
zwarte letters

In geval van besmetting met chem, biol of rdl strijdmiddelen worden zo mogelijk bijzonderheden bij voorkeur op de voorzijde van het bord vermeld, bijv vermelding van de

naam van het gebruikte strijdmiddel, dtg van de verk, enz.
Bij meervoudige besmetting (bijv mijnen en chem besmetting) worden de betreffende borden naast elkaar aangebracht.

- c. *Doorgangen door mijnenvelden*
(Zie Hfdst III).

5. Intergeallieerde borden voor bruggen en klasseaanduidingen op voertuigen (gele borden, zwarte opdruk)

a. *Algemeen*

Elke br en elk vlot moet voorzien zijn van een standaardbord, dat de mil belastingkl aangeeft. Indien de rijwegbreedte (resp doorrijhoogte) van br of vlot beperkingen oplegt voor gebruik, wordt dit aangegeven door een bord.

b. *Rijwegbreedten van brn*

De volgende rijwegbreedten zijn mim vereist voor onderscheidene vtgkln:

Voertuigklasse	vereiste rijwegbreedte	
	enkel verkeer	dubbel verkeer
4 t/m 12	2,75 m	5,50 m
13 t/m 30	3,35 m	5,50 m
31 t/m 60	4,00 m	7,30 m
61 t/m 100	4,50 m	8,20 m
101 t/m 120	4,50 m	9,00 m
121 t/m 150	5,00 m	10,00 m

c. *Doorrijhtn van brn*

De volgende doorrijhtn zijn mim vereist voor één en tweergvk.

- kl 4 t/m 70 4,25 m
- kl 71 en hoger 4,70 m

ELKE CHAUFFEUR DIENT BREEDTE EN HOOGTE VAN ZIJN VOERTUIG TE KENNEN.

d. Borden voor brn en vlotten

Clborden zijn rond;

waarschuwingsborden rechthoekig en langwerpig. Zij worden zowel bij de br en/of vlot geplaatst als op enige afstand daarvoor teneinde de ch te waarschuwen.

Enkele voorbeelden clborden:

Br of vlot voor
eenrgvk KL 30

Br of vlot voor
eenrgvk
wtgn KL 90
rvtgn KL 70

Tweergvk KL 50
Eenrgvk KL 70

Enkele voorbeelden van waarschuwingsborden:

Breedte-bepeking

Hoogte-bepeking

BRUG 300 M

Waarschuwingsbord
Br op 300 m afst.

e. Kl-aanduidingen op vtgn

Op alle vtgn met een totaal gewicht van 3 t of meer, alsmede op alle ahws met een laadvermogen van 3/4 t of meer worden tekens aangebracht om de kl van het vtg of de combinatie aan te geven.

f. Plaats van aanduiding

Op alle vtgn, m.u.v. ahws en opleggers, wordt aan de voorzijde (frontaanduiding) een teken aangebracht om de kl van het vtg op de vtgcombinatie aan te geven.

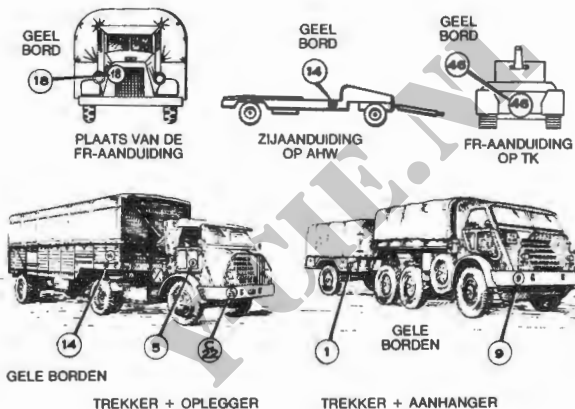
Zijaanduidingen worden aangebracht op ahws, opleggers en trekkers van opleggers (trekkers van ahws voeren geen zijaanduiding).

De tekens dienen goed zichtbaar te zijn en vert geplaatst.

g. Betekenis van de aanduiding

- bij afzonderlijke vtgn geeft de fr-aanduiding de kl van het geladen vtg aan;
- bij de trekker + oplegger geeft de fr-aanduiding de kl aan van de geladen combinatie;
- bij de trekker + aanhanger geeft de fr-aanduiding alleen de kl van de trekker aan; voor de kl van de combinatie dient derhalve de kl van de aanhanger te worden opgeteld bij de kl van de trekker.

Enkele voorbeelden:

AFDELING B - STAFDIENST

6. De troepenaanvoering

a. Beginselen:

- de opdracht steeds voor ogen houden
- de toestand blijven beoordelen
- hogere en lagere cn voortdurend op de hoogte houden van de situatie
- tijdig uitgeven van waarschuwingsbevelen.

b. *Schema tr aanvoering:*

- (1) Ontvangst opdracht
Analyseer de gegeven opdracht
- (2) Bestudeer de kaart en maak een bvt aan de hand van de volgende factoren:
0 = Opdracht
T = Terrein

5 mil	}	- wrn/schvn
aspecten		- zicht- en vudekking
terrein		- hindn
		- tac gebn
		- nadmogn

V = Vijand

EM = Eigen middelen.

- (3) Maak voorlopig plan:
  - manoeuvreplan (c.q. plan voor de verd)
  - plan voor de vust.
- (4) Maak verkplan:
  - tijdsindeling
  - wat verk, hoe verk, welke route
  - evt spec verkopdrachten uitgeven
  - tijd/plaats rendez-vous
  - tijd/plaats advies van pers met spec verkopdrachten.
- (5) Geef waarschuwingsbevel¹⁾ zo volledig mogelijk en vermeld hierbij onder meer:
  - voorlopig plan
  - evt verkopdrachten voor de ondercn
  - tijd en plaats rendez-vous en bevelsuitg
  - maatregelen m.b.t. evt verpl.
  - uur U.
- (6) Ga op verk.
- (7) Voltooi bvt.
- (8) Neem besluit.
wie - wat - waar - wanneer - hoe en waarom.

1) Waarschuwingsbevelen kunnen op elk moment in de stafprocedure worden gegeven, bv onmiddellijk na ontvangst van de opdracht.

(9) Geef bevel uit en contr de uitv.

In vele gevallen zal deze procedure reeds gevolgd kunnen worden na ontvangst van een waarschuwingsbevel. Na ontvangst van het definitieve bevel kan zonodig een aanv verk worden gehouden.

c. Verkorte procedure

Indien onvoldoende tijd beschikbaar is zal de verkorte procedure worden gevolgd.

Deze bestaat uit:

- (1) analyse opdracht
- (2) kaartstudie en bvt aan de hand van OTVEM
- (3) plan
- (4) bevelsuitgifte.

d. Paehdn zullen i.v.m. het vereiste snelle optreden vaak de verkorte procedure volgen.

De bevelen zullen meestal partieel over de rd worden gegeven.

Voor deze bevelen kan men het volgende ezelsbruggetje gebruiken: Wie doet wat, waar, wanneer en hoe.

Voorbeelden:

(1) Verplbevel van bc aan twee cien.

Wie: India en X-Ray hier Uniform 15.

Wat: Verpl naar PAARD.

Waar: Via route BLAUW.

Wanneer: aanvang U - 15.

Hoe: In Geel-India vóór - over.

(2) Partieel bevel van cc.

Wie: Alle stations hier 15.

Wat: India valt aan.

Waar: van PAARD naar contrpt 79.

Wanneer: omb, niet vóór 1400 u.

Hoe: 1 en 2 vóór - 1 links (w).
3 achter, bev W fl -- over.

7. De Staf

a. Taak

Vz van geg, verstrekken van informatie, voortdurend beoordelen van de toestand (op het gebied van de eigen staf-verantwoordelijkheid), doen van voorstellen, maken van plannen, opstellen van bevelen.

b. Samenstelling

Op bat- en brigniveau:

- de coord st, bestaande uit de plv c en de sies pers (S1), inln (S2), opn en opln (S3) en log (S4)
- de spec st, waarvan de samenstelling afhankelijk is van org en taak van de betrokken ehd.

De werkzaamheden van de spec stoffn worden gecoördineerd door de coordst.

Boven het niveau van de brig treft men in plaats van de coordst aan de gs, bestaande uit de cs en de sies G1 t/m G4.

8. Sectie personeel (S1)

De S1 heeft een dubbele functie:

- adj van de c
- stoff perszaken.

Hij heeft de stverantwoordelijkheid voor de volgende onderwerpen:

a. Sterkte, locatie, bescheiden en rapporten

- rgskarten (persplg)
- dasev
- dimub
- periodiek persrapport (ppr)
- locatiemeldingen van cpn en vzggeb
- aanvraag aanv pers (persplg)
- rapportage veldgraven
- NATO-incidenten
- oorlogsmisdaden
- voordrachten dapperheidsonderscheidingen
- voordrachten onderscheidingstekenen wegens langdurige dienst
- voordrachten bevordering/terugstelling

- verbintenissen
  - rapporten en pvn
  - vsn en documentatie.
- b. Personeelsaanvullingen*
- odlaanv
  - individuele aanv.
- c. Krijgstucht, moreel en welzijnszorg*
- goede persoonlijke verhoudingen
  - voorbeeld
  - matvzg en gnkvzg
  - zorg voor het gezin
  - bewegingsvrijheid en verlof
  - onderscheidingen en waarderingssysteem
  - vldp, wzz en gv.
- d. Krijgsgevangenen*
- vz (in coord met c- stcie)
  - bew (in coord met S3 en c- stcie)
  - voeding en gnkvzg (in coord met S4)
  - evt. ondervraging (in coord met S2)
  - handhaven tucht en orde
  - afv.
- e. Gravendienst*
- identif, rgs, begraven, enz.
  - hygiëne en piëteit
  - behandeling van persoonlijke eigendommen.
- f. Militair bestuur en civiele zaken, burgerwerkkrachten*
- betrekkingen met burgerbevolking
  - rechten van de burger
  - vluchtelingen
  - burgerwerkkrachten
  - oorlogscorrespondenten.
- g. Personeelsprocedures*
- (her)cl en indeling
  - overplaatsingen
  - beoordelingen, bevorderingen en terugstellingen
  - mob en demob.

h. Verzamelgebieden, legeringsgebieden, kwartiermaken

- samenstelling kwartiermakersgpn
- richtlijnen t.a.v. het betrekken en verlaten van de gebn.

9. Sectie inlichtingen (S2)

De taak van de S2 omvat:

a. Vz van geg over vij, terrein (en weersgesteldheid) door middel van

- ondervraging kgvn
- onderzoek buitgemaakte docn en mat
- onderzoek van vij propaganda
- het opmaken van een vzplan waarin vervat de opdrachten aan de ehdn alsmede de verzoeken aan hogere- en nevenehdn tot het vz van bepaalde geg
- aanvraag lufos en luchtverkn
- aanvraag en bekendmaking van de weersverwachting.

b. Eval, interpr en combineren van geg tot inln, teneinde vast te stellen:

- de invloed van terrein en weer op eigen opdracht en op het gebruik van de nbc-wapens
- de mogn van de vij met inbegrip van zijn beperkingen
- zo mogelijk de volgorde waarin de vij zijn mogn naar alle waarschijnlijkheid zal kunnen verwezenlijken.

c. Verspreiden van inln en geg door middel van

- bvt (aan c en stoffn)
- intreps en intsums (extern)
- inlnparn.

d. Ci werkzaamheden

- maatregelen ter verzekering geheimhouding
- maatregelen ter misleiding vij
- medewerking bij voeren van contra-propaganda
- betrouwbaarheidsonderzoek pers
- eventueel leiding geven aan censuur
- inln- en ci-werkzaamheden verband houdend met het optreden van partijgangers.

e. Bovendien is de S2 belast met de kaartvoorziening en heeft hij de stverantwoordelijkheid voor de nbc-opleiding in de ehd.

10. Sectie operatiën en opleidingen (S3)*a. De taak t.a.v. operatiën:*

- voortdurend bestuderen tac toestand
- verstrekken van inln over de tac toestand aan de c
- voorstellen doen t.a.v. tac gebruik van de ehdn
- voorstellen doen t.a.v. de ligging van vzgebn, steunotr, avdoelen, stggebn, globale opstn van wpn, enz
- regelen van tac verpln (in coord met S4)
- coord van vustplannen
- aanvragen lus
- bepalen uitwerking eigen kws op vij
- tijdig waarschuwen eigen tr
- tot stand brengen van ls met neven- en/of steunende ehdn
- opmaken, waarmerken en verspreiden van bevelen
- voortdurend bijhouden van geg (overzichtkaart, planningkaart, rapportage).

Voorts in overleg met:

S1: aanvn, moreel, voorstellen tot wijzigen van otasn.

S2: inln over vij, terrein en weer en treffen van maatregelen i.v.m. verzekeren geheimhouding en optreden tegen partijgangers.

S4: bev vzgebn, voorstellen doen t.a.v. vrg bij de toewijzing van schaarse goederen.

b. De taak t.a.v. opleidingen:

- ontwerpen van richtlijnen, blokkrooster, oefenplan en oefn zowel in het terrein als op de kaart
- verdeling van oefen- en schietterreinen
- verdeling van instrmiddelen en t (in coord met S4)
- org en leiden van oefn en cursussen binnen de ehd
- aanwijzen van pers voor cursussen buiten de ehd
- toezicht houden op de opleiding en de af te leggen testen
- rapportage opleidingsresultaten.

11. Sectie logistiek (S4)

De taak van de S4 omvat werkzaamheden verband houdende met:

a. De matvzg, bestaande uit de bevo, het onh en de adm.

- b. Gnk afv en verpleging, d.w.z. de gnk vzg en de afv van gw en zk.
- c. Vrv en vk
- vaststelling vrvrg (coörd met S3)
  - regelen vzg verpln (coörd met S3)
  - beschikbaar stellen van t
  - vrvleiding en vkl.
- d. Overige diensten
- bad- en wasfaciliteiten
  - innemen c.q. uitreiken goederenzakken.

12. Speciale stafofficieren

Alle spec stoffn dienen op hun specifieke geb gevraagd en ongevraagd adviezen te geven zowel aan de c als aan de coördstaf.

13. Beoordeling van de toestand

a. Basis voor het tot stand komen van een besluit is de **opdracht**, hetzij gegeven door de hogere c, hetzij vastgesteld door de eigen c.

Nadat de stoffn de initiële richtlijnen van de c hebben ontvangen, maken zij hun bvt op.

Teneinde de c voortdurend te kunnen inl omtrent de tac toestand en voorstellen te kunnen doen voor de inzet van de ehd of delen ervan moeten de stoffn, ook zonder opdracht van de c, doorlopend een bvt maken.

Bij deze voortdurende bestudering van de toestand moeten de volgende factoren worden overwogen:

- (1) opdracht
- (2) terrein- en weersomstandigheden
- (3) toestand vij en mogelijkheden van de vij
- (4) eigen tr, plaats, steunende en nevenehdn, verliezen en aanvn, toestand mat en bevomogelijkheden en eigen mogelijke wijzen van optreden.

Op grond van de bvt en het daarin gedane voorstel neemt de c zijn besluit.

Op brigniveau en lager wordt de bvt zelden schriftelijk gemaakt.

14. Operatiebevel

a. Schriftelijke opbevelen worden door de sie 3 opge-
maakt; andere sies verstrekken hun deel van de beno-
digde geg. Een oleaatbevel is sneller gemaakt en overzicht-
lijker dan een volledig geschreven bevel.

b. Een opbevel op batniveau en lager zal veelal mondeling
worden uitgegeven. Indien dit in het terrein geschiedt,

vooraf

- gedekte plaats uitzoeken
- appél houden
- terreinoriëntatie geven

achteraf

- juiste tijd uitgeven
- gelegenheid geven tot vragen stellen
- evt. zelf contr. d.m.v. contrvragen.

In gevsituaties zullen de bevelen meestal partieel per rd
worden gegeven.

c. In opplannen worden plannen bekendgemaakt geba-
seerd op toekomstige veranderingen in de situatie. Het
opplan heeft dezelfde vorm als het opbevel en wordt meest-
al aangeduid met een codenaam. Het van kracht worden
van een opplan kan geschieden op een bepaald codewoord
of een tijdstip (is dan een opbevel geworden).

In de laatste subpar van par 3 van het opplan (oord bepa-
lingen) is dan b.v. de aanduiding opgenomen:

- (1) dit opplan wordt van kracht op codewoord „BUS-
KRUIT”;
- (2) opplan „DOLKSTOOT” wordt van kracht op 210600
apr 1971 als opbevel nr. 5.

d. Het opbevel/opplan is in NATO-verband vastgesteld vol-
gens het model in bijl 1.

15. Stafbescheiden en rapportages

a. Het voortdurend beoordelen van de toestand en het ma-
ken van plannen is slechts mogelijk indien op overzicht-
telijke wijze aantekening wordt gehouden van het feitenma-
teriaal.

b. Rgs, aantekenen en adm verwerken is een middel, geen doel.

Adm verwerking mag nimmer leiden tot vertr in de uitv.

c. Voornaamste stafbescheiden zijn:

- dagboek
- overzichtskaarten
- overzichtstabellen
- VO
- rapporten
- werkbladen
- planningkaarten
- archiefbundels.

d. Op bat- en brigniveau wordt slechts **één dagboek** bijgehouden door de zorg van de SI.

In chronologische volgorde wordt aantekening gehouden van

- (1) belangrijke gebeurtenissen
- (2) berichten, besluiten en bevelen.

Dagelijks te 24.00 uur dagboek sluiten, een resumé opnemen en plannen voor de volgende dag vermelden.

Daar in gevsituaties vrijwel alle bern per rd gaan is het niet mogelijk alle bern in het dagboek op te nemen.

Het verdient dan aanbeveling om per tijdsduur van b.v. 1 uur een samenvatting van de belangrijkste gebeurtenissen in het dagboek op te nemen.

e. De *overzichtskaart* wordt bijgehouden bij S2/S3.

Op bat-/brigniveau wordt meestal één overzichtskaart bijgehouden.

De overzichtskaart moet op elk moment een actueel beeld van de toestand geven.

f. *Overzichtstabellen* (b.v. inzetbaarheid pers, mat, vrnd enz) zijn van bijzonder nut.

Meestal worden ze bijgehouden door de sies 1 en 4. Door gebruik van eenvoudige middelen (geplastificeerd papier en waspotlood) kunnen wijzigingen snel worden aangebracht.

g. *Vaste orders* geven aanwijzingen in routine-aangelegenheden. Goed bijgehouden geven ze een belangrijke tijdsbesparing.

h. Rapporten worden door de naasthogere c verzocht; in sommige gevallen ongevraagd aan de naasthogere c toegezonden.

Het streven moet zijn te zorgen voor een **korte, zakelijke**, volledige rapportage, welke **tijdig** ter plaatse is.

Er zijn **periodieke** en **bijzondere** rapporten. Voorgescreven (periodieke rapporten) hebben veelal een vaste indeling. In de VO van het naasthogere ech worden nadere aanwijzingen gegeven omtrent tijdstip van afsluiten en indienen en aanwijzingen m.b.t. procedure en inhoud.

In vele gevallen kan ter bekorting van de tekst een oleaat mede worden verzonden.

Op batniveau is het sitrep de belangrijkste rapportage. Elke sie moet zijn bijdrage leveren. Voor model zie bijl C.

De S3 heeft de stverantwoordelijkheid.

Bovendien moet elke ehd in voorkomend geval met vrg **onmiddellijk** in klare taal melden:

- vij nbc inzet (NBC- 1 bericht of toxrap)
- vij luav (bomrap)
- vij artbeschiating (artrap)
- vij mrbeschiating (mortrap).

j. Werkbladen zijn een hulpmiddel ter versnelling van de rapportage.

Het is geen officieel ststuk.

k. Planningkaarten worden bij de sies afzonderlijk gebruikt. Planning mag nooit op de overzichtskaart gebeuren.

l. Archiefbundels

Slechts datgene gedurende een bepaalde tijd bewaren dat essentieel of voorgeschreven is.

16. De Commandopost

a. Algemeen

De c geeft op advies van S3 en vbdoff het geb en de vlaglocatie aan.

De S1 of c- stcie is belast met inr en verdeling.

Indien de tac situatie het toelaat dient gebruik gemaakt te worden van gebouwen.

In gevsituaties wordt veelal door de c en enkele leden van zijn st een vcp betrokken.

Bij keuze cp zoveel mogelijk rekening houden met

- goede vbdmogelijkheden met lagere en nevenehdn, alsmede intern
- bev en dekking (vuur-, zichtdekking)
- ruimte
- gemakkelijk bereikbaar
- evt. mogelijkheid voor een strip.

b. Inrichting

Te nemen maatregelen:

- bewijzering/gids vanaf vlaglocatie naar cp
- bewijzering en circuit uitzetten in cp
- vbdn tot standbrengen
- alarmopstn z.s.m. verk en aanwijzen, alle beschikbare wpn indelen: elk pavtg met boordwpn krijgt een sector toegewezen
- onderlinge afstn tussen de vtgn/ 30 - 50 m, vtgn cam
- indien tenten worden gebruikt evt schuilloopgraven in omg aanleggen
- wachtposten, wachtwoord en alarmsignalen regelen
- prikkeldraad rondom cp
- c- stie met directe regeling belasten.

c. Samenstelling

Organisatie:

- c en plv
- S2/S3 combineren met cn steunende wpn c.q. lson
- S1/S4 (brncirculatie en vzg)
- c-st + pers (bevo, bew, alg werkzaamheden).

Mogelijke installaties.

- tfnctr, rdpost, oppik-, afwerp-, seinlapterrein, parkeergelegenheid, ordn
- S2/S3 werkgelegenheid (hetzij vtgn, hetzij gebouwen/tenten)
- S1/S4 werkgelegenheid (vtgn, gebouwen/tenten)
- plaats voor wacht, bezoekers en eetgelegenheid (gebouw/tent)
- parkeerplaatsen
- legeringsgeb en verlichting
- kgvzvzplaats
- wasgelegenheid en latrines.

d. Verplaatsing

Een mech odl verplaatst zijn cp in één slag, hetgeen mogelijk is door de aanwezigheid van mbl werkruimtes en goede vbdn, waardoor continuïteit in de bevelvoering is gewaarborgd. Zodra de kwartiermakersgp de juiste locatie heeft gevonden wordt motord teruggezonden om cp op te halen en te gidsen. In bepaalde omstandigheden kan het nodig zijn infiltratiegewijs te verpl.

17. Verzorgingsgebied*a. Algemeen*

Geb waar het gros van vzgehd zich bevindt c.q. zich heeft ingericht wordt vzggeb genoemd.

Globale plaats wordt door brigc/bc bepaald en kan, afhankelijk van de tac opdracht, de toestand en het terrein, zowel binnen als buiten het brig-/batvak zijn gelegen.

In geval van verd en ook wel in het vertr gev zal de dc vaak de vzggebn aanwijzen.

Een goed werkende vzg moet garanderen:

- zekerheid dat de middelen op de juiste tijd en op de juiste plaats ter beschikking zijn
- beweeglijkheid en souplesse vanwege de snel wisselende omstandigheden
- doelmatigheid, opdat met een mim aan middelen het doel op zo'n eenvoudig mogelijk wijze wordt bereikt.

b. Inrichting

Bij het kiezen van vzggeb o.a. denken aan:

- goede vbdwegen, zowel naar voren als naar achteren (haw), lateraal en intern
- terreingesteldheid (bodemtoestand, dekking, hindn, enz)
- z.m. geschikte gebouwen voor wkpln, adm, bevo en legering
- veiligheid t.a.v. infiltratie, lln, nbc-inzet, enz.
- voldoende ruimte.

Brig vzggeb dient zo mogelijk 20 - 30 km² groot te zijn.

De nauwkeurige locatie en inr wordt op brigniveau bepaald door c- tnbat, op batniveau door S4.

Op batniveau wordt c- vzgpel normaliter belast met de daadwerkelijke inr en bev.

c. Te nemen maatregelen

- vbdn tot stand brengen
- bewijzing, circuit uitzetten
- plaats van insts bepalen
- legering en verlichting regelen
- spreiding, cam, sporendiscipline, verduisteringsmaatregelen, beperkt rdvk toepassen
- alarmopstn, schuilloopgraven en wachtposten.

De eis van continue steun onder alle omstandigheden, het streven naar directe bevo en het beperken van de omloopafst bij indirecte bevo noodzaken vaak tot echelonnering.

Dit betekent dat het tnat vrijwel steeds in gedeelten verplaatst.

Ook het bat schuift een ech naar voren. Dit ech wordt gevtn genoemd en de plaats waar het zich tijdelijk ophoudt het vooruitgeschoven vtzgeb.

Y-CHE.MI

HOOFDSTUK III -**VELDDIENST****AFDELING A - LEGERING****1. Algemeen**

Legeren is het onderbrengen van tr te velde met het doel te rusten en/of te overnachten; hierbij is aanraking met vij niet direct te verwachten.

Legeringsgeb is een terreingedeelte, waarin een aantal ehdn voor de legering ob van één c staan.

Kantonneren is het legeren in gebouwen.

Bivakkeren is het legeren in tenten of onderkomens.

Bij oordbivaks wordt zowel in gebouwen als in tenten en onderkomens gelegerd.

2. Het legeringsgebied

a. Te stellen eisen:

- tenminste 3 km van mogelijke nucl doelen (vliegvelden, enz.)
- mogelijkheid tot gunstige groepering en voldoende spreiding
- voldoende dekking tegen wrn uit de lu
- goede opstpln voor zwaar mat
- goede begaanbaarheid van terrein buiten de wegen
- mogt tot bevorderen van goede hyg.

b. Voor onderbrenging pers en mat van een bat als norm aan te houden 4 à 5 km², afhankelijk van terrein, tac omstandigheden enz.

Legeringsgebn onderling tenminste 3 km afst van elkaar. Ehdn ter grootte van een bat zoveel mogelijk in hun geheel in één legeringsgeb onderbrengen.

3. De legering

a. *Voorbereiding*

Zodra de hogere c de legeringsgebn heeft vastgesteld, wijst elk van de legeringscn een hoofdkwartiermaker aan. Als regel is dit de G1 of S1, de c van de st of van de st/vzgcie. Hij ontvangt richtlijnen en gegevens t.a.v.:

- doel van de legering
- grenzen legeringsgeb
- bev van het legeringsgeb
- welke ehdn in het geb moeten legeren en de globale groepering
- met welke autoriteiten overleg moet worden gepleegd
- geg over situatie in het legeringsgeb.

b. De hoofdkwartiermakersgroep kan o.a. bestaan uit pers voor verk, voor inr vbdcen en leggen van lijnvbdn, voor vkregeling, voor gn-tech voorzieningen, voor hyg aanwijzingen.

Cn van kleinere (zelfstandige) ehdn wijzen een kwartiermaker aan met toeg pers.

Taak van de (hoofd) kwartiermakersgroep:

- verrichten van de nodige verkn
- vaststellen legeringsbn der ehdn en vzpl vtgn
- vaststellen en afbakenen circuit, zo nodig verbeteren
- inr cp, vbdcen en leggen van lijnen naar de ehdn
- vaststellen plaats politiewacht
- bij aankomst leiden van ehdn naar de voor hen bestemde plaatsen (gidsen).

c. *Betrekken van het legeringsgebied*

Dit dient snel en ordelijk te geschieden; hiervoor nodig een goede vkregeling, goede wegaanduiding en gebruik van gidsen. Lege vtgn terstond naar vz- of parkeerplaats, de wegen steeds vrij houden.

De legeringsc bepaalt welke werkzaamheden met welke prioriteit moeten worden verricht.

d. *Beveiliging*

Legeringsc is verantwoordelijk voor bev legeringsgeb.

Bevmaatregelen treffen tegen lln, luavn (actieve en passieve luvrd), verrassend vij optreden over de grond, alsmede alg regelen m.b.t. de burgerbevolking.

Maatregelen tegen vij acties over de grond: alarmopstn voorb, versperringen op de wegen, patrgang.

Voorts per legeringsgeb een politiewacht aanwijzen.

Taak politiewacht:

- bew belangrijke objecten
- patrgang in legeringsgeb en in directe omg

- contr op in- en uitgaan van legeringsgeb
- toezicht op burgerbevolking
- contr cam- en verduisteringsmaatregelen
- contr naleving vkregeling
- alarmering.

Voor verst politiewacht kan een deel van de legerende tr als piket worden geconsigneerd.

AFDELING B - VERPLAATSINGEN

4. Verplaatsingen langs de weg

a. Begrippen en formules

- (1) Col: een aantal vtgn onder eenhoofdige leiding, welke dezelfde route volgen.
- (2) Marsehd: een aantal (10 à 25) in col verband verpl vtgn, bij voorkeur met dezelfde marseigenschappen.
- (3) Marsserie: een col bestaande uit 2 of meer marsehdn.
- (4) Col vormen: regelmatig gesloten: 20 of meer vtgn per km
open: 6 à 20 vtgn per km
onregelmatig: minder dan 6 vtgn per km.
- (5) Apt: het punt waar de elementen van een col op te voren vastgestelde tijdstippen moeten passeren en daarbij ob van de col komen.
- (6) Vspt: het punt, waar de verpl van de col als zodanig eindigt en de elementen onder hun eigen c hun bestemming volgen.
- (7) Kpt: pt in een marsroute waar tijdens een vpl moeilijkheden worden verwacht; dikwijls, gebruikt ter verwijzing in bevelen.

- (8) Marsdichtheid: het gemiddeld aantal vtgn per km.
- (9) Vtgafst: afst tussen twee opeenvolgende vtgn in een col (+ 1x vtg lengte).
- (10) Interval: afst tussen twee opeenvolgende marseenheden of -series.
- (11) Wegbezetting: weglengte, bezet door een col.
- (12) Pst: tijd, benodigd voor het doen passeren van een col.
- (13) Gemiddelde snelheid: gemiddeld aantal afgelegde kms per uur, rusten inb.
- (14) Marssnelheid: gemiddeld aantal afgelegde kms per uur, korte rusten inb.
- (15) Tijdsafst: tijd, benodigd voor het afleggen van een bepaalde weg, de voorgeschreven rusten inb.
- (16) Tijdsduur weggebruik: tijdsafst + pst.
- (17) Vkintensiteit: aantal vtgn, dat per uur een bepaald pt passeert.

Stel:

Dan is:

vtgafst = a (in meters)
 marsdichtheid = D

$$D = \frac{1000}{a}$$

aantal vtgn = N
 wegbezetting = W
 som van de
 intervallen = I

$$W = \frac{N}{D} + I \text{ (in meters)}$$

pst = P
 gemiddelde snelheid = Sg

$$P = \frac{N}{D} \times \frac{60}{Sg} + I \text{ (in meters)}$$

tijdafst = t
 wegafst = A (in kms)
 totale duur
 der rusten = R

$$t = \frac{A}{Sg} + R$$

$$\begin{aligned} \text{tijdsduur weggebruik} &= T & T &= t + P \\ \text{marssnelheid} &= S \\ \text{verkeersintensiteit} &= V & V &= D \times S \end{aligned}$$

b. Toestemming weggebruik

- (1) Teneinde het mil vk in bijzondere omstandigheden zo doelmatig mogelijk te kunnen regelen, zijn een aantal wegen aangewezen als mil wegen; op dit mil wegen-net zal mil vkl van kracht zijn.
- (2) Voor iedere verpl van een col of van bijzondere vtgn (grote maten en/of gewichten) over het mil wegennet dient een „Aanvraag en Toestemming Weggebruik” te worden ingediend bij de vkst/-sie in het betrokken geb.
- (3) De vkl wordt uitgevoerd door vklorganen en de daaruit voortvloeiende vkcontr door mil politie-organen (Koninklijke Marechaussee).

c. Richtlijnen colonnerijden

- (1) Iedere colc draagt zorg, dat de kop van de col het apt passeert op het vastgestelde tijdstip en dat tot het vspt de bevolen marstechnische instructies in acht worden genomen.
- (2) Elke snelheidsverandering in de col dient **geleidelijk** te geschieden.
- (3) De chs dienen duidelijke en gedetailleerde instrs te hebben betreffende de te volgen route, snelheid, onderlinge afst e.d.
- (4) Zie voor signalering van een mil col o.m. Handboek dpl Kader.

d. Voorbereiding

- (1) Vervoermiddelen.

Indien voor de verpl de org vvmiddelen niet toereikend zijn, moet een aanvraag vrvsteun worden ingediend bij de naasthogere c.

Wanneer de vrvsteun door inzet van een aat-ehd wordt verleend, zal de colc zich v.w.b. de tech details van de verpl (laden, lossen, colvorm, marslijnen, rusten enz) laten adviseren door de c- aatehd.

(2) Inlichtingen.

Geg kunnen worden verkregen van hogere staven, uit kaartstudies, van vkl orgn en uit verkn.

Verkn zullen o.m. gericht zijn op:

- verloop van de route, mogelijke kptn (wegvernavuwingen, kruisingen, brn enz), toestand wegdek en bermen;
- apt, vspt, laad- en losptn.

Indien een aanvraag toestemming weggebruik is ingediend, dient er rekening mede te worden gehouden, dat de door de betrokken vkst bevolen route kan afwijken van de aangevraagde route.

(3) Bevelen.

Deze zullen worden gegeven in de vorm van een opbevel, waarbij als bijln kunnen worden gevoegd:

- marstabel (zie bijl 6): indeling van de col, kptn, pstn;
- routetijdtabel (zie bijl 7): voor afzonderlijke mars-ehdn, omvat de route, afstn, geschatte en werkelijke pstn, bijz aanwijzingen (rusten enz);
- routeschets.

e. Uitvoering

(1) Het formeren en ontbinden van de col geschiedt zodanig dat het apt en vspt op de vastgestelde tijdstippen worden gepasseerd.

(2) De verpl van de col geschiedt onder verantwoordelijkheid van de colc, die vrij is in zijn bewegingen in de col. Hij wordt geassisteerd door:

(a) gidsen: op route vóór de col te plaatsen op kptn, indien geen vkl- of contr pers aanwezig is;

(b) de snelheidsregelaar: in het eerste vtg van de col, bepaalt de snelheid op basis van de routetijdtabel;

(c) de opsluiter: aan de staart van de col; hij houdt aantekening van uitgevallen vtgn en meldt dit aan de betrokken cn en vkcontrpn;

(d) de onhgp: achter de col, is belast met rep en berg.

- (3) Rusten zijn normaal opgenomen in vaste orders of bevelen en worden verdeeld in:
- korte rusten: voor verpln korter dan 6 uur, tien minuten per twee uur;
  - lange rusten: voor verpln langer dan 6 uur, een half uur tot een uur per periode van zes uur.

5. Verplaatsing met spoorwegvervoermiddelen

a. Richtlijnen

- (1) Bij verpl van wiel- en/of rupsvtgn per spoor verdienen stations met koplading, als vertrek- en aankomststation, de voorkeur.
- (2) In- en uitstappen, laden en lossen moeten geschieden in nauw overleg met c=spwgvrvdet c.q. de statchef. Spoortech aanwijzingen van deze functionarissen dienen nauwkeurig te worden opgevolgd.
- (3) De te verpl ehd zal vóór aankomst op het vertrekstat een zodanige formatie aannemen, dat snel instappen en laden verzekerd is.
- (4) Vóór de uitvoering van de verpl zal de c- te verpl ehd een beladingsoff aanwijzen, alsmede per tn een tnc (zie ook bijl 8).

b. Uitvoering

- (1) De beladingsofficier.

Deze off begeeft zich, met een hem toeg det, tijdig vóór het tijdstip aanvang laden naar het vertrekstat voor de volgende werkzaamheden:

- (a) het plegen van overleg met de c-spwgvrvdet/statchef omtrent bijzonderheden o.a. ten aanzien van het beschikbare spwgmatt, de plaats van opst en de veiligheidsmaatregelen;
- (b) het zo nodig gereedmaken van een koplading met behulp van een hellingwagen;
- (c) het zo nodig uitnemen van rongen, het neerlaten van kop- en zijschotten en het aanbrengen van rijplaten voor de overbrugging tussen de platte spoorwagens;

(d) het reinigen van de wagenvloeren van sneeuw, ijs, spijkers, afval, e.d.

(2) De treincommandant.

(a) Brengt de ehd in het wachtgeb of in de kaz in gereedheid voor de verpl. Hiertoe wordt o.a. het volgende verricht:

- het zich in het bezit stellen van de vereiste reisdocn;
- het zorgen voor de vereiste hoeveelheid bevestigingsmiddelen en gereedschap;
- het uitvoeren van het voorgeschreven onh aan de vtgn;
- het vastzetten c.q. afnemen van losse delen van de vtgn (antennes, wpn e.d.);
- het aanbrengen van het voor verpl per spoor vereiste kenmerk op zware mil vtgn;
- het instr van het pers.

(b) Hij laat de ehd tijdig naar het stat afmarcheren, waarna hij toeziet op het laden van het mat en het instappen van het pers op aanwijzingen van de beladingsoff.

(c) Hij is verantwoordelijk voor het nakomen van de veiligheidsregelen (m.b.t. de el bovenleiding, het overschrijden van sporen e.d.) en het tijdig gereed zijn voor het vertrek van de tn.

(d) Tijdens de verpl draagt hij zorg voor:

- het vrij houden van doorgangen en portieren;
- de naleving van het verbod om voorwerpen uit de tn te werpen;
- de contr op de lading tijdens oponthoud van lange duur.

(e) Op het stat van aankomst zal hij:

- snel en ordelijk laten uitstappen/lossen (overleg met c-spwgvrvdet/statchef) en het statemplacement snel laten ontruimen;
- het spwgmata laten reinigen en in de oorspronkelijke staat brengen;
- het bevestigingsmat vz/inleveren.

AFDELING C: VELDVERSTERKINGEN

6. Doel en indeling

Veldversterken hebben ten doel het eigen optreden te bevestigen en/of 's vijands optreden te bemoeilijken.

Onderscheid wordt gemaakt tussen dekkingen en hindernissen.

Dekkingen kunnen worden onderverdeeld in schuilplaatsen en gevechtsdekkingen.

Hindernissen kunnen bestaan uit:

- versperringen
- verrijpingen
- mijnenvelden
- besmette terreingedeeltes
- inundaties.

7. Dekkingen

a. Schuilplaatsen dienen ter bescherming van pers en materieel tegen:

- uitwerking van wapens
- vijandelijk vuur
- weersinvloeden.

b. Gevechtsdekkingen worden aangelegd om de gevechtstaken te kunnen uitvoeren (b.v. wapenposten en commandoposten).

c. De bouw van dekkingen verloopt z.m. in de volgende fasen:

- (1) graven en camoufleren
- (2) bekleden
- (3) aanbrengen van de bovendekking.

d. Het al dan niet uitvoeren van de genoemde fasen is afhankelijk van:

- de tijd, waarin de opstelling gereed moet zijn
- de tijdsduur, dat de opstelling in gebruik zal zijn
- het beschikbaar zijn van pers en materieel.

Zie voor gevechtsdekkingen voorts Handboek Soldaat (VS 2-1350) en Handboek dpl Kader (VS 2-1351).

8. Hindernissen

a. Versperringen

- (1) De voornaamste soorten zijn:
  - gegraven versperringen (b.v. tankgrachten)
  - geconstrueerde versperringen (b.v. stalen egelversperringen)
  - draadversperringen (hekversperringen en concertina's).
- (2) Versperringen worden vrijwel altijd versterkt met mijnen en/of valstrikken. Valstrikken mogen uitsluitend worden aangebracht door daartoe opgeleid personeel.

Zie voor draadversperringen Handboek Soldaat.

b. Vernielingen

- (1) Worden als regel tot stand gebracht m.b.v. springmiddelen, waardoor snelheid en doeltreffendheid worden gegarandeerd en de betrokken objecten zo lang mogelijk ter beschikking blijven van eigen tr.
- (2) Tot de voorbereidingen behoren:
  - het berekenen en plaatsen van de ladingen
  - het aanbrengen van de ontstekingsmiddelen
  - het inrichten van het ontstekingspunt.
- (3) Door het ontsteken wordt de hind gesteld.
- (4) In principe wordt bij elk te vern object, wanneer de voorb voltooid is, maar niet onmiddellijk tot stellen mag worden overgegaan een vbez (meestal van inf) geplaatst, welke de vernplg van de gn oob heeft. Dit geldt in ieder geval voor de uitgestelde vernn, omdat deze pas op een laat tijdstip kunnen worden gesteld.
- (5) Nadat ladingen en ontstekingsmiddelen zijn aangebracht, onderscheidt men:
  - stadium van vernvoorb 1 = veilig,
  - stadium van vernvoorb 2 = scherp gesteld.
- (6) Te stellen vernn worden opgenomen in het hindnplan van de hogere tact c (geldt niet voor gelegenheid vernn, welke tijdens het gev worden gelast).
Orders voor c-vbez en voor c-vernplg worden verstrekt op daartoe bestemde formulieren, resp LF

4742 en LF 4738 (vide bijlagen 9 en 10).

- (7) Iedere gestelde vern moet terstond worden gerapporteerd (overeenkomstig het gestelde in LF 4738).
- (8) Elke c, die een vern (deel uitmakende van een operatieplan) gelast, moet:
  - vaststellen langs welke bevelsketen zijn bevel tot ontsteking wordt overgebracht aan de c-vernplg;
  - zorgen voor een zekere en veilige vbd met c-vernplg;
  - bepalen of c-vbez dan wel c-vernplg gemachtigd is op eigen initiatief over te gaan tot ontsteking, indien de vij het te vern obj dreigt te bezetten.

c. Mijnevelden

- (1) Mijnevelden worden al dan niet volgens een vastgesteld patroon gelegd (zie bijl 11).
- (2) Zie voor beschrijving van gangbare types mijnen en ontstekers Handboek Soldaat.
- (3) Standaardafzetting: piketpalen met 2 prikkeldraden, resp. op enkel- en middelhoogte; de bovenste draad voorzien van driehoekige borden voor aanduiding mijnenveld. Ter aanvulling kunnen waarschuwingsborden worden geplaatst. De dc (of hogere c) kan opdracht geven de afzetting aan vij zijde weg te laten.
- (4) Doorgangen bij voorkeur doen samenvallen met bestaande paden of wegen en dag en nacht bewaken.
- (5) Doorgangen van in voorste lijn gelegen mijnnevelden voor eigen tr duidelijk, doch voor vij onopvallend aangeven. Doorgangen in achterwaarts gelegen velden aangeven volgens standaard methode (zie fig 5).
- (6) Voorzieningen treffen voor snel afsluiten.
- (7) De procedure van het rapporteren bestaat uit 4 stappen:
  - (a) Het tac rapport LF 4739 (zie bijl 12) wordt samengesteld door de opdrachtgever zelf en dient om zijn c op de hoogte te brengen.

- (b) De eerste melding, bij aanvang van de legwerkzaamheden, door opdrachtgever aan hogere c, tot en met lkc.
- (c) De tweede melding bij voltooiing van de legwerkzaamheden, eveneens doorgegeven tot en met lkc.
- (d) Het tech rapport LF 4740 (zie bijl 13) wordt direct na voltooiing van het mijnenveld ingevuld en bevat alle benodigde details.
De opdrachtgever, het odl dat het veld beheert, de dc en de lkc, dienen elk in het bezit te komen van een exemplaar.

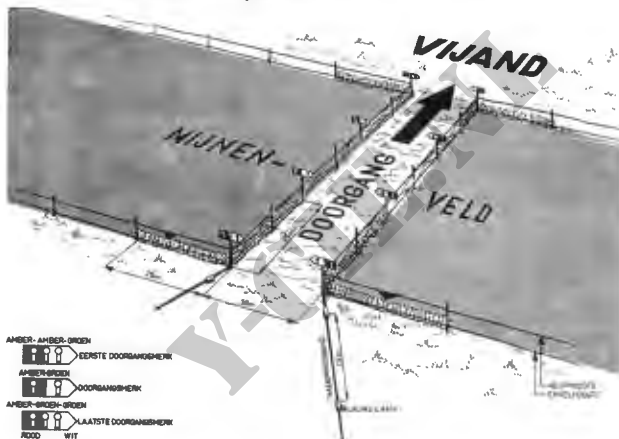

fig 5

opm.: Plaatsen van de blauwe lamp op het naderingsband is facultatief gesteld.

d. Het ruimen van mijnen

- (1) Opdracht tot ruimen wordt gegeven:
- voor een vij mijnenveld door de betrokken tac c ter plaatse,
  - voor een eigen mijnenveld door de c, die machtiging kan verlenen tot het leggen van een soortgelijk veld.

- (2) Onder doorbreken wordt verstaan het verwijderen van een voldoende aantal mijnen uit een vij veld, om opmars van eigen tr mogelijk te maken.

Per infbat normaal drie doorgangen:

- voor inf te voet : 2 - 4 m (smalle doorgang)
- voor vtgn : 8 m (enkele doorgang)
- voor tks : 16 m (dubbele doorgang)

AFDELING D - NBC STRIJDMIDDELEN

9. Nucleaire strijdmiddelen

a. Kernwapens komen ten gevolge van kernsplijting of kernfusie (kernversmelting) tot explosie. Het vermogen van deze wapens wordt uitgedrukt in kiloton (KT) of megaton (MT). Een kernwapen van 1 KT produceert bij explosie evenveel energie als 1000 ton trotyl; 1 MT = 1000 KT.

b. Bij een conventionele expl komt vrijwel 100% van de energie als luchtdruk vrij. Bij een kwexpl wordt de vrijkomende energie als volgt verdeeld:

50% in de vorm van luchtdruk,

35% in de vorm van licht en warmte-straling,

15% in de vorm van kernstraling.

c. Inzetmiddelen zijn vltgn, gelprojn, vrije rkn, art, vernladingen.

De soorten expls zijn lucht-, maaiveldexpl en expls onder de grond en onder water.

Het nulpunt is het punt op het oppervlak loodrecht boven of onder het explt.

d. De uitwerkingsverschijnselen van een kwexpl zijn:

(1) *De lichtflits*, die 2 effecten kan veroorzaken:

(a) *Verblindings*, overdag enkele tientallen secn, 's nachts enkele tientallen min.

(b) *Netvlies verbrandingen* treden alleen op wanneer de explosie binnen het gezichtsveld optreedt. Centrale netvliesverbrandingen kunnen tot gev ongeschiktheid leiden, maar komen zelden voor.

- (2) *De warmtestraling* plant zich met 300.000 km/sec in het algemeen rechtlijnig voort (ongeveer 10% - 30% wordt verstrooid) Afstbereik is groot. Nagenoeg alle matn, met uitzondering van de transparante, geven bescherming.
- (3) *De luchtdruk* manifesteert zich als een grote overdruk, een moment als normale druk en daarna een langer aanhoudende onderdruk.
Men onderscheidt:
- (a) *Het statisch effect*, de plotselinge druktoename werkt als het ware als een mokerslag op blootgesteld pers en mat.
- (b) *Het dynamisch effect*, kan ernstig letsel veroorzaken bij pers dat getroffen wordt door rondvliegend puin etc.
- (4) *De kernstraling* waarvan 1/3 deel als directe en 2/3 deel als nablijvende straling. De directe straling duurt tot 1 min na de expl (gamma, neutronen en bèta). Nablijvende (residuele) straling wordt veroorzaakt door fallout (gamma en bèta) en door neutronen geïnduceerde radio-activiteit in de bodem, de zgn niga (gamma en bèta).

e. Afschermingfactoren

Soort bescherming	Directe straling		Nablijvende straling
	Neutronen	Gamma	
Lt tk	0,3	0,2	0,2
Mb tk	0,3	0,1	0,1
Gepantserd pers vtg	0,7	0,7	0,6
Schuttersput, 2 m diep	0,3	0,2	0,1
Woonoorden buiten de gebouwen	1,0	0,5	0,7
Schuilplaatsen, bovendeckking			
1m aarde	0,05	0,02	0,005
<i>Wielvoertuigen:</i>			
vau ¼ ton	1,0	1,0	0,8
vau 1 ton	1,0	1,0	0,7
vau 3 ton	1,0	1,0	0,6
vau 4-7 ton	1,0	1,0	0,5

Soort bescherming	Directe straling		Nablijvende straling
	Neutronen	Gamma	
<i>Woonhuis:</i>			
1e verdieping	1,0	0,9	0,5
Kelder of souterrain	0,5	0,3	0,1
<i>Meerverdieping gebouwen:</i>			
bovenste verdieping	1,0	0,9	0,1
middelste verdieping	0,9	0,9	0,02
onderste verdieping	0,9	0,5	0,1
kelder	0,5	0,3	0,01
heuvelachtig terrein	1,0	1,0	0,6
bossen	1,0	1,0	0,8

f. Leidraad voor de commandant mbt stralingscategorie (STANAG 2083)

Stralings-categorie	Waarschijnlijk tactisch effect	Totale cumulatieve dosis
R1	Geen. Volledig inzetbaar.	minder dan 75 rad
R2	Geringe vermindering van de inzetbaarheid.	75 - 200 rad
R3	Ongeschikt voor gevechtstaken, wel als reserve of in nood-situaties voor ondersteunende taken.	meer dan 200 rad maar minder dan 500 rad
R4	Ongeschikt voor iedere taak.	500 rad en hoger

10. Biologische strijdmiddelen

a. Biologische strijdmiddelen worden toegepast om ziekte of dood te veroorzaken bij mens, dier of plant.

Verdeeld in drie groepen.

- (1) *Micro-organismen*, microscopisch kleine, levende, één- of meercellige organismen. Bij de mens kunnen deze organismen onder meer typhus, builenpest, cholera, vlektyphus, anthrax etc. verwekken.
- (2) *Toxinen*, giftige substanties die afkomstig kunnen zijn van micro organismen, dieren of planten.

(3) *Chemische stoffen* om planten te doden en oogsten te vernietigen, de groei van planten te beïnvloeden en bomen etc. te ontbladeren.

b. Verspreiding van biol strijdmiddelen als aerosol, om te infecteren via de ademhalingswegen, is de voornaamste dreiging. Aerosol deeltjes van de juiste grootte kunnen geproduceerd worden door het biol strijdmiddel te laten sproeien door daarvoor uitgeruste jet vltgn.

c. Biol strijdmiddelen kunnen zich vermenigvuldigen na in het lichaam te zijn binnengedrongen.

Zij hebben een vertraagde werking (incubatie tijd) en zijn te velde zeer moeilijk zo niet onmogelijk te detecteren en te identificeren.

11. Chemische strijdmiddelen

a. In te velde bruikbare concs kunnen chem strijdmiddelen aanleiding geven tot irritatie, ziekte, letsel of dood van het daaraan blootgestelde, onbeschermd pers.

b. De volgende chem produkten behoren tot de chem strijdmiddelen: zenuwgassen, blaartrekkende, verstikkende, vergiftige, traanverwekkende en braakverwekkende strijdmiddelen, de incapacitantia, de brandstichtende mid-delen en de rookverwekkende stoffen.

c. Chem strijdmiddelen kunnen als damp, aerosol, vloeistof of vaste stof verspreid worden. Verspreidingsmiddelen: art- en mtgranaten, vltgbommen, landmijnen, mbl meerloops rkgeschut, gel projn, vrije rkn, sproeitanks aan vltgn, etc.

d. De tijdsduur gedurende welke een chem strijdmiddel op de plaats van verspreiding een gevaarlijke werking blijft uitoefenen, wordt persistentie genoemd.

Niet persistent, korter dan 10 min.

Matig persistent, tussen 10 min - 12 uur.

Persistent, langer dan 12 uur.

De persistentie is geen uitsluitende eigenschap van de stof doch mede afhankelijk van de eigenschappen van het strijdmiddel, de verspreidingsvorm, de weersomstandigheden en het terrein.

e. (1) *Zenuwgassen*

G- en V-stoffen. Doorgaans kleurloze tot lichtbruine vloeistoffen. De dampen zijn kleurloos en buitengewoon giftig. Besmetting door inademing van de damp, dampresorptie door de ogen en slijmvliezen van neus en keel, vloeistofresorptie door de ogen, huid en maagdarmkanaal.

Symptomen ontwikkelen zich 1 tot 2 min na de inademing: pupilvernauwing, beklemd gevoel op de borst, hoofdpijn, loopneus en speekselvloed, spierkramp en stuiptrekkingen, braken, verlamming gevolgd door de dood. Bij vloeistofresorptie door de huid treden de symptomen later op.

Spiertillingen op de plaats van de vloeistofbesmetting en pupilvernauwing zijn kenmerkend voor zenuwgasvergiftiging.

- (2) *Blaartrekkende strijdmiddelen* zijn doorgaans kleurloze tot donkerbruine, olieachtige vloeistoffen. Besmetting door inademing van de damp, blootstelling van huid en ogen aan de damp, vloeistofresorptie door de ogen, huid en maagdarmkanaal.

Bij inademing van de damp enige tijd pijn in de mond en keel, hevige pijn in de borst en hevige benauwdheid. Bij opname door de mond misselijkheid, braken, diarree, hevige maag- en buikpijn.

Vochtige huidgedeelten zijn zeer gevoelig voor damp- en vloeistofvorm.

Mosterdgas en stikstofmosterdgas hebben een vertraagde werking; na enige uren treedt blaarvorming op.

Lewisiet geeft direct een stekende en brandende pijn.

Vloeistofbesmetting van de ogen kan aanleiding geven tot permanente blindheid.

- (3) *Verstikkende strijdmiddelen* veroorzaken bij inademing van de damp direct verstikkende hoest, hevige benauwdheid, hoofdpijn, misselijkheid en tranenvloed. Van 2-24 uur na de inademing, gewoonlijk een periode waarin de directe symptomen niet meer op-

treten, openbaren zich snelle en oppervlakkige ademhaling, pijnlijke hoest, shock, meestal gevolgd door de dood.

- (4) *Vergiftige strijdmiddelen* in hoge concs veroorzaken binnen enige secn een verdieping van de ademhaling en na 20 - 30 secn hevige krampen, bewusteloosheid en de dood.
- (5) *Traanverwekkende strijdmiddelen* veroorzaken direct een sterke tranenvloed, branderig gevoel in de ogen, prikkeling van de warme en vochtige huid, lichte irritatie van neus- en keel-slijmvliezen.
- (6) *Braakverwekkende strijdmiddelen* veroorzaken hoesten, niezen, speekselvloed, misselijkheid en vooral langdurig en heftig braken.
- (7) *Incapacitantia* veroorzaken fysieke en/of mentale effecten waardoor het getroffen pers tijdelijk niet in staat is zijn taken uit te voeren.
- (8) *Brandstichtende middelen* worden tegen pers en mat ingezet. Men kent brandstichtende middelen op oliehoudende, metaalhoudende en olie-metaalhoudende basis. De brandstichtende middelen op oliehoudende basis worden meestal verdikt o.a. met natriumpalmitaat (napalm).
- (9) *Rookvormende stoffen*: de voornaamste zijn de vloeistoffen nevelzuur (FS) en rookolie (SGF) en de vaste stoffen Hexiet (HC) en witte fosfor (WP). Blootstelling aan FS kan ernstige irritatie van ogen, huid en luchtwegen veroorzaken. WP kan ernstige brandwonden veroorzaken.

f. Eigenschappen van enige chemische strijdmiddelen

Soort	Naam & symbool	Toestand bij 20° C	Geur	Persistentie (zie ook punt d)
Zenuwgassen	Tabun GA	Kleurloze tot bruine vloeistof	Niet te onderkennen in het terrein	matig persistent niet persistent persistent persistent
	Sarin GB	Kleurloze vloeistof	idem	
	Soman GD	idem	idem	
	VX	idem	Reukloos	
Blaartrekkende strijdmiddelen	Gedistilleerd Mosterdgas HD	Kleurloze tot lichtgele vloeistof	Knoflook	persistent
	Stikstof Mosterdgas HN	Donkere vloeistof	Bedorven vis	idem
	Lewisiet L	Donkere olieachtige vloeistof	Geraniums	idem
	Mosterd-Lewisiet HL	idem	Knoflook	idem
Verstikkende Strijdmiddelen	Fosgeen CG	Kleurloos gas	Vers gemaaid gras	niet persistent idem
	Difosgeen CX	Kleurloze vloeistof	idem	
Vergiftige strijdmiddelen	Blauwzuur AC	Kleurloos gas/vloeistof	Zeer flauwe amandelen geur	niet persistent
	Chloorcyaan CK	Kleurloos gas	Als AC tot reukloos	idem
Traanverwekkende strijdmiddelen	Chloor-acetophenon CN	Vaste stof	Appelbloesem	persistent
	Ortho-chloorbenzalmalonitril CS	idem	Peper	persistent
Braakverwekkende strijdmiddelen	Adamsiet DM	Gele tot groene vaste stof	Reukloos	persistent
Incapacitantia	BZ	Vaste stof	Reukloos	persistent

12. Bescherming tegen nbc strijdmiddelen

a. De bescherming omvat de juiste toepassing van alle geëigende maatregelen en middelen, zowel bij vij als eigen inzet van nbc strijdmiddelen, met het doel de ehd of de enkele man in staat te stellen de opdracht zo goed mogelijk te kunnen blijven uitvoeren.

b. De bescherming kan worden onderscheiden in:

- (1) *Tactische bescherming*, omvat het nemen van tactische maatregelen ter bev van pers en mat.
- (2) *Technische bescherming*, omvat het nemen van technische maatregelen ten behoeve van de individuele (IK 2-20, 2e druk) en collectieve bescherming.

c. *Tactische bescherming*

(1) Preventieve maatregelen.

- (a) Voorkom verrassing door de vij o.a. door geg en inln te vz t.a.v. vij doctrine voor nbc-inzet, locaties van zijn nbc inzetmiddelen, het daadwerkelijk gebruik van deze middelen (transporten n, b of c munitie, terugtrekken van vij ehdn etc.)
- (b) Ciactiviteiten zoals misleiding en maskering.
- (c) Kiezen van gunstig terrein.
- (d) Indeling van nbc verkpers en -uitr.
- (e) Toepassen van spreiding.
- (f) Beweeglijk optreden.
- (g) Benut de duisternis.
- (h) Gebruikmaken van veldversterkingen.
- (i) Positie ten opzichte van de vij (zo dicht mogelijk bij de vij blijven).

(2) Maatregelen teneinde de uitwerking van nbc strijdmiddelen zoveel mogelijk te beperken. (Bijv. besmet gebied ontruimen of omtrekken, vernietigen van vij inzetmiddelen en/of mun).

d. *Technische bescherming*

- (1) Iedere mil is verantwoordelijk voor zijn individuele bescherming tegen nbc strijdmiddelen.
De c is verantwoordelijk voor de collectieve bescher-

ming van zijn odl. Zijn beleid dient onafgebroken gericht te zijn op het principe „maximale bescherming bij min verlies aan gewaarde” en is gebaseerd op:

- (a) Rapporteren, inf, waarschuwen en alarmeren.
  - (b) Maken van berekeningen en uitspreken van verwachtingen.
  - (c) Analyseren van de eisen waaraan de bescherming moet voldoen.
- (2) Ontsmetting is een proces waarbij een besmet persoon, voorwerp of terrein zodanig wordt behandeld, dat het zich erop of eraan bevindende n, b of c strijdmiddel wordt verwijderd of onschadelijk gemaakt.

Ontsmetten zal allereerst een individuele opgave zijn. Iedere mil beschikt daarom over bus met huidontsmettingspoeder. Op ieder vtg is een DS2 apparaat aangebracht waarmee de bestuurder een noodontsmetting van het vtg kan toepassen.

Eerste ech ontsmettingsmaatregelen zijn omschreven in IK 2-20, 2e druk.

Tweede ech ontsmettingsmaatregelen omvatten de voorlopige ontsmetting van de odluiter.

Derde ech ontsmetting beoogt de grondige ontsmetting van de odluiter.

Men onderscheidt drie ontsmettingsmethoden: vernietigen, verplaatsen en afsluiten.

Enige ontsmettingsmiddelen zijn huidontsmettingspoeder, DS2, chloorkalk, synthetische wasmiddelen, soda, heet water, stoom, oplosmiddelen (zoals benzine, kerosine, dieselolie etc.)

Voorbeelden van ontsmettingsmat zijn het drbr ontsmettingstoestel (12 1), de motorontsmetter voor 3e ech ontsmetting, waterwagens, waterverhitters, emmers, bezems, borstels, schoppen, etc.

Waarschuwborden nbc besmetting zie II A 4

AFDELING E – GRAVENDIENST

13. Taken en verantwoordelijkheden*a. Taak van de Gravendienst*

- (1) Het van advies dienen bij het opsporen, bergen en afvoeren van gesneuvelden door een odl, dan wel het regelen hiervan in bijzondere gevallen.
- (2) Het inr en in bedrijf houden van grdvzpln voor gesneuvelde en overleden miln.
- (3) Het inr en beheren van tijdelijke mil begrpln.
- (4) Het vz van geg die voor identf van belang kunnen zijn.
- (5) De rgs van doden (alle overleden personen die door grdpers worden begraven).
- (6) Het vaststellen van de identiteit van doden c.q. de contrôle daarop.
- (7) Het begraven van doden.
- (8) Het vz, rgs en doorzenden van persoonlijke eigendommen van doden.

b. Verantwoordelijkheden van iedere commandant

- (1) Iedere c is verantwoordelijk voor de goede gang van zaken met betrekking tot de behandeling van doden in zijn ehd.
- (2) In het bijzonder strekt deze verantwoordelijkheid zich uit tot de afv van **alle** gesneuvelden uit het geb waarin zijn ehd zich bevindt, naar een grdvzpl, dan wel een tijdelijke mil begrpl.
- (3) Indien de omstandigheden afv onmogelijk dan wel ongewenst doen zijn, kan de c overgaan tot het doen begraven van de doden in de nabijheid van de plaats waar zij werden aangetroffen.
- (4) Indien de gehandelingen een c ertoe nopen in een bepaald geb doden achter te laten, stelt hij z.s.m. zijn naasthogere c hiervan in kennis met mededeling van noodzakelijke geg, zoals plaats en aantal gesneuvelden.

Deze laatste treft dan alsnog maatregelen voor de afvoer van de doden.

- (5) Doden van eigen en geallieerde sk worden gegroepeerd naar nationaliteit begraven, hetzij in afzonderlijke veldgraven, hetzij in een massagraf. Doden van vij sk worden (zo mogelijk) apart begraven.
- (6) Alle doden worden zo mogelijk begraven volgens het ceremonieel van hun godsdienst.
- (7) Burgerpers in dienst bij de krijgsmacht zal op dezelfde wijze worden begraven als het mil pers.
- (8) Iedere c van een ehd is verantwoordelijk voor afdoende vrijwaring tegen plundering en ontwijding van de doden in zijn geb.

c. Piëteitsbetrachting

Bij de behandeling en de afvoer van de doden moet te allen tijde een piëteitvolle houding in acht worden genomen. Elke afwijking hiervan dient onmiddellijk te worden gecorrigeerd.

d. Geestelijke verzorgers

Bij begrafenissen wordt zo mogelijk de assistentie van een of meerdere geestelijke verzorgers ingeroepen.

14. Verzamelen afvoer en identificatie

a. Verzamelen

Naar behoefte wordt per cie of bat een vzpl gesneuvelden ingericht; van hieruit worden de doden afgevoerd naar een grdvzpl dan wel naar een tijdelijke mil begrpl.

De vzpl gesneuvelden moet worden bewaakt; ongewenste belangstelling tegengegaan.

Wapens en daarvoor in aanmerking komende uitrustingen worden afgenomen en wederom door de ehd in gebruik genomen of afgevoerd langs de log kanalen.

b. Afvoer

Afvoer geschiedt zoveel mogelijk met eigen middelen; bij voorkeur gebruik maken van gesloten, ledige, kl V vtgn; de route zoveel mogelijk buiten bewoonde oorden omleiden.

Tijdens het vervoer de doden afdekken en maatregelen nemen tegen diefstal van persoonlijke eigendommen.

c. Identificatie

Identf dient op zo laag mogelijk niveau te geschieden: Herkenningsplaatjes, foto's van gesneuvelden en persoonlijke bezittingen.

Primair is de controle op het herkenningsplaatje. Indien dit niet aanwezig is, doch de gesneuvelde wel wordt herkend, dient men een informele identiteitsverklaring op te maken inhoudende:

naam, rang, geslacht, rnr, nationaliteit, geloof, datum en oorzaak van overlijden, datum van begraven en door wie begraven.

15. Begraven ter plaatse

a. Wijze van begraven

Indien afvoer van doden onmogelijk of ongewenst is en berging door grdpers niet plaats kan vinden, dient te worden overgegaan tot het begraven ter plaatse.

Men onderscheidt drie verschillende soorten van graven:

- (1) afzonderlijke veldgraven
- (2) grafsleuven - de doden worden schouder aan schouder in een brede loopgraaf gelegd
- (3) groepsgraven - in groepsverband omgekomen, niet afzonderlijk te herkennen doden.

Bij een afzonderlijk veldgraf wordt aan de voet van een duidelijk zichtbaar grafaanduidingsteken een fles, blik of ander geschikt verpakkingsmiddel met het open uiteinde naar beneden, nog juist zichtbaar begraven. Hierin bevindt zich de hierboven genoemde informele identiteitsverklaring.

Bij een grafsleuf wordt aan beide uiteinden van de loopgraaf een grafaanduidingsteken geplaatst. Op de hierbovengenoemde wijze wordt bij beide tekens een verklaring begraven dat voor iedere dode bovenstaande geg vermeldt. De doden worden op de lijst genoemd in volgorde van afst vanaf dat betreffende aanduidingsteken.

Voorts worden op de lijst de woorden „TRENCH BURIAL” vermeld. Bij een groepsgraf wordt één enkel aanduidingste-

ken geplaatst. De lijst met gegevens op hierboven genoemde wijze begraven, vermeldt duidelijk de woorden „COMMON GRAVE“.

Tevens wordt onder meer het totaal aantal begraven onbekenden aangetekend.

De grafdiepte dient in alle gevallen min 100 cm te zijn.

b. Grafregistratie

Het is van het grootste belang dat van ieder graf een terreinschets in triplo wordt opgemaakt, waarop dient te worden vermeld:

- kaartcoördn
- tijdstip van begraven
- ehd die de begrafenis heeft verricht
- de volgorde van begraven doden van het voeteneind gezien van li naar re
- het aantal onbekende doden met zo mogelijk de gegevens omtrent eventuele vermoedens aangaande de identiteit.

ex 1 wordt bijgesloten in bovengenoemde fles of blik.

ex 2 wordt z.s.m. gezonden naar de c van de dichtstbijzijnde grd ehd.

ex 3 is bestemd voor de adm van de begravinge ehd.

c. Persoonlijke bezittingen

- (1) Van de Ned miin worden de persoonlijke bezittingen en de beide helften van het identiteitsplaatje mede begraven.

Deze artikelen worden daartoe waterdicht verpakt (plastic) en in een geschikt verpakkingsmiddel (b.v. een stel in elkaar gesloten etensblikken) onder de linkeroksel van de dode geplaatst.

- (2) Van geallieerde sk, behalve die der Verenigde Staten, worden de persoonlijke bezittingen van doden verwijderd en tezamen met een gedeelte van het herkenningsplaatje op afdoende wijze verpakt. Met een bijbehorende inventarislijst, gecontroleerd en getekend door een off, wordt het pakket langs de normale log kanalen verzonden tot een niveau, waarop het overhandigd kan worden aan een autoriteit van de natie van de dode.

- (3) Van sk der Verenigde Staten worden alle persoonlijke bezittingen en een herkenningsplaatje met de doede meebegraven.
Het tweede herkenningsplaatje cq de andere helft hiervan wordt bevestigd aan het grafaanduidingsteken.
- (4) Van de vij sk worden de persoonlijke bezittingen op dezelfde wijze behandeld als onder het in punt (1) gestelde.
De verzending geschiedt echter langs de normale logkanalen, met bestemming „Gravendienst”.

AFDELING F – OORLOGSREGELEN

16. Algemeen

Oorlogsregelen zijn internationaal geldende regels betreffende de oorlogvoering, welke ten doel hebben het leed en de gruwelen van de oorlog te beperken. Schending van deze regels is altijd een oorlogsmidrijf. Burgers die niet aan gehandelingen deelnemen, moeten worden ontzien.

Burgers die

- zich bij de strijdkrachten bevinden als noncombattanten, of
- aan de strijd deelnemen

moeten als zij zich overgeven op menswaardige wijze worden behandeld. Indien de tegenpartij de oorlogsregelen schendt, kan alleen de opperbevelhebber bevel geven tot represailles.

Verdragsteksten betreffende de oorlogsregelen zijn opgenomen in VGVK 7, dln 1 en 3.

17. Strijdmiddelen en strijdwijzen

a. *Verboden is:*

- het gebruik van vergif of vergiftigde wapens
- gebruik van wapens of projn, die nodeloos leed veroorzaken (dum-dumkogels, enz)
- de tegenstander volkomen nodeloos te doden of te verwonden

- zonder toestemming van de c vorderingen te doen
- te plunderen
- gijzelaars te nemen
- burgers of miln te dwingen tot landverraad
- burgers te doden
- gevangenen te doden of te mishandelen
- burgers of kgvn te gebruiken om mil doelen tegen av te beschermen
- de tegenstander die zich overgeeft te doden.

Dalende ltr worden beschouwd in de aanval te zijn: er mag op gevraagd worden. Bemanning die uit een onklaar ge-
raakt vlt springt, wordt geacht zich te hebben overgege-
ven, indien vangenneming mogelijk en waarschijnlijk is.

b. Voorts is verboden:

- misbruik van rodekruisteken
- misbruik van witte vlag
- misbruik van uniform, onderscheidingsteken of nationale vlag
- plegen van verraderlijke handelingen, zoals:
  - = voorwenden dood of gewond te zijn en dan onverwachts deelnemen aan het gev
  - = gebaar maken van overgave en ineens de strijd hervatten,
  - = een mijn valstrikken onder het lichaam van een gesneuvelde.

c Krijgslisten zijn geoorloofd; gewaakt dient te worden tegen verraderlijk karakter. Spionage is niet in strijd met oorlogsrecht: spionnen zijn geen oorlogsmisdadigers. Spion is hij, die heimelijk van een oorlogvoerende inln inwint of tracht in te winnen, met het oogmerk deze aan de tegenpartij mede te delen.

d. Parlementairs en witte vlag

Het hijsen van de witte vlag betekent dat men in onderhandeling wil treden; dus niet een teken van overgave. De partij die de vlag verthoont, moet het vuren staken en moet een afgezant zenden; de tegenpartij zet het vuren zonder meer voort (het is geen overgave).

De parlementair begeeft zich onder dekking van de witte vlag, evt. vergezeld door enig toeg pers (o.a. tolk) naar de

tegenpartij: op hen mag niet worden gevraagd. De parlementair moet in het bezit zijn van een door de c getekende machtiging tot onderhandeling. Hij kan door de tegenpartij worden vastgehouden, als hij misbruik van zijn positie heeft gemaakt. Van zijn gevangenneming moet bericht worden gezonden aan de andere partij.

e. Wapenstilstand

Tijdens wapenstilstand geen offensieve gehandelingen uitvoeren. Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, is het toegestaan in eigen zone verplaatsingen uit te voeren, stgn in te richten, enz. Overeenkomst tot wapenstilstand wordt door de hoogste troepenc gesloten en schriftelijk vastgelegd. Schending van de overeenkomst is een oorlogsmisdrijf. Elke partij kan de overeenkomst opzeggen.

18. Gewonden en zieken; geneeskundige formaties

a. Gewonden en zieken, die niet meer aan de gehandelingen deelnemen, en doden moeten worden ontzien en beschermd.

Rgs van doden, gw en zk - ook van de tegenpartij - moet z.s.m. geschieden.

Voor vpl van gw en zk kan een beroep worden gedaan op burgers, die hiervoor niet veroordeeld of gestraft mogen worden.

b. Hospn, depts en mbl ehdn van de mil gnkd mogen nimmer worden aangevallen; zij moeten zodanig worden opgesteld, dat zij zo min mogelijk gevaar lopen. Inrn, ehdn of pers van de mgd mogen uitsluitend voor menslievende doeleinden worden gebruikt, derhalve niet bij gehandelingen worden betrokken. De bescherming van een gnk inr of formatie blijft gehandhaafd ingeval:

- het pers wapens gebruikt ter zelfverdediging of verd van gw en zk tegen schending van oorlogsregelen
- de inr beschermd wordt door een bewapende wacht
- wapenen en mun van verpleegden worden aangetroffen
- ook burgerzieken en -gw worden verpleegd.

c. Gnkc pers mag wapens gebruiken ter zelfverd, tegen plundering of tegen av in strijd met het oorlogsrecht,

waarbij vij kennelijk het rode kruis niet respecteert. Geen wapens gebruiken om bezetting der inr en gevangenneming tegen te gaan. Mat van mbl gnk ehdn, dat in handen van vij is gevallen vormt geen buit, doch komt onder de vij gnkd en blijft voor medische doeleinden bestemd; mat van hospn en niet-mbl gnk innr wordt buit gemaakt. Gnk mat en voorraden nimmer vernietigen.

d. Vltgn, uitsluitend gebruikt voor medische doeleinden, genieten slechts dan bescherming, wanneer zij zich op vastgestelde tijden en vliegroutes in de lucht bevinden. Het overvliegen over vij of door vij bezet geb is verboden, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen. Op dergelijke vltgn kan dus in het alg direct het vuur worden geopend.

19. Krijgsgevangenen

a. In kgvkn moet de tekst van het kgvverdrag in de taal der gevangenen ter lezing worden gepubliceerd. Indien het kgvverdrag niet wordt nageleefd, kunnen de kgvn de hulp inroepen van het Internationale Rode Kruis.

b. Kgvn moeten altijd en onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld; represailles, b.v. in de vorm van fusillieren, boeien of onthouden van voedsel is verboden. Opzettelijk of door schuld veroorzaken van dood of schade aan gezondheid is oorlogsmisdrijf.

c. Kgvn kunnen en mogen afst doen van rechten die het verdrag hun toekent. Zij zijn slechts verplicht tot opgave van:

- voor- en achternaam
- rang
- geboortedatum
- registratienummer.

Toepassing van dwang of kwelling ter verkrijging van andere inln is verboden; gebruik van listen is toegestaan.

d. Niet mogen worden ontnomen aan kgvn:

- persoonlijk toebehorende gebruiksvoorwerpen
- uitrstukken, dienend ter persoonlijke bescherming (gas-masker, helm, e.d.)

- kleding, voedsel
- onderscheidingstekenen (ook van rang en nationaliteit)
- decoraties
- voorwerpen van persoonlijke of gevoelswaarde
- legitimatiebewijs.

Geld en voorwerpen van geldswaarde uitsluitend door een off innemen tegen afgifte van een geregistreerd ontvangstbewijs.

e. Kgvn moeten worden afgevoerd naar kampen buiten het gevgeb, zodanig dat zij geen gevaar lopen. Tegen luav moeten schuilgelegenheden aanwezig zijn; op de daken de letters PW of PG aangebracht; de ligging van de kampen moet aan tegenpartij worden bericht. Gelegenheid moet worden gegeven voor godsdiensttoefn, studie, recreatie en sport.

f. Kgvn - m.u.v. offn - moeten voor alle offn van de gevangenhoudende mogendheid groeten; kgv offn groeten slechts voor offn van hogere rang. De kampc moet door iedereen worden gegroet. Kgvn zijn onderworpen aan de wetten van het gevangenhoudende land. Vergripen tegen de ondergeschiktheid (beledigen, slaan, ongehoorzaamheid en dienstbevelen) tegenover miln van de gevangenhoudende partij kunnen krijgstuchtelijk of strafrechtelijk worden gestraft. Collectieve straffen zijn verboden. Ontvluchtingspoging mag slechts disciplinair worden afgedaan. Krijgstuchtelijke straffen zijn:

- boete (max 50% van de maandinkomsten)
- inhouden van gunsten (verleend boven de eisen van het verdrag)
- strafdienst (max twee uur per dag; 30 dn; niet voor offn)
- arrest (max 30 dn).

Bij strafrechtelijke vervolging van kgvn moet steeds de Beschermende Mogendheid d.i. de neutrale mogendheid, welke de belangen van hun staat behartigt, tevoren op de hoogte worden gesteld.

g. Kgv offn mogen niet tot arbeid worden gedwongen. Kgv oon kunnen slechts verplicht worden tot toezichthoudende arbeid. Kgv mindere miln mogen verplicht worden tot:

- huishoudelijke arbeid
- landbouwarbeid
- arbeid in industrie, bouwvakken, transport- en nutsbedrijven, mits niet van mil aard of voor een mil doel.

Niet verplicht tot ongezonde of gevaarlijke arbeid (b.v. mijnen ruimen) of tot arbeid die door eigen sk (gevangenhoudende partij) als vernederend zou worden beschouwd.

AFDELING G - ONTWIJKEN, ONTSNAPPEN, OVERLEVEN

20. Ontwijken

Indien het verband met de eigen ehd is verloren gegaan, is men verplicht te trachten gevangenneming te voorkomen en zich te voegen bij eigen tr.

Bij het ontwijken van de vij rekening houden met:

- verpl bij duisternis
- overdag schuilhouden (in schuilbivak)
- dorpen, huizen en verharde wegen z.v.m. vermijden
- oriënteren en beginselen van patr lopen toepassen
- tempo bepalen naar gelang van de conditie van de zwaksten in de gp

Nadering van eigen troepen dient bij dag en met grote voorzichtigheid te geschieden.

21. Ontsnappen

Bij gevangenneming is de strijd **niet** geëindigd.

Iedere gelegenheid om te ontsnappen moet worden aangegrepen, bij voorkeur onmiddellijk na gevangenneming of tijdens transport.

22. Overleven

a. Lichamelijke conditie op peil houden door goede vzg

- regelmatig gebruik van voeding en drinkwater
- nemen van nodige rust
- wassen
- beschermen van lichaam tegen koude, hitte en vocht
- schoenen niet drogen bij vuur, maar in de wind.

b. Eisen te stellen aan schuilbivak

- goede zicht- en vuurdekking, bij voorkeur in moeilijk toegankelijk terrein
- water in de buurt
- verschillende uitwijkroutes.

c. Verlaten van het schuilbivak

- beginnen met afbreken bij invallen duisternis
- alle sporen uitwissen
- ieder op de hoogte stellen met plan van actie, hoe te handelen bij stuiten op vij, ontmoetings- en vzptn.

d. Gebruik van water en vuur

- per dag 3/4 l water nodig om uitdroging van het lichaam te voorkomen
- geen risico nemen met water, aangezien het ernstige ziekten kan veroorzaken
- grondwater is meestal zuiver, stromend water drinkbaar maken d.m.v. tabletten of koken
- vuur aanleggen op beschutte plaats
- gebruik stukjes droog hout of boombast als tondel.

e. Plantaardig voedsel

- wat konijnen en eekhoorns eten is ook eetbaar voor de mens
- planten met melksap of met bittere smaak niet eten.
- vele besdragende planten zijn giftig
- bladeren van alle gekweekte wortel- en knolplanten, m.u.v. aardappelloof, zijn gekookt eetbaar.

f. Dierlijk voedsel

- slakken, rauw te eten of 5 min koken
- kikkers, achterpoten 5 min koken
- reptielen, villen en 10 min koken
- vissen
- gevogelte.

g. Hulpmiddelen voor het vangen van dieren

- strikken (te maken van veldkabel)
- lichtbak (m.b.v. staaflantaarns)
- lijn en haak (te improviseren m.b.v. veldkabel en veiligheidssped) of bij nacht lamp en puntige stok, voor het vangen van vissen.

HOOFDSTUK IV

DE LOGISTIEKE ONDERSTEUNING
BINNEN DE BRIGADE**1. Treinenbataljon**

De ehdn van een brig worden log gesteund door het tnbat, met de volgende samenstelling:

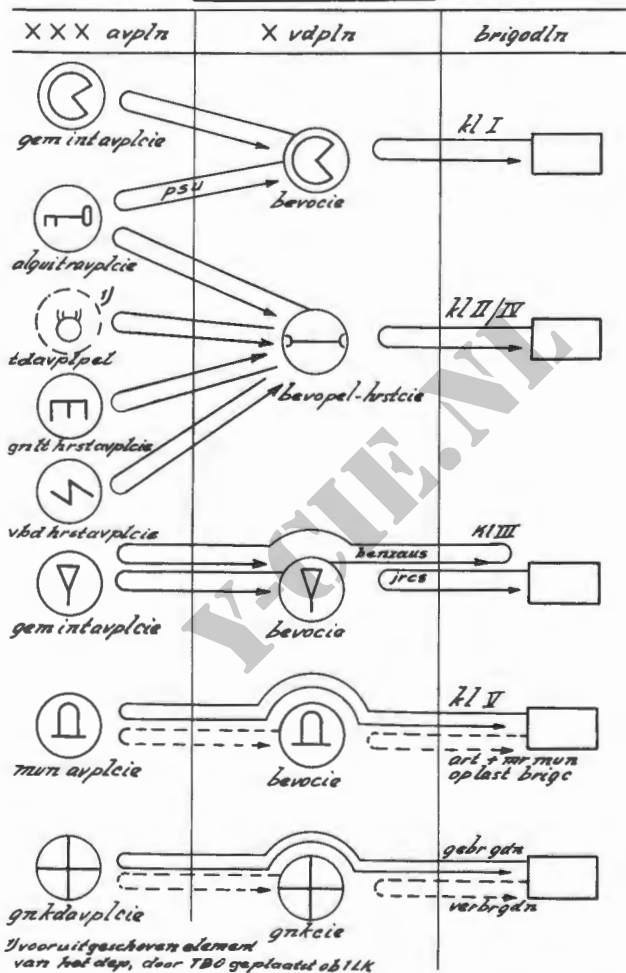
- st en stdet
- bevocie
- hrstcie
- gnkcie.

2. Bevocie

- a. Taak: dagelijkse bevo van alle brighdn met gd kl I (lvm) en kl III (bos). Houd daartoe een vrd op wielen aan.
- b. Zonodig bevo met kl V gd (art- en mrmun), indien stagnatie optreedt in de normale lijn (ehdn - lkavpl). Hiertoe eveneens vrd op wielen.
- c. Het distr en afv van psu gd, int onmiddelen en burbehoefden.
- d. Het intr van een vzpl gesneuvelden en de afv hiervan.

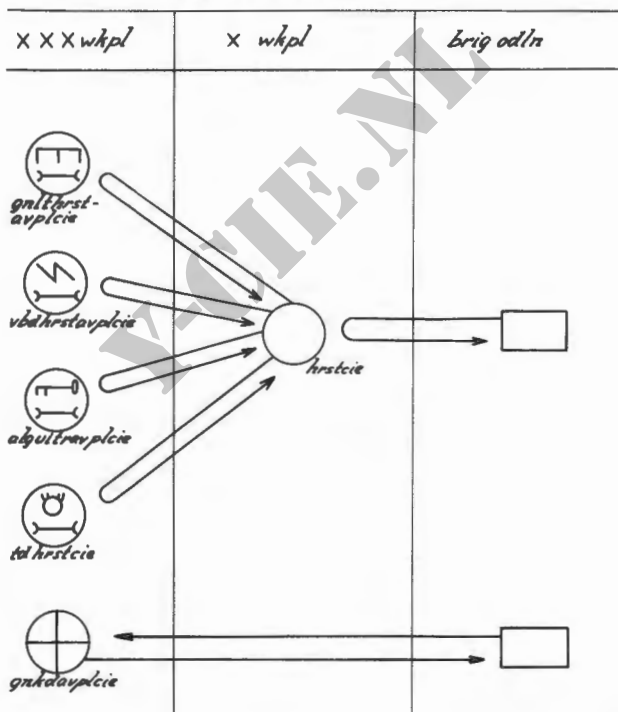
3. Hrstcie

- a. Het verrichten van 3e ech onh aan
  - wvtgn en rvtgn
  - geschut, drbr wpn, optische instrumenten en richtmiddelen
  - aggregaten
  - int kl II/IV gd, m.u.v. psu
  - vbd app.
- b. Bevo met kl II/IV gd (m.u.v. gnkdgd) en met resdln.
- c. Het uitzenden van advies- en assistentie-teams en zonodig van werkgrp voor het uitv van 3e ech hrstn bij gebruikende ehdn.
- d. Het verlenen van takausteun (in beperkte mate).

SCHEMA BEVOORRADING

4. Gnkcie

- Het in bedrijf stellen van vzpln en een vbpl voor gw.
- De afv van patiënten uit hpn, al dan niet via een vzpl naar de vbpl.
- Het voor verdere afv geschikt maken (zonedig door chirurgisch ingrijpen), dan wel geschikt maken voor terugkeer naar ehd van herkomst.
- Thk vzg.
- Bevo gnkd verbruiksgd.

SCHEMA ONDERHOUD

HOOFDSTUK V

KAARTLEZEN

1. Definities

- a. *Magnetisch noorden (MN):* de rg, waarin de punt van een vrij opgehangen en tot rust gekomen kompasnaald wijst (afb 1).
- b. *Ware noorden:* de rg van de lijn, die een willekeurig punt van het aardopp met de noordpool verbindt.
- c. *Kaartnoorden (Grid North, GN):* de rg, aangegeven door de vert lijnen van het kaartcoördstelsel.
- d. *Magnetische declinatie:* afwijking magnetisch noorden t.o.v. het ware noorden.
Deze afwijking is oost (west), wanneer de hoek ligt aan de re (li) zijde van de lijn, die naar het ware noorden loopt.
- e. *Magnetische variatie:* de verandering, die de magnetische declinatie dagelijks ondergaat.
- f. *Kaartdeclinatie:* de afwijking van het kaartnoorden t.o.v. het ware noorden, d.w.z. deze afwijking is oost (west), wanneer de hoek ligt aan de re (li) zijde van de lijn, die naar het ware noorden loopt.

g. *KM-hoek*:

afwijking van magnetisch noorden t.o.v. kaartnoorden. De afwijking is oost (west) wanneer de hoek ligt aan de re (li) zijde van de vert kaartkoord.

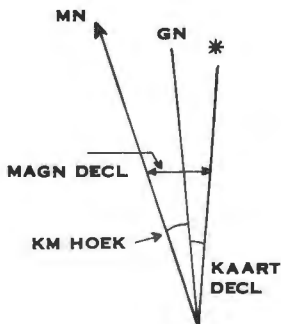
Wordt gebruikt voor omrekenen van kompasstanden tot kaarthoeken en omgekeerd.

h. *Kaarthoek*:

de hoek, welke een op de kaart getrokken lijn maakt met een vert coordlijn.

i. *Kompasstand (kompas-hoek)*:

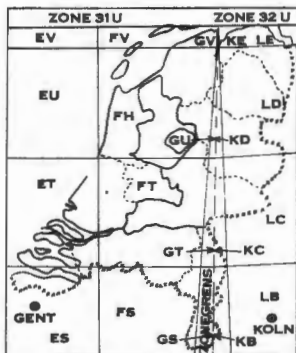
de hoek, welke een lijn op de kaart of een aangeduide rg in het terrein maakt met de lijn, welke naar het magnetisch noorden loopt (=rg kompasnaald).

(afb. 1)

2. UTM-coördinatenstelsel

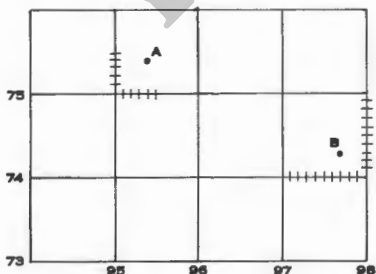
a. Zone (afb 2)

(afb. 2)

- (1) aanduiding door cijfer en letter;
- (2) Ned ligt in zone 31 U en 32 U;
- (3) verdeeld in vierkanten (100 x 100 km) aanduiding 2 letters.

b. Plaatsaanduiding (afb 3)

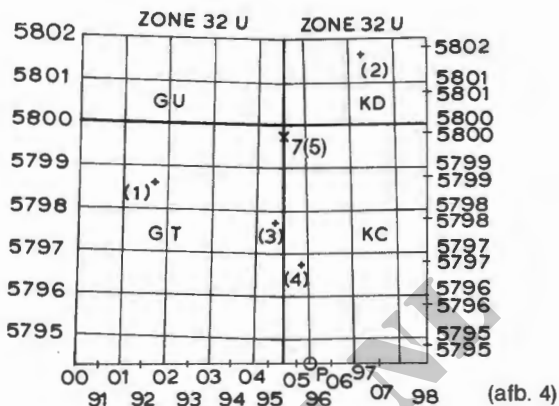

(afb. 3)

pt A 954754 (nauwkeurigheid 100 m)

pt B 97757432 (nauwkeurigheid 10 m)

c. Plaatsaanduiding op kaartblad met zonegrens (afb 4)

1 = GT 017986

2 = KD 973016

3 = GT 044977

4 = KC 959968

5 = (op zonegrens) = GT 045998 of KC 955998, beide gevallen mogelijk.

3. Omrekenen kaarthoeken tot kompashoeken en omgekeerd

voorbeeld 1 (zie afb 5)

geg: kaarth van A naar B = 47°

de kmhoek: $7^\circ 21' W$

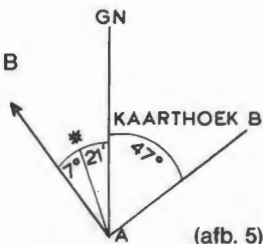
gevr: de kompashoek van A naar B

oplossing: afb 5 wijst uit, dat

hier kompashoek =

kaarthoek + kmhoek =

$47^\circ + 7^\circ 21' = 54^\circ 21'$

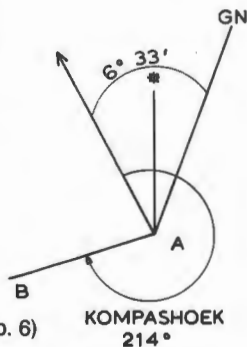
voorbeeld 2 (zie afb 6)

geg: kompashoek van A naar B
= 214°

kmhoek: $6^{\circ}33' W$

gevr: de kaarthoek van A naar B

oplossing: afb 6 wijst uit, dat
kompashoek-kmhoek =
 $214^{\circ} - 6^{\circ}33' = 207^{\circ}27'$

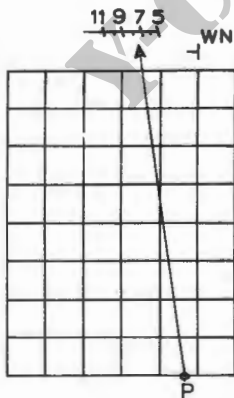

4. Bepalen van de richting

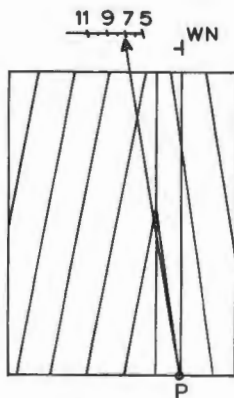
a. Met kompas

(1) Bij kaarten zonder zonegrens, afb 7:

- trek op de kaart een lijn vanuit punt P naar een punt op de gradenschaal, overeenkomende met de waarde van de KMhoek

(afb. 7)

(afb. 8)

- draai het kompasglas zodanig, dat de inspeelstreep samenvalt met de afleesnaald
- leg het kompas met de meetrand langs de getrokken lijn op de kaart, met de richtingspijl naar de bovenzijde van de kaart wijzende, draai kaart + kompas tot noordpijl inspeelt
- kaart ligt dan georiënteerd.

(2) Bij kaarten met zonegrens, afb 8:

- trek op de kaart een lijn vanuit P naar een punt op de gradenschaal, overeenkomende met de waarde van de magnetische declinatie
- handel verder als in pt (a) hierboven.

b. *M.b.v. terreinkenmerken*

- zoek twee **punten** in het terrein, die ook op de kaart teruggevonden kunnen worden
- trek een lijn tussen de twee punten op de kaart
- kaart draaien totdat de lijn op de kaart evenwijdig loopt met de lijn tussen de punten in het terrein.

5. Plaatsbepalen

a. *Met kompas*

- zoek 2 of meer opvallende punten in het terrein, die op de kaart kunnen worden teruggevonden
- bepaal de kompasstanden van deze merkpunten
- herleid de gevonden kompasstanden tot kaarthoeken
- zet met de kaarthoekmeter op de kaart de kaarthoeken uit in de resp merkpunten
- het snijpunt van deze lijnen is het punt waar men zich bevindt.

N.B. De kaart behoeft niet te worden georiënteerd.

b. *Zonder kompas*

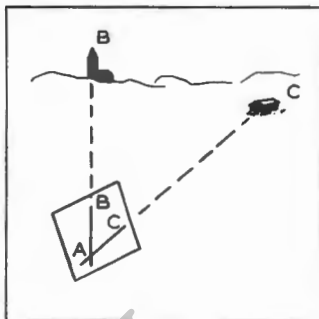
(1) kaart oriënteren;

- de afst tot een merkpunt, dat ook op de kaart staat, in het terrein schatten
- deze afstn omrekenen naar de schaal van de kaart en op de kaart aanbrengen

N.B. Snelle methode, niet nauwkeurig.

(2) Indien grotere nauwkeurigheid is vereist (afb 9)

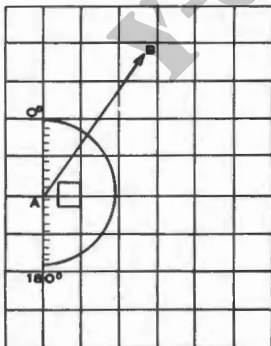
- zoek 2 merkpunten, welke op de kaart kunnen worden teruggevonden
- trek lijnen door de 2 punten op de kaart in de juiste richting van de punten in het terrein
- het snijpunt van deze lijnen is de plaats waar men zich bevindt.

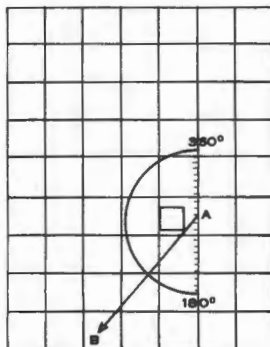
(afb. 9)

Een derde merkpunt kan als controlemiddel worden gebruikt.

6. Opmeten van kaarthoeken met kaarthoekmeter (afb 10 en 11)

(afb. 10)

(afb. 11)

- bepaal het snijpunt van de rg AB, waarvan de kaarthoek moet worden opgenomen, met een vert kaartkoord
- leg het midden van de kaarthoekmeter op dit snijpunt, zodanig, dat de rechterzijde samenvalt met de vert kaartkoord en het nulpunt van de gradentelling naar het noorden is gericht
- lees de kaarthoek af bij het punt, waar de richting AB de schaalverdeling kruist. Voor hoeken, kleiner dan 180° de cijfers 0 tot 180 en voor hoeken groter dan 180° de cijfers 180 tot 360 gebruiken.

Bij het aangeven van kaarthoeken in duizendsten de cijfers van 0 tot 3200 en van 3200 tot 6400 gebruiken.

Y-CHE.NL

HOOFDSTUK VI**GEZONDHEIDSZORG EN EERSTE HULP****AFDELING A - GEZONDHEIDSZORG****1. Hygiëne***a. Punten van belang bij legering:*

- bodemgesteldheid (stof, drassig)
- voldoende ruimte
- voldoende afst (min 2 km) van broedplaatsen van muggen, vliegen etc.
- vuilstortplaats en latrine benedenwinds
- keuken en wpt bovenwinds.

b. Waterzuivering

- onbekend, niet vergiftig water (dit is water waarin levende dieren voorkomen): steriliseren d.m.v. koken (5 min) of toevoegen van chem stoffen (chloor), zodanig dat na 30 min nog juist een lichte chloorsmaak overblijft
- onbekend water, waarin geen levende dieren voorkomen: verbieden
- vuil doch bekend water: filtreren.

c. Afvalverwijdering

- afvalwater: lozen in kuil/zinkput, z.n. via vetval
- vast afval: verbranden of begraven
- ontlasting: greppellatrines
- urine: kuilen, c.q. trog- of trechterurinoir met zinkput.

2. Preventie tegen ziekten

a. *Aerogene infecties*

Ziektekiemen komen het lichaam binnen via de luchtwe-
gen d.m.v. aanhoesten en opwaaiend stof.

Ziekten	Preventie
Influenza Griep Nekkramp (meningitis) TBC	Immunisatie, stofbestrijding, ademschotten, voldoende m ³ lucht per man.

b. *Darminfecties*

Ziektekiemen komen via de mond binnen met water en
voedsel. Besmetting van het voedsel kan plaatsvinden door
de vingers en vliegen.

Ziekten	Preventie
Tyfus Paratyfus Dysenterie Polio Cholera Besmettingsvorm van geelzucht	Immunisatie, waterzuivering, voedsel en keukenhygiëne (nagels kort, handen wassen na bezoek la- trine) vliegenbestrijding (etensresten opruimen, afvallemmer dicht).

c. *Vectorziekten*

Ziektekiemen komen het lichaam binnen via bloedzui-
gende insecten (muggen, vlooien, kleepluis, schaamluis).

Ziekten	Preventie
Malaria Vlektyfus Pest (ratten)	Immunisatie (kan niet tegen malaria), lichaamshygiëne, ongedierte bestrij- ding (bijv tegen muggen: stilstaande plasjes dempen, grotere waterop- pervlakten met DDT of olie bespu- iten), rommelbestrijding.

d. Contactinfecties

Ziektekiemen komen in het lichaam d.m.v. lichamelijk contact, hetzij direct: sexueel contact (geslachtsziekten); hetzij indirect: badvlonders, toiletartikelen, kleding, schoei-
sel (huidziekten).

Ziekten	Preventie
Geslachtsziekten – Syphilis = lues = harde sjanker – Gonorrhoe- druiper	Geen contacten aangaan; sexuele voorlichting, door bevoegd perso- neel laten geven.
Huidziekten – Voetschimmel – Baardschurft – Ringworm	Badvlonders vermijden, voeten was- sen met koud water, (niet altijd met zeep) goed afdrogen ook tussen de tenen, poederen, schone sokken dragen. Alleen eigen toiletgerei (ook scheerapparaat) gebruiken.

AFDELING B - ZELFHULP EN KAMERADENHULP

3. Levensreddende handelingen

- a. Bij het toepassen van eerste hulp moet men rustig blij-
ven en kijken, vervolgens denken en daarna pas hande-
len.
- b. Denk er aan:
  - nooit vastzittende kleding lostrekken
  - nooit uitpuilende lichaamsdelen terugduwen
  - nooit eten, drinken of roken voor patiënten met kaak-,
hals-, borst- of buikverwonding
  - altijd mond op neus/mondbeademing toepassen bij on-
voldoende ademhaling
  - bij schotwonden zoeken naar in- en uitgang.

c. Vier levensreddende handelingen

- (1) stelp de bloeding
- (2) maak de luchtweg vrij
- (3) bescherm de wond
- (4) voorkom shock.

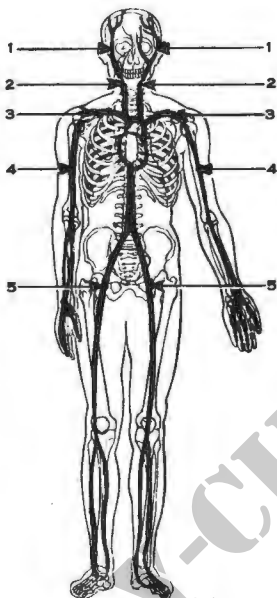
4. Bloedingen

a. Overzicht

Soort bloeding	Herkenning	Eerste hulp
Haarvat	druppels	wond ontbloten; steriel verbinden
Ader	vloeit donkerrood	wond ontbloten; steriel drukkend verband; lichaamsdeel hoog
Slagader	sput lichtrood	slagader dichtdrukken; lichaamsdeel hoog; steriel drukkend verband; druk op slagader wegnemen. Zonodig nogmaals drukverband.

b. Als laatste redmiddel een knevelverband aanleggen

- (1) tussen hart en wond
- (3) altijd over de kleding
- (4) niet meer losdraaien
- (2) zo dicht mogelijk bij de wond
- (5) letter T op voorhoofd + tijd vermelden
- (6) knevel zichtbaar laten.

c. Drukplaatsen

- (1) slaapslagader
- (2) halsslagader
- (3) ondersleutelbeen-slagader
- (4) armsgader
- (5) liesslagader.

d. Handgrepen

- (1) bij bloedingen aan onderarm, boven- of onderbeen, sterke buiging in elleboog, heup of knie met opgerold goed in gewrichtsplooi.
- (2) bij bloedingen aan bovenarm, schouder of oksel, armen op de rug naar achteren en naar beneden trekken (vastbinden).
- (3) bij ernstige bloedingen aan de vingers z.g. bidgreep (met gestrekte vingers).
- (4) in overige gevallen bloeding tot staan brengen door druk met duim of vuist in de wond.

5. Verwondingen**a. Borstverwonding**

- steriel verbinden
- luchtdicht afsluiten
- patiënt op gewonde zijde of halfzittend (denk aan uitschot-opening op dezelfde wijze behandelen).

b. Buikverwonding

- steriel verband losjes over de wond uitspreiden (NOOIT uitpuilende darmen terugduwen).
- kransverband
- geheel vastleggen met reep stof
- patiënt op de rug met licht opgetrokken knieën.

c. Kaakverwonding

- steriel verbinden
- patiënt op de buik (zonnebadhouding) of op zijn zijde leggen.

d. Schedelverwonding

- steriel verband losjes over de wond uitspreiden (NOOIT uitpuilende hersenen terugduwen)
- geheel vastleggen met reep stof
- patiënt plat leggen, indien bewusteloos op de zijde (onderste been gestrekt, bovenste been in heup en knie gebogen erover heen).

e. Oogverwonding

- patiënt plat op de rug leggen
- verbind beide ogen.

6. Brandwonden

- nooit vastzittende kleding lostrekken
- nooit aan de brandblaren komen
- nooit vet, olie, zalf of wat ook op de brandwond gieten
- droog steriel verbinden; grote brandwonden verbinden met schoon overhemd.
- Ter bestrijding van shock:
  - veel laten drinken, liefst water met zout;
  - patiënt gemakkelijk neerleggen.

7. Fosforbrandwonden

- nooit vastzittende kleding lostrekken
- verwijder fosfor met mes of bajonet
- leg nat gemaakte kopersulfaattampons op de getroffen plaatsen

- leg hieroverheen het nat gemaakte noodverband
- patiënt ter verdere behandeling snel naar gnk post verwijzen.

8. Bevriezing

a. Dit kunt u zelf voorkomen

- draag warme droge kleding
- draag goed schoeisel en handschoenen
- draag uw gev kleding zoals het u geleerd is
- eet goed
- blijf in beweging.

b. Eerste hulp

- breng een lijder aan algemene bevriezing in een verwarmd vertrek
- trek hem droge kleren aan
- masseer hem voorzichtig (nooit met sneeuw)
- blijf met de handen van blaren of zwelling af
- plaatselijke bevriezing kan men het best met warm water ontdooien.

9. Fracturen

a. Herkenning

- hevige pijn op de breukplaats
- abnormale stand
- zwelling
- getroffen lichaamsdeel NIET te gebruiken.

b. Behandeling

(1) noodverband op breukplaats

(2) spalken

- maak de breukplaats onbeweeglijk
- maak de gewrichten direct onder en boven de breukplaats eveneens onbeweeglijk
- maak zo mogelijk gebruik van het gezonde lichaamsdeel
- gebruik voldoende opvullend mat

(3) neem maatregelen om shock te voorkomen.

10. Stoornissen in de algemene toestand**a. Flauwte**

- (1) oorzaak: honger, uitputting, benauwde omgeving, schrik, pijn, bloed zien;
- (2) herkenning: bleek, transpireren, geeuwen, zakt ineens in elkaar;
- (3) eerste hulp: plat neerleggen, knellende kleding losmaken, hoofd laag en opzij, benen hoog, warm toedekken.

b. Bewusteloosheid

- (1) oorzaak: hersenletsel, bepaalde ziekten, vergiftiging, zuurstofgebrek, elektrische stroom, blikseminslag;
- (2) herkenning: pols en ademhaling waarneembaar, reageert NIET of nauwelijks op aanspreken of prikkels;
- (3) eerste hulp: op zijn zij leggen, hoofd maximaal achterover, luchtweg vrij, warm toedekken. Bij onvoldoende ademhaling mond op neus/mondbeademing.

c. Schijndood

- (1) oorzaak: als bij bewusteloosheid;
- (2) herkenning: pols en ademhaling niet waarneembaar, reageert niet op aanspreken of prikkels, max wijde pupillen;
- (3) eerste hulp: onmiddellijk mond op neus/mond beademing.

d. Shock

- (1) oorzaak: bloedverlies (wonden), vochtverlies (brandwonden), angst, schrik en pijn;
- (2) herkenning: koude, bleke huid, koude neus, zweet op voorhoofd, snelle pols, snelle ademhaling, sufheid, soms bewusteloosheid, kwellende dorst;

- (3) eerste hulp: gemakkelijk neerleggen, hoofd laag, benen hoog, kleding en uitr los, voorkom afkoeling, stel patiënt gerust (sigaret).

e. Zonnesteek

- (1) oorzaak: directe inwerking van felle zonnestralen;
- (2) herkenning: hoofdpijn, duizeligheid, rode vlekken voor ogen, hoogrode kleur, koorts, snelle en gespannen pols, droge en hete huid, loomheid, die in bewusteloosheid overgaat;
- (3) eerste hulp: koele omgeving, hoofd omhoog, frisse lucht toewaaien, kleding losmaken, koude kompressen, water met zout laten drinken. ONMIDDELIJK ARTS WAARSCHUWEN.

NB. Drinken mag een bijkomende patiënt pas als hij zelf de beker kan vast houden.

AFDELING C - GEVECHTSUITPUTTING

11. Gevechtsreactie

De spanningstoestand tijdens het gevecht uit zich in één of meer van de volgende symptomen:

a. op lichamelijk gebied: slecht slapen, duizelingen, slechte eetlust, hartkloppingen, trillingen, misselijkheid, buikpijn, diarree, onwillekeurige urinelozing, braken, flauwvallen;

b. op geestelijk gebied: gespannen zijn, prikkelbaarheid. Dit alles is normaal en wordt gevreactie genoemd. De soldaat kan nog uitstekend vechten.

De kans bestaat dat de normale gevreacties overgaan in gevuitputting.

12. Gevechtsuitputting

a. Vormen van gevuitputting

- ziekelijke versterkte gevreactie
- ziekelijke angsttoestanden
- door de geest veroorzaakte lichamelijke afwijkingen, o.a. beven, blindheid, verlamming
- geestelijke afwijkingen, o.a. paniek, verwardheid, geheel of gedeeltelijk geheugenverlies, prikkelbaar t.o.v. c en arts.

b. Waarschuwingssignalen

- zeer slechte slaap na een gev
- veel nachtmerries
- herhaalde schrikacties, flauwvallen of sterk beven
- de man gedraagt zich „anders dan vroeger”
- sterke vermagering.

c. Eerste hulp

- lang slapen na een goed maal, verschonen, warm bad en scheren
- tijdelijk een andere taak geven
- niet alleen laten, gezelschap houden
- laten uitspreken (afreageren) en rustig aanhoren
- uitleg geven over angst en normale gevreactie, geruststellen, aanmoedigen
- bij paniek of opwinding i.v.m. „infectiegevaar” snel ingrijpen, zo nodig bewusteloos slaan.

d. Verdere behandeling

Deze moet berusten op de regel: bijkomen van de uitputting en dan terug.

Daarom contact met de werkelijkheid van het gev onderhouden; de man moet de band met zijn eenheid zo sterk mogelijk blijven voelen; de patiënt mag geen profijt van zijn verschijnselen ondervinden.

13. Bestrijding van de angst

- ### a.
- Angst is een natuurlijke reactie op gevaar; de angst levert de energie voor snelle reactie en de noodzakelijke spanning om goed te kunnen vechten.

- b.* Realiseer u zelf en doe ondergeschikten beseffen dat:
- de angstige soldaat zich het gevaar meer bewust is en daardoor beter vecht
  - de vij even angstig is
  - kameraden op je rekenen
  - iedereen zijn plicht moet doen
  - angst niet mag worden getoond: het is besmettelijk
  - angstverschijnselen (beven, trillen, enz.) normaal zijn
  - ze vertrouwen moeten hebben in hun wapen en goe-fendheid en in hun cn
  - als ze willen blijven leven, nadenken noodzakelijk is.
- c.* Onbeheerste angst voert tot paniek, zinloze roekeloosheid, moedeloosheid, defaitisme en een snellere gevuit-putting.

Y-CHE.NL

Y-CHE.MI

CLASSIFICATIE

afwijkingen van mondelinge bevelen:

Ex nr.
 Eenheid
 Plaats
 Dtg, maand, jaar
 Nr.

OPERATIEBEVEL Nr.

Kaarten:

serienr, editie, land, schaal, kaartbladnr.

Documenten:

documenten, welke niet als bijln zijn opgenomen.

Tijdzone:

zo nodig.

Slagorde:

*Tac samenstelling met inbegrip van o(o)b gestelde ehdn. Indien slagorde eenvoudig, dit hoofd laten vervallen.*1. TOESTANDa. Vij*Samenstelling, groepering, opstplaatsen, verpln, geschatte sterkten, i-dentfs, mogelijkheden. Er kan worden verwezen naar een intsum, in-trep en/of inlnbijl.*b. Eigen tr*Geg voor het optreden van andere eigen tr dan die voor welke het be-vel geldt en wier optreden rechtstreeks invloed kan hebben op de han-delingen van de anderen, in volgorde van:*

- *de hogere ehd*
- *ehd in fr, nevenehdn, eventueel volgende en doorschrijdende ehdn.*
- *ehdn, die op een of andere wijze steun verlenen zonder ob of oob te zijn gesteld, alsmede hoeveelheid en soort kws en/of chem wpn welke voor de uitv van de opdracht door de hogere c worden in-gezet ter ost van eigen optreden.*
de tac luchtmacht.

c. Afwijkingen org verband*Vermeldt - indien zulks niet reeds onder „slagorde” is geschied - de ehdn die met het oog op de uitvoering van de opdracht:*

- *ob of oob van de ehd zijn gesteld*
  - *aan het bevel van de ehd zijn onttrokken.*
- Zulks onder vermelding van het tijdstip, waarop de bevelswisseling plaats vindt.*

d. Evaluatie van de toestand*Deze subpar is facultatief ter beoordeling van de c. Vermeldt in het kort de zienswijze van de c betreffend de toestand.*

2. OPDRACHT

Vermeldt duidelijk en beknopt de opdracht welke de eenheid als geheel heeft ontvangen of welke is gevormd door eigen initiatief. (Deze paragraaf wordt niet onderverdeeld).

3. UITVOERINGa. Alg

Geef een samenvatting van de wijze waarop de opdracht wordt uitgevoerd door zoveel van het besluit (en het gevechtsplan) van de c te vermelden als nodig is voor een goed begrip van de opzet en het gedacht verloop van de operatie.

Voor zover van toepassing mag deze subpar. worden onderverdeeld in 3 punten:

(1) Manoeuvre

Geef in het kort het plan voor de manoeuvre (eventueel gesplitst in fasen), bij voorkeur op oleaat

(2) Vust

Geef in het kort het plan voor de vast, zowel t.a.v. kws als van conventionele middelen, met vermelding van prioriteit; in voorkomend geval duur en aanvang der voorbereidende beschieting.

(3) Groepering

Vermeld formatie, scheidingslijnen, aslptn, vrw, sl, regelingslijnen, ugs, vscl enz (bij voorkeur op een opoleaat).

b. ....

De bijzondere opdrachten voor elk tot de ehd behorende of $\alpha(\alpha)b$ van de ehd gestelde tac ehd.

Tevens worden voor ieder odl van de ehd de afwijkingen van het org verband vermeld, indien deze niet reeds onder „slagorde” zijn opgenomen.

c. ....

De volgorde, waarin de ehdn worden genoemd is niet voorgeschreven voor de NATO sk;

bij voorkeur dienen deze echter te worden genoemd in de volgorde inf-, cav-, art- en gn ehdn en vervolgens in voorkomend geval ehdn van andere wapens en dienstvakken voor zover zij een tac opdracht hebben.

d. ....

In het kader van een bepaald wapen of dienstvak wordt de volgorde achtereenvolgens bepaald door:

- de grootte van de ehdn, te beginnen bij de grootste (atbt als manoeuvre- ehd volgt echter direct achter de cav ehdn)
- nummer of letter van de ehdn, te beginnen bij de laagst genummerde of de laagst geletterde.
- org, daarna niet org ehdn.

e. ....

De artpar wordt - indien van toepassing - verdeeld in 2 subparn tw de va en daarna de lua.

f. ....

De steunehdn worden vermeld in alfabetische volgorde. Normale vzgopdrachten worden niet vermeld, uitsluitend de opgedragen tacsteun.

DIENTSTGEHEIM

- Res (voorlaatste subpar)

Tot de res behorende ehdn worden met vermelding van:

- *aanwijzing t.a.v. hun locatie,*
- *opdrachten waarvoor zij zich in het bijzonder gereed dienen te houden,*
- opgesomd in de volgorde waarin zij beschikbaar komen.*

- Coördinatie bepalingen (laatste subpar)

Hier worden alle opdrachten en aanwijzingen opgenomen, welke gelden voor 2 of meer ehdn, uitgezonderd die, vallend onder par 3a (Alg) en de vbd-aangelegenheden, welke in par 5 worden opgenomen.

4. VERZORGING

Deze par bevat een opsomming van de vzgmaatregelen op het gebied van pers en log, welke de operatie moeten steunen en die van belang zijn voor de te steunen (grote) ehdn.

Tevens dienen hierin aanwijzingen van de c te worden vermeld, bestemd voor de cn van dienstverlenende ehdn.

Indien deze par te omvangrijk zou worden, of indien de regelingen nog niet zijn uitgewerkt, kan een vzbijl worden bijgevoegd of een apart vzgbevel worden uitgegeven.

5. BEVELVOERING EN VERBINDINGEN

a. Bevelvoering

Locatie en tijdstip van openen van de cp en andere bevelsorganen van de ehd. Idem, voor zover reeds bekend, van de cpn van de voornaamste odln van de ehd en desgewenst ook van de cp van de naasthogere ehd.

Vermeld voorgenomen toekomstige locatie(s) van de cp, res cpn, de cp die eigen cp vervangt indien deze uitvalt.

b. Vbdn

Aanwijzingen en/of opdrachten omtrent het tactisch gebruik van de vbdmiddelen. Bij voorkeur worden deze opgenomen in een afzonderlijke bijl vbdn. Eventuele beperkingen op het gebruik van vbdmiddelen en andere eltro insts. Maatregelen betreffende liaison, aanwijzingen t.b.v. ident en herkenning. Tekens en codewoorden, met de betekenis ervan en de van kracht zijnde ovo.

Rang van de C

NAAM

KVO

Waarmarkering

Bijl(n)

Verzendlijst

Y-CHE.MI

Y-CHE.MI

PATROUILLERAPPORT

BESTEMMING DER PATROUILLE	DATUM
---------------------------	-------

AAN:

 KAARTBLADEN

- A. Sterkte en samenstelling
- B. Opdracht
- C. Tijdstip vertrek
- D. Tijdstip terugkeer
- E. Routes (heen en terug)
- F. Terrein
(Beschrijving bodemgesteldheid, afmetingen draagvermogen bruggen, invloed terrein op gebruik r- en wvtgn)
- G. Vijand
(Sterkte, opst, uitr, bewapening, juiste plaats, tijdstip waarop en plaats waar (in coordn) vij activiteit werd waargenomen).
- H. Eventuele kaartwijzigingen
- J. Inlichtingen van verschillende aard (waaronder nbc-aspecten)
- K. Resultaten van contact met vijand
(Kgvn, plaats waar gemaakt, identfs, vij verliezen, buitgemaakte docn en uitr).
- L. Toestand patrouille, onder opgave van eventuele doden of gewonden
- M. Conclusies en aanbevelingen
(Tevens vermelden in hoeverre opdracht werd vervuld, met aanbevelingen t.a.v. patruitr en te volgen tac)

 Ondertekening, rang, ehd van patr

N. Aanvullende opmerkingen van de ondervrager

 Ondertekening, rang en ehd van ondervrager, tijd

O. Verzendlijst

Y-CHE.MI

ARTRAP/MORTRAP/BOMRAP/TOXRAP

A	Waargenomen door		
B	Plaats wrn		
C	kaarthoek (kompas- hoek) naar vij wapen		graden
			duizendsten
	Verkregen uit:	viam knal	lichtflits trechter (analyse)
D	Tijd aanvang beschieting/ luchtav		
E	Tijd einde beschieting/ luchtav		
F	Beschoten, gebombardeerd of besmet geb		
	Grootte van het geb	±	$\frac{yd^2}{m^2}$
	Windrg		graden
			duizendsten
	Windkracht	windstil zwak	matig hard
G	Aantal en soort:		vmdn
			mm
			lc inr
			vtgn
			(andere vuurorganen)
H	Soort vuur	rgs vern neutralisatie	interdictie storen inschieten
	Aantal, soort en kaliber projn rakn, c.q. gelrakn bommen soort nbc- wapen etc.		
J	Tijdsverloop wrn mon- dingsvlam tot horen mondingsknal		
K	Schade		

Y-CHE.NE

MODEL LUCHTSTEUNAANVRAAG
(Air Request Message)

Gebruik standaard hoofd van berichtenformulier

Vorm	Voorbeeld
AIR REQUEST (altijd begin bericht) REQUEST nr	AIR REQUEST 3 A 0 4
A. Details of Task. Destroy/neutralize/ harass/search (aard van het doel, aantal, richting evt verplaatsing). Coördinaten (6 cijfers). Vermeld evt prioriteit.	A(.) Neutralize 10 tanks in wood IC 512327
B. Time Over Target (volledige datumtijd- groep of ASAP = as soon as possi- ble); bovendien een laatste aanvaard- baar tijdstip.	B(.) 231600 Z - 231630 Z
C. Position of Friendly Forces. Indien binnen 1000 m, plaats aange- ven tov een gemakkelijk te herkennen punt of dmv coördinaten. Indien geen eigen troepen binnen 1000 m vermelden NIL.	C(.) None East of Route 205
D. Control arrangements: FAC roepnaam en frequentie. Contact Point; rook, herkenningslappen, etc.	D(.) RED APPLE on 339.8 Bridge IC 509220 RED SMOKE
E. Inflight Report (geef roepnaam en zo- nodig freq van de radiopost waaraan lfrep moet worden gericht).	E(.) SWORDFISH on 311.9

Opmerkingen

- Voorvoegsel AIR REQUEST nr:
  - 1 voor interdictieaanvragen
  - 2 voor verk aanvragen
  - 3 voor attack- en armed recce aanvragen.
- Frequenties nooit in klare taal doorgeven tenzij in nood-
gevallen.

Y-CHE.MI

Y-CHE.MI

ROUTE - TIJD - TABEL

Weg	Contr ptn	Onder- linge afst	tota- le afst	ME A		ME B		ME C		ME D		Bijzonderheden
				TVA		TVA		TVA		TVA		
				Geschat	werkelijk	Geschat	werkelijk	Geschat	werkelijk	Geschat	werkelijk	
				0700		0703		0706		0709		

Marsroutheid:
Afstand tussen vtgn:

Y-CHE.MI

LAADTABEL (Spoorwegvervoer)

Bijlage behorende bij Verplaatsingsbevel C - ..... (eenheid)
 ..... (plaats)
 Kaarten ..... (datum)

	Eenheden	Treincommandanten	Treinnummers
1			
2			
3			
4			
5			
6			

Treinnummer	Aantal en soort wagens/rijtuigen	inlaad punt	vertrek (dtg)	uitlaad-punt	aankomst (dtg)

Verzendlijst: .....

De C - ..... (eenheid)
 ..... (rang)

..... (handtekening)

Y-CHE.MI

Model – BIJLAGE VERZORGING
behorende bij het OPERATIEBEVEL

CLASSIFICATIE

Afwijking van mondelinge bevelen:')

Ex nr	
ehd	')
Plaats	')
Dtg, maand, jaar	')
Nr	')

Bijlage: (VERZORGING) bij

Kaarten: OPERATIEBEVEL Nr van

Docn: als tac opbevel

Tijdzone: ')

1. ALGEMEEN

- a. Plan
- b. Steunverleningen
- c. Obstellingen

2. BEVOORADING, ONDERHOUD EN DIENSTEN

a. Bevo

- (1) KI I
- (2) KI II en IV
- (3) KL III
- (4) KI V
- (5) Water
- (6) Overtollige gd en overschotten
- (7) Onbeheerd aangetroffen gd en buit

b. Onh

- (1) Hrst
- (2) Berg

c. Overige diensten

3. GENEESKUNDIGE VERZORGING
  - a. Alg
  - b. Afv en vpl
  - c. Keuringen en gezondheidszorg
  - d. Thk vzg

4. PERSONEEL
  - a. Procedures
  - b. Krijgstucht
  - c. Perszorg
  - d. Aanv
  - e. Burgerwerkkrachten
  - f. Kgvn

5. MILITAIR-CIVIELE SAMENWERKING

6. DIVERSEN
  - a. Vk
  - b. Bevelvoering en vbdn
    - (1) Bevelvoering
    - (2) Vbdn
  - c. Bev

Kvo')

Wmk: ')

Bev(s):

Verzendlijst: ')

Rang van de c
NAAM

P.M. ')

Deze punten worden alleen vermeld, indien de bijlage **afzonderlijk** wordt verzonden.

GEGEVENS KLASSE I

	gewicht per man
1. Rantsoenen/gewichten	
– Gevran	2,5 kg.
– Gpran	
– Veldran A (geheel vers)	3,5 kg.
– Veldran B (gedeeltelijk vers)	2,– kg.
2. Grootte standaarddagvoorraad (globaal)	
– Pabrig: 10 ton	
– Painfbrig: 13 ton	
3. Voorgeschreven voorraadniveau's	
– Gebruikende ehdn: 3 sdvn*	
– Brigtnbats: 2 sdvn*	

* sdvn = standaarddagvoorraden.

Y-CHE.MI

BRANDSTOFVOORRAAD EN -VERBRUIK MOTORVOERTUIGEN

Uitrustings- stukken	Verbruik in l per 100 km	Inhoud brand- stofre- servoir	Aantal org jcs	Aantal sdvn bij vtg/ehd	Tekort in l voor 5 sdvn
1. Benzinemotoren					
- motorrijwielen	4	17	-	4 ¼	3
- vtgn ¼-ton	20	45	1	3 ¼	35
- vtgn 1 ton	25	110	2	6	-
- vtgn 3 ton	45	210	2	5 ½	-
- vtgn 5 t/m 7 ton	60	400	4	8	-
- vtgn 20 ton	200	400	8	2 ¾	440
- tk Centurion	600	1450*	40	3 ¾	750
(zonder ahw)	(600)	(550)	(40)	(2 ¼)	(1650)
- alle typen AMX	150	430	10	4 ½	120
2. Dieselmotoren					
- YP-408	35	220	2	7 ½	-
- M-113, M-113 C&R M-577	90	360	10	6 ½	-
- M-107, M-109, M-110 en M-578	150	1100	10	8 ½	-
- YA-514	25	210	4	5 ½	-
- tk Leopard	170	925	10	6 ¾	-
* Inb momotrailer (900 l)					

Y-CHE.MI

BRANDSTOFVERBRUIK EENHEDEN-PAINFBRIG BIJ VERPLAATSING 100 KM

EENHEID	OTAS NR	ORG JCS		ONDERDEELSBEL Tankinhoud plus org jcs		VERBRUIK 100 KM	
		benzine	dieso	benzine	dieso	benzine	dieso
Ststcie	01.1013.01	48	8	4148	1040	924	160
Verkesk	30.1028.02	282	260	11640	14454	2210	1804
Pagnicie	40.1083.01	227		13859		5667	
Painfbat (AMX)	01.1041.02	826		55132		17236	
Painfbat (YP 408)	01.1044.02	162	110	15582	14300	4036	2200
Tkbat	30.1002.01	2581		151719		64097	
Afdva 105 hw mech	10.1006.01	391	6	31700	780	8760	120
Btva 105 mm at mech	10.1057.02	199		14441		4123	
Ststdettnbat	99.1428.01	15		1155		275	
Bevocie	45.1072.01	207		25115		5145	
Hrstcie	43.1106.01	114		13390		2900	
Gnkcie	51.1254.01	103		10179		2199	

Y-CHE.MI

GEGEVENS BELANGRIJKSTE MUNITIESOORTEN

Wpna, vmn, cq Munsoorten	Gewicht enkele schot ¹⁾	SGN rate	OMU			Brigtn
			wpn/man	cle/bat	totaal	
1. Infwpns						
a. pistool	0,015	0,4	20	19	39	-
b. pm (UZI)	0,017	12	120	30	150	-
c. gw	0,034	8	80	20	100	-
d. mitr mag	0,042	200	920	920	1840	-
e. mitr .50 in	0,167	75	800	1960	2760	-
2. Mrn en art						
a. mr 4.2 in (verkehdn)	15,686	45	69	75	144	81
b. mr 120 mm (painfbats)	25,000	45	50	94	144	81
c. hw 105 mm (mech)	28,193	80	-	-	250	150
d. hw 155 mm (mech)	59,908	55	28	122	150	125
e. hw 155 mm (getr)	59,908	55	91	59	150	125
3. Tk- en pbmun						
a. Law ²⁾	3,640	40/bat	510/bat	190/bat	700/bat	-
b. Tlv 84 mm	5,583	2	6	6	12	-
c. Tlv 106 mm	27,250	4	18	8	26	-
e. prat	27,160	4	32	18	50	-
f. lt tk	27,160	8	-	-	50	-
g. zw tk (CENTURION)						
(1) 20 pdr	34,455	12	66	14	80	-
(2) 105 mm	38,326	12	69	11	80	-
h. zw tk (LEOPARD)	.....	12	60	-	-	-
4. Mijnen en springmiddelen						
Gemiddeld	943	1 set/bat		943 kg	943 kg	-
Bruto gewicht						
Opgenomen getallen gelden uitsluitend voor painfbats.						

Y-CHE.NI